

Programmabegroting

2019-2022

Gemeentehuis

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Programma's	5
1. Bestuur en ondersteuning	6
2. Veiligheid	11
3. Verkeer en vervoer	15
4. Economie	19
5. Onderwijs	24
6. Sport, cultuur en recreatie	27
7. Sociaal domein	31
8. Volksgezondheid en milieu	37
9. Volkshuisvesting en ruimtelijk ordening	41
De financiële begroting	49
Algemene uitgangspunten	51
Toelichting op de financiële begroting	53
Algemene dekkingsmiddelen	56
Overhead	58
Vennootschapsbelasting	60
Onvoorzien	61
Geprognosticeerde balans	65
Reserves en voorzieningen	63
Meerjaren-investeringsoverzicht	64
De paragrafen	65
Lokale heffingen	67
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	72
Onderhoud kapitaalgoederen	78
Financiering	86
Bedrijfsvoering	90
Verbonden partijen	95
Grondbeleid	111

Voorwoord

Voor u ligt de eerste begroting van het nieuwe college, programmabegroting 2019 inclusief de meerjarenbegroting tot en met 2022. De begroting is meerjarig sluitend.

Gewijzigde indeling

De Gemeentewet schrijft voor dat iedere gemeente jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moet opstellen. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevat de regelgeving daarvoor. In 2017 zijn de BBV voorschriften gewijzigd. Voorheen waren de gemeenteraden vrij in de indelingen van de begrotings- en verantwoordingsstukken. Dit had als gevolg dat op basis van de gemeentelijke administraties geen direct op landelijk niveau aggregerbare financiële gegevens over taken en activiteiten beschikbaar waren. De meest in het oog springende wijziging van de wetgeving is een nieuwe indeling. In plaats van 8 raadsprogramma's werken we nu met de voorgeschreven 9 programma's. In deze programma's staan geen 29 collegeproducten meer, maar 53 uniforme taakvelden. Deze wijziging vergroot de transparantie en maakt het eenvoudiger om gemeenten onderling te vergelijken.

Gezonde begroting om verder op te bouwen

Met deze begroting ligt er een gezond meerjarig perspectief. De baten overschrijden de lasten ruimschoots. Het weerstandsvermogen is iets gestegen vergeleken met de jaarrekening 2018, dit geeft in de toekomst nog meer ruimte voor nieuwe initiatieven. De totale omvang van de begroting is circa 50 miljoen euro. Ruim 1/3 hiervan is toe te schrijven aan het Sociaal Domein voor bekostiging van o.a. WMO, jeugdzorg, sociale werkvoorziening en het gebiedsteam.

Samen werken aan een krachtig Maasdriel

De grote vraagstukken, in lijn met het bestuursakkoord, waar de gemeente Maasdriel de komende jaren voor komt te staan en in 2019 tot besluitvorming komen zijn:

Doorontwikkelen Krachtige Kernen

De eerste fase van het programma Krachtige Kernen is inmiddels afgesloten. Nieuwe ontwikkelingen vragen om een aangepaste focus en aanpak. Het college legt het accent op het uitwerken en de implementatie van kerngericht werken en op participatieprojecten met inwoners, ondernemers en instellingen. De impuls die daarvoor nodig is, wordt zichtbaar in de kernen doordat er pilots worden opgestart.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Mede naar aanleiding van een onderzoek naar regionale samenwerkingsmogelijkheden door de Secretarissenkring Rivierenland is in 2018 in Bommelerwaards verband een aanvang gemaakt met werkzaamheden in verband met de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Er is een nulmeting gedaan en er ligt een plan van aanpak waarmee gemeenten en de BVEB de uitvoering van de privacywetgeving de komende periode gaan optimaliseren.

Omgevingswet

Naar verwachting treedt op 1 januari 2021 de nieuwe omgevingswet in. Deze wet bundelt de wet- en regelgeving voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Dit betekent één wet die ontwikkeling in de fysieke leefomgeving stimuleert en kwaliteit borgt. Met de nieuwe wet zijn de gemeenten voortaan verplicht een omgevingsvisie te maken. Dit is een strategische visie voor de lange termijn voor de hele fysieke leefomgeving, in 2019 gaat hieraan gewerkt worden.

Nieuwe initiatieven

Naast bestaand beleid dat wordt voortgezet zoals Beedeals, onderhoud speelterreinen en wegen, zijn voor een aantal nieuwe initiatieven in deze begroting middelen opgenomen zoals:

Gastgemeente Nationale Kersenparty

In 2019 vindt de jaarlijkse Nationale Kersenparty plaats in de Bommelerwaard met als gastgemeente de gemeente Maasdriel. Het evenement wordt georganiseerd op de voorlaatste vrijdag van juni. Het doel van de Nationale Kersenparty is om relaties vanuit de FruitDelta Rivierenland te verbinden met het provinciale, nationale en zelfs internationale netwerk. Op deze manier kunnen we regionale ambities, ontwikkelingen en innovaties delen.

Snelfietsroute Zaltbommel - 's-Hertogenbosch

De fiets en de e-bike worden steeds belangrijker in onze mobiliteitsbehoeften, zowel voor recreatief gebruik als woon-werkverkeer. Fietsen is duurzaam, gezond en belangrijk voor recreatie en toerisme. De realisatie van de snelfietsroute tussen Zaltbommel en 's-Hertogenbosch draagt daar aan bij.

Stimuleringsbudget Kunst en Cultuur

Een stimuleringsfonds voor Kunst en Cultuur wordt ingesteld om een bijdrage te leveren aan initiatieven van inwoners, organisaties en ondernemers die het leefklimaat en het imago van Maasdriel willen verbeteren. In het kader van Cultuurfestival Bommelerwaard 2019 kunnen initiatieven extra worden ondersteund.

Mobiliteitsfonds Regio Rivierenland

Twee belangrijke vervoersaders doorsnijden Rivierenland: de A2 en de A15. Door de toegenomen verkeersbelasting staan deze rijkswegen en de bijbehorende aanvoerwegen onder druk. Daarom werkt de gemeente Maasdriel samen met Rivierenland, Rijk en Provincies, aan oplossingen om deze te verlichten, de doorstroom te verbeteren en de veiligheid te verhogen. Voor financiering van deze samenwerking, onderzoek en maatregelen is het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland voornemens in 2018 een Mobiliteitsfonds op te richten.

Het college heeft met de samenstelling van deze begroting een goede basis gelegd om verder met haar inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen te werken aan een krachtig Maasdriel!

Namens het college,

Jan-Hein de Vreede
Wethouder Financiën

Programma's

Deze begroting is ingedeeld in de volgende programma's:

Programma 1:	Bestuur en ondersteuning
Programma 2:	Veiligheid
Programma 3:	Verkeer en vervoer
Programma 4:	Economie
Programma 5:	Onderwijs
Programma 6:	Sport, cultuur en recreatie
Programma 7:	Sociaal domein
Programma 8:	Volksgesondheid en milieu
Programma 9:	Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

The background of the slide features a photograph of a flag with horizontal stripes of green, white, and red, waving against a clear blue sky. In the lower portion of the image, there are green trees and a brick building with a tower, likely a church. A dark blue diagonal overlay covers the top right corner of the image.

Programma 1

Bestuur en ondersteuning

Programma 1

Bestuur en ondersteuning

Taakvelden

Bestuur, Burgerzaken

Relevante ontwikkelingen

Maatschappelijke ontwikkelingen hebben steeds meer, en stevige, invloed op de verwachtingen van inwoners en ondernemers van hun (lokale) overheid. Men vraagt om een actuele, passende koers. Duidelijkheid over wie waar verantwoordelijk voor is en wat nu de bedoeling is. Inzet is om meer van buiten naar binnen te werken. Het Bestuursakkoord 'Samen werken aan een krachtig Maasdriel 2018 – 2022', geeft nieuwe accenten en richting aan.

Het college stelt de klantvraag voorop, wat straks ook duidelijk zal worden uit de visie op (digitale) dienstverlening. Het eigenaarschap van indieners of initiatiefnemers wordt daarbij niet uit het oog verloren. Het college wil ook explicieter gaan denken en handelen vanuit kansen en samen doen. In dat kader gaat ze afspraken maken met partners over samenwerken; binnen en buiten de Bommelerwaard. Vanuit onze eigen kracht willen we samen verder werken aan een fitte en veerkrachtige organisatie die ook in de toekomst sterk staat. Daarvoor is regionale samenwerking noodzakelijk. Die samenwerking moet gebouwd worden op een draagvlak vanuit de kernen en tot stand komen met de input van alle belanghebbenden.

In het programma Krachtige Kernen staat de leefbaarheid van onze kernen centraal. De evaluatie van de periode 2016 – 2018 is klaar, het college wil verder werken met een aangescherpt plan. Zij wil investeren in kerngericht werken en de participatie van belanghebbenden.

Wat willen we bereiken?

- Zichtbaar en toegankelijk college van burgemeester en wethouders.
- De introductie van kernwethouders en dorpscontactpersonen.
- Verduidelijken van de positie en de rol van dorpsraden en andere overlegplatforms.
- Een veerkrachtige en fitte organisatie die soepel kan voldoen aan de nieuwe opgaven.
- Doorzetten van het ondersteunen van inwonersinitiatieven als het gaat om leefbaarheid.
- Ontwikkelen en introduceren van kerngericht werken en participatieprojecten.
- Regie voeren op de doelen, prestaties en kosten van de verbonden partijen.
- Grotere betrokkenheid van jongeren bij de lokale overheid.
- Een visie op Maasdriel 2030 en een gedragen toekomstvisie op de Bommelerwaard.
- Versterken van de (digitale) dienstverlening voor inwoners en ondernemers.
- Implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).
- Stimuleren van deregulering en wegnemen van administratieve beperkingen.
- Waarborgen van recht en regelgeving voor iedereen en het zorgdragen voor een goed procesverloop van onder meer de verkiezingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bestuur

Het college wil zijn zichtbaarheid voor inwoners en ondernemers verder uitbouwen. Door actief aanwezig te zijn waar het moet én waar het kan. Op locatie in de kernen, in overleg met ondernemers, dorpsraden en verenigingen. De rol van dorpscontactpersonen en kernwethouders wordt in goed overleg samen uitgebouwd. Het college geeft verder alle ruimte aan het individuele persoonlijke contact.

In samenwerking met een externe partij komt er een pilot om samen met de jongeren uit onze gemeente een passende vorm te vinden voor een jongerengemeenteraad.

Het college neemt het initiatief voor een onderzoek naar noodzakelijke kwantitatieve en/of kwalitatieve aanpassingen van de organisatie. Dit om toekomstbestendig te blijven. Voor de nabije toekomst is de regionale samenwerking eveneens relevant.

De oprichting van de Bedrijfsvoeringseenheid Bommelerwaard (BVEB) door de gemeenten Zaltbommel en Maasdriel is een goed voorbeeld van samenwerking. In 2017 is de Bedrijfsvoeringseenheid Bommelerwaard van start gegaan. De meerwaarde van deze intensieve samenwerking met Zaltbommel heeft zich inmiddels bewezen. Het is van belang deze samenwerking minimaal te consolideren en te optimaliseren. We onderzoeken daarnaast ook de mogelijkheid om de samenwerking verder uit te breiden. Op dit moment werken we al verdergaand samen met de buurgemeente, onder meer op het gebied van onderwijs en leerlingenvervoer, Omgevingswet en de regionale samenwerking Rivierenland en verbonden partijen.

Mede naar aanleiding van een onderzoek naar regionale samenwerkingsmogelijkheden door de Secretarissenkring Rivierenland is in 2018 in Bommelerwaards verband een aanvang gemaakt met werkzaamheden in verband met de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming

(AVG). Er is een nulmeting gedaan en er ligt een plan van aanpak waarmee gemeenten en de BVEB de uitvoering van de privacywetgeving de komende periode gaan optimaliseren.

Waar mogelijk zal ook de BVEB een bijdrage leveren aan het stimuleren van deregulering en het wegnemen van administratieve beperkingen.

Het college kiest voor het raadplegen van belanghebbenden in de kernen om input te verzamelen voor een toekomstvisie in de Bommelerwaard.

De gemeente Zaltbommel en Maasdriel trekken samen op, waarbij meerwaarde steeds het uitgangspunt is. De colleges zetten samen in op bestuurlijke samenwerkingsverbanden, om de belangen van de Bommelerwaard goed neer te zetten. Daarvoor is het volgens het college noodzakelijk om ook in te zetten op samenwerking met andere buurgemeenten, waaronder 's-Hertogenbosch, West Maas en Waal en andere partners.

Gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen

In 2018 zijn voor de eerste keer de zienswijzen op begroting en jaarrekening van de Gemeenschappelijke regelingen door de Gemeenteraad vastgesteld. Voorheen gebeurde dat onder mandaat door het college. Deze werkwijze wordt doorgezet. Verder wordt de werkwijze voor advisering over ontwikkelingen binnen een Gemeenschappelijke Regeling verder uitgewerkt. Dit om te bezien hoe de betrokkenheid van de gemeenteraad hierin kan worden vergroot. Het college wil sterker sturen op doelen, prestaties en kosten door aan de voorkant afspraken te maken.

Programma Krachtige Kernen

De eerste fase van het programma Krachtige Kernen is inmiddels afgesloten. Nieuwe ontwikkelingen vragen om een aangepaste focus en aanpak. Het college legt het accent op het uitwerken en de implementatie van kerngericht werken en op

participatieprojecten met inwoners, ondernemers en instellingen. De impuls die daarvoor nodig is, wordt zichtbaar in de kernen doordat er pilots worden opgestart. Dankzij deze pilots wordt de aanwezigheid van de gemeente in de kernen zichtbaarder. De eerdere positieve resultaten worden voortgezet, onder meer door inwonersinitiatieven op verschillende manieren te ondersteunen.

Burgerzaken

In 2019 wordt een visie op dienstverlening opgesteld, gericht op klantcontact (frontoffice dienstverlening). Hierin is aandacht voor het gebruik van nieuwe technologische mogelijkheden. Bereikbaarheid van de organisatie buiten de reguliere openingstijden door de inzet van digitale mogelijkheden en meer communicatiekanalen zal daarin een belangrijke rol spelen. Daarover wordt afstemming gezocht met de gemeente Zaltbommel.

Om invulling te geven aan verbetering van de digitale dienstverlening aan inwoners en ondernemers breiden we jaarlijks het aantal aangeboden digitale diensten uit, maken we het digitaal aanvragen makkelijker en stimuleren we het gebruik ervan. Dit geheel in lijn met de ambities uit de landelijke ontwikkelingen van de Digitale Agenda 2020. Onderzocht zal worden hoe de (jaarlijkse) subsidieverzoeken op een eenvoudige wijze digitaal ingediend kunnen worden. Wij houden oog voor de klantvraag van onze burgers die niet of minder digitaal zijn onderlegd.

In 2019 worden op twee verschillende dagen verkiezingen georganiseerd door de gemeente. Op woensdag 20 maart 2019 vinden er gecombineerde verkiezingen plaats voor de Provinciale Staten en het Waterschap. Op donderdag 23 mei 2019 worden de leden van het Europees Parlement gekozen. De gemeente zorgt voor een goed procesverloop van deze verkiezingen.

Programma 1

Wat mag het kosten?

Programma 1 Bestuur en burgerzaken

	Werkelijk 2017 ¹	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Bestuur	1.602.779	1.755.484	1.844.897	1.837.397	1.837.397	1.837.397
Burgerzaken	583.505	615.351	587.582	559.182	569.082	547.282
Totaal lasten	2.186.283	2.370.835	2.432.479	2.396.579	2.406.479	2.384.679
Baten						
Bestuur	330.268	70.446	0	0	0	0
Burgerzaken	478.134	423.582	317.082	254.582	272.332	222.382
Totaal baten	808.401	494.028	317.082	254.582	272.332	222.382
Saldo van baten en lasten	-1.377.882	-1.876.807	-2.115.397	-2.141.997	-2.134.147	-2.162.297
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	30.000	19.000	0	0	0	0
Saldo reservemutaties	30.000	19.000	0	0	0	0
Resultaat	-1.347.882	-1.857.807	-2.115.397	-2.141.997	-2.134.147	-2.162.297

Relevante beleidsstukken

- Notitie Evaluatie 2016 – 2018 & Doorkijk 2018 – 2022

Betrokken verbonden partijen

- Regio Rivierenland

Beleidsindicatoren

Indicator	Periode	Maasdriel	Bron	Omschrijving
Formatie	2019	4,47	Eigen gegevens	De totale formatie van het ambtelijk apparaat in Fte per 1000 inwoners
Bezetting	2019	3,99	Eigen gegevens	Het werkelijk aantal werkzame Fte per 1000 inwoners
Aparaatkosten	2019	548,77	Eigen gegevens	De apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie per inwoner
Externe inhuur	2019	3%	Eigen gegevens	De kosten van de externe inhuur exclusief inhuur vanuit vacatureruimte als % van de totale loonsom inclusief inhuur.
Overhead	2019	14%	Eigen gegevens	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces als percentage van de totale lasten als % van de totale lasten

¹ Algemene opmerking geldt voor alle programma's. Als gevolg van voorgeschreven wettelijke wijzigingen in de BBV is het noodzakelijk om de begroting op taakvelden in te richten. Dit is tegenstelling tot voorheen producten. Dit betekent dat de cijfers 2019-2022 niet altijd te vergelijken zijn met de cijfers 2017 en 2018.

Programma 2

Veiligheid

Programma 2

Veiligheid

Taakvelden

Crisisbeheersing en brandweer, Openbare orde en veiligheid

Relevante ontwikkelingen

Ondermijningsbeeld

In het derde kwartaal van 2018 is er voor de gemeente Maasdriel een concept Ondermijningsbeeld opgesteld. De uitkomsten van dit Ondermijningsbeeld worden in 2019 vertaald naar concrete acties om ondermijning tegen te gaan.

Nieuw Bibob-beleid

In het vierde kwartaal van 2018 is in samenwerking met de gemeente Zaltbommel een start gemaakt met het opstellen van een nieuw Bibob-beleid. Dit Bibob-beleid wordt in 2019 ter vaststelling aangeboden aan het college. Voorafgaand wordt het beleid ter consultatie voorgelegd aan de commissie Samenleving en Ruimte. De verwachting is dat de gemeente met het nieuwe Bibob-beleid meer mogelijkheden heeft om ondermijning tegen te gaan.

Wat willen we bereiken?

- Een toenemend veiligheidsgevoel;
- Een veilige leefomgeving;
- Terugdringen van ondermijning.

Wat gaan we daarvoor doen?

Crisisbeheersing en brandweer

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

De brandweer Gelderland-Zuid gaat werken met de volgende thema's:

- Informatiemanagement;
- Zelfredzaamheid en burgerparticipatie;
- Communicatie;
- Risicogerichtheid;
- Evenementen.

Jaarthema 2019 Gevaarlijke stoffen

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid richt zich in principe op alle in het regionaal risicoprofiel genoemde veiligheidsrisico's en incidenttypen. In 2019 richt de Veiligheidsregio zich extra op 'gevaarlijke stoffen'.

Openbare orde en veiligheid

Doorontwikkelingen Buurt Preventie Groepen

Op dit moment zijn er verschillende Buurt Preventie Groepen op basis van WhatsApp. Veel van deze groepen zijn op initiatief van inwoners ontstaan. We ondersteunen en faciliteren deze groepen door onder andere borden te plaatsen en informatie en advies te geven. Eén keer per jaar wordt een bijeenkomst georganiseerd met de beheerders van de WhatsApp groepen om met elkaar in gesprek te gaan, kennis te delen en van elkaar te leren.

Buurtbemiddeling

In 2018 is gestart met Buurtbemiddeling.

Dat zal gecontinueerd worden in 2019.

Buurtbemiddeling wordt ingezet om conflicten tussen inwoners in gezamenlijkheid op te lossen. Getrainde vrijwilligers, de buurtbemiddelaars, luisteren naar het verhaal van beide partijen. Ze geven zelf geen oordeel, maar begeleiden het contact tussen burens. Ze proberen de partijen weer aan de praat te krijgen en zelf een oplossing te laten bedenken die voor beide partijen aanvaardbaar is. Zo is de kans kleiner dat een probleem zich in de toekomst opnieuw voordoet. Buurtbemiddeling is onder andere in te zetten bij geluidsoverlast, overlast door huisdieren, problemen met de erfafscheiding en rommel in het trappenhuis.

Uitvoeren wet Veiligheidsregio door implementeren regionaal crisisplan

Ook in 2019 ligt de focus op het trainen van en oefenen

door de regionale sleutelfunctionarissen. Zij spelen een belangrijke rol bij de aansturing van de lokale teams in een crisissituatie.

Politie

Met de komst van de Nationale Politie heeft de gemeente Maasdriel vijf wijkagenten toegewezen gekregen. Inmiddels zijn vier wijkagenten en een operationeel expert senior wijkagent daadwerkelijk benoemd voor de gemeente Maasdriel.

Integraal Gemeentelijk Projectteam

Sinds 2016 werkt de gemeente Maasdriel samen in een integraal projectteam op de gebieden openbare orde en veiligheid. In dit team worden integrale veiligheidskwesties over (mogelijke) georganiseerde criminaliteit (onder andere controle champignoncellen buitengebied) besproken en aangepakt. Nijmegen levert als centrumgemeente menskracht en deskundigheid hiervoor. Dit sluit aan bij de samenwerkingsverbanden die al operationeel zijn. Ook in 2019 zetten we deze samenwerking voort. De verwachting is dat het Ondernijmingsbeeld leidt tot nieuwe casuïstiek die kan worden opgepakt binnen het IGP.

Drugsproductie/ Beleidsregel bestuurlijke handhaving artikel 13b Opiumwet

In juli 2015 stelde de gemeente Maasdriel de beleidsregel bestuurlijke handhaving artikel 13b Opiumwet vast. Deze beleidsregel is een onderdeel van het Henneconvenant Gelderland-Zuid dat is opgesteld door alle gemeenten in Gelderland-Zuid. De beleidsregel wordt in Maasdriel daadwerkelijk toegepast. Dit betekent dat alle locaties waar drugsproductie wordt aangetroffen voor minimaal 3 maanden worden gesloten op basis van de beleidsregel.

Handhaving campings

De in 2018 ingezette handhavingsstrategie voor campings wordt gecontinueerd in 2019. Er wordt aandacht besteed aan een betere samenwerking met de exploitanten, waarin de grenzen van wet- en regelgeving eenduidig worden gecommuniceerd én gehandhaafd. Permanente bewoning, bedrijvigheid en

huisvesting van arbeidsmigranten hebben in de loop der jaren een stempel gedrukt op de recreatieparken. In samenwerking met de ODR wordt illegale bewoning, bedrijvigheid en huisvesting van arbeidsmigranten bestuurlijk aangepakt. Er wordt zo goed mogelijk integraal samengewerkt met ketenpartners (onder andere politie, belastingdienst).

Handhaving APV

In 2019 continueren we de inzet van Buitengewone Opsporingsambtenaren (BOA's) voor toezicht en handhaving op het gebied van de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) en de Drank- en Horecawet (DHW). Hiervoor wordt een jaarplanning opgesteld voor de inzet van de BOA's op toezicht en naleving van vergunningsvoorschriften, veiligheid bij evenementen en ook voor toezicht in het buitengebied. De BOA's wordt ook gevraagd toe te zien op inwoners die zich niet houden aan de regels met betrekking tot het opruimen van hondenpoep.

Om ondermijning tegen te gaan, willen we significante transacties in de gemeenschap laten onderwerpen aan een bibob-controle.

Huisvesting arbeidsmigranten

In 2019 zal het in 2018 vastgestelde huisvestingsbeleid arbeidsmigranten, verder tot uitvoering worden gebracht. Er zullen gericht en met regelmaat controles worden uitgevoerd door toezichthouder(s) die zichtbaar op straat aanwezig zal/zullen zijn, bij voorkeur in een elektrisch voertuig van de gemeente. Daarnaast zal een loket worden ingericht dat inwoners de mogelijkheid biedt om klachten in te dienen. Dit loket is ook bedoeld voor arbeidsmigranten die zich willen laten inschrijven en er zal informatie verstrekt worden over het beleid. In het vast te stellen beleid zal ook worden onderzocht hoe het beste vorm gegeven kan worden aan een paraplubestemmingsplan. Voornoemd plan zal alle bestaande gecontroleerde en goedgekeurde locaties binnen de kernen vastleggen zodat niet alleen gehandhaafd wordt op strijdigheid met bestaande bestemmingsplannen voor wat betreft de definitie van één huishouden, maar ook op strijdigheid met het paraplubestemmingsplan.

Programma 2

Wat mag het kosten?

Programma 2 Veiligheid

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Crisisbeheersing en brandweer	1.585.876	1.711.652	1.721.224	1.721.224	1.721.224	1.721.224
Openbare orde en veiligheid	269.855	496.564	316.780	316.780	316.780	316.780
Totaal lasten	1.855.731	2.208.216	2.038.004	2.038.004	2.038.004	2.038.004
Baten						
Crisisbeheersing en brandweer	25.651	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Openbare orde en veiligheid	73.708	52.500	52.500	52.500	52.500	52.500
Totaal baten	99.359	67.500	67.500	67.500	67.500	67.500
Saldo van baten en lasten	-1.756.372	-2.140.716	-1.970.504	-1.970.504	-1.970.504	-1.970.504
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	100.000	115.000	15.000	15.000	0	0
Saldo reservemutaties	100.000	115.000	15.000	15.000	0	0
Resultaat	-1.656.372	-2.025.716	-1.955.504	-1.955.504	-1.970.504	-1.970.504

Relevante beleidsstukken

- Beleidsregels Wet Bibob (2019)
- Beleidsregels handhaving Opiumwet
- Beleid huisvesting arbeidsmigranten

Betrokken verbonden partijen

- Veiligheidsregio Gelderland –Zuid (VRGZ)

Beleidsindicatoren

Indicator	Periode	Maasdriel	Nederland	Bron	Omschrijving
Verwijzingen Halt	2017	78	131	Bureau Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
Harde kern jongeren	2014	0,3	1,3	KLPD	Het aantal harde kern jongeren, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.
Jongeren met delict voor rechter	2015	0,94	1,45	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2017	0,4	2,2	CBS	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2017	4,8	5	CBS	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners (bijv. seksuele misdrijven, levensdelicten lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.)).
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	2017	1,7	2,9	CBS	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	2017	2,9	4,8	CBS	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.

Programma 3

Verkeer en vervoer

Programma 3

Verkeer en vervoer

Taakvelden

Verkeer en vervoer, Parkeren, Parkeerbelasting, Recreatieve havens, Economische havens en waterwegen, Openbaar vervoer

Relevante ontwikkelingen

Duurzame leefomgeving

Duurzame mobiliteit gaat over het evenwicht tussen economische, sociale en ecologische doelen. Denk dan aan bereikbaarheid, toegankelijkheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en milieukwaliteit. Een aantal ontwikkelingen zijn 30 kilometer per uur gebieden en leefbaarheid, ervaren toename van vracht- en autovervoer, parkeren en de bereikbaarheid van centrumgebieden.

Mobiliteitsfonds Regio Rivierenland

Twee belangrijke vervoersaders doorsnijden Rivierenland: de A2 en de A15. Door de toegenomen verkeersbelasting staan deze rijkswegen en de bijbehorende aanvoerwegen onder druk. Daarom werken wij, samen met Rivierenland, Rijk en Provincies, aan oplossingen om deze te verlichten, de doorstroom te verbeteren en de veiligheid te verhogen. Voor financiering van deze samenwerking, onderzoek en maatregelen is het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland voornemens in 2018 een Mobiliteitsfonds op te richten.

Wat willen we bereiken?

- Optimaliseren van de lokale en regionale verkeers- en vervoerssituatie om de leefbaarheid, bereikbaarheid en veiligheid te verbeteren;

Wat gaan we daarvoor doen?

Verkeer en vervoer

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP)

Het Mobiliteitsplan uit 2010 is toe aan vervanging. In een nieuw visiedocument, het GVVP, zijn de geactualiseerde kaders en doelen van het beleidsterrein Verkeer en vervoer neergelegd om de leefomgeving en de verkeers- en vervoerssituatie te verbeteren. Dit visiedocument wordt begin 2019 aan de raad aangeboden met bijbehorend uitvoeringsprogramma, dat een looptijd kent tot 2030.

Toekomstbestendige ontsluitingsroute

Kerkdriel-Zuid/Velddriel

In het verlengde van het GVVP is het noodzakelijk om voorbereidingen te treffen voor een goede en toekomstbestendige ontsluitingsroute Kerkdriel-Zuid en Velddriel. Dat doen we met scenario's waarbij we majeure ruimtelijke ontwikkelingen betrekken, zoals de Maaswerken die voorkomen dat de Maas overstroomt, de ontwikkelingen van bedrijventerreinen, de mogelijkheden van verplaatsing van de zandbedrijven en de positieve effecten daarvan op de verkeerssituatie in de Paterstraat in Kerkdriel en in Velddriel. Ook worden de afhankelijkheden en kosten in beeld gebracht.

Verkeersveiligheidsmaatregelen 30 en 60 km/uur zones

De verkeersveilige inrichting van verblijfsgebieden tot 30 en 60 km/uur zones is door de crisis achtergebleven ten opzichte van het voornemen uit het Mobiliteitsplan 2010. In het nieuwe GVVP wordt aan de raad voorgesteld om de herin te richten verblijfsgebieden alsnog meerjarig in te plannen vanaf 2020. Daarmee gaan de maatregelen integraal onderdeel uitmaken van toekomstige jaarprogramma's voor de openbare ruimte. Vooruitlopend pakken we in 2019 een aantal geprioriteerde verblijfsgebieden op.

Snel fietsroute Zaltbommel - 's-Hertogenbosch

De fiets en de e-bike worden steeds belangrijker in onze mobiliteitsbehoeften, zowel voor recreatief gebruik als woon-werkverkeer. Fietsen is duurzaam, gezond en belangrijk voor recreatie en toerisme. De realisatie van de snelle fietsroute tussen Zaltbommel en 's-Hertogenbosch draagt daar aan bij. Vooral door de verbetering van het comfort, de beleving en de verkeersveiligheid wordt fietsgebruik gestimuleerd. Start van de realisatie is voorzien in de tweede helft van 2019.

Doortrekken Maas-Waalweg

Samen met de gemeente Zaltbommel bereiden we het doortrekken van de Maas-Waalweg voor. Het bestemmingsplan is door de raad vastgesteld. De start van de aanleg is afhankelijk van bezwaarprocedures en grondverwerving. Na realisatie vermindert het doorgaand vrachtverkeer op de dijken van Well en Wellseind.

Afronden rondweg Hedel-Ammerzoden

Om de verkeersstructuur rond Hedel en Ammerzoden verder te verbeteren, willen we het kruispunt van de Bernseweg (N831) met de Weigraaf (N832) in overleg met de provincie reconstrueren, zodat het doorgaande verkeer via de Achterdijk langs de dorpskernen van Ammerzoden en Hedel wordt geleid.

Openbaar vervoer

Hoogfrequent Spoorvervoer

Het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer gaat over de intensivering van het personen- en goederenvervoer op het spoortraject Meteren-Boxtel. Tezamen met vier andere gemeenten voeren we een lobby tegen dit voorgenomen besluit van de minister. De vijf gemeenten hebben een gezamenlijke zienswijze ingediend. In 2019 worden nadere onderzoeken uitgevoerd naar overlast beperkende maatregelen.

MIRT-onderzoek kennis-as A2

Met Regio Rivierenland, in het bijzonder Zaltbommel, en 's-Hertogenbosch, trekken we in het kader van het 'MIRT-onderzoek kennis-as A2' gezamenlijk op. Onderzoek vindt in 2019 en 2020 plaats naar de knelpunten, opgaven en mogelijke oplossingsrichtingen. Tevens wordt er gewerkt aan oplossingen voor de korte termijn voor het knelpunt A2 's-Hertogenbosch / Bommelerwaard.

Programma 3

Wat mag het kosten?

Programma 3 Verkeer en vervoer

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Verkeer en vervoer	1.647.347	1.993.164	2.399.560	2.424.217	2.556.801	2.676.488
Parkeren	0	0	0	0	0	0
Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	1.656	2.706	2.706	2.706	2.706	2.652
Openbaar vervoer	60.080	58.357	65.853	65.853	65.853	65.853
Totaal lasten	1.709.083	2.054.227	2.468.119	2.492.776	2.625.360	2.744.993
Baten						
Verkeer en vervoer	45.308	144.276	144.276	144.276	144.276	144.276
Parkeren	0	0	0	0	0	0
Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	30.421	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal baten	75.730	169.276	169.276	169.276	169.276	169.276
Saldo van baten en lasten	-1.633.353	-1.884.951	-2.298.843	-2.323.500	-2.456.084	-2.575.717
Toevoegingen aan reserves	0	517.170	507.170	532.170	497.170	497.170
Onttrekkingen aan reserves	0	52.280	46.500	46.500	46.500	21.500
Saldo reservemutaties	0	-464.890	-460.670	-485.670	-450.670	-475.670
Resultaat	-1.633.353	-2.349.841	-2.759.513	-2.809.170	-2.906.754	-3.051.387

Relevante beleidsstukken

- Mobiliteitsplan Maasdriel 2010-2020
- Wegbeheerplan 2018-2021
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2016-2025

Betrokken verbonden partijen

- Regio Rivierenland
- Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)

Beleidsindicatoren

Indicator	Periode	Maasdriel	Nederland	Bron	Omschrijving
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	2015	15	8	VeiligheidNL	als aandeel van het totaal aantal ongevallen dat leidt tot ziekenhuisopnamen.
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser	2015	8	9	VeiligheidNL	als aandeel van het totaal aantal ongevallen dat leidt tot ziekenhuisopnamen.

Programma 4 **Economie**

Programma 4

Economie

Taakvelden

Economische ontwikkeling, Fysieke bedrijfsafspraken, Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen, Economische promotie

Relevante ontwikkelingen

Economische ontwikkeling

Algemeen

Het gestage herstel van de economie na de recessie zet in de periode 2018-2021 door. De consumptie door huishoudens groeit met 2,1 procent; dat is sneller dan vorig jaar. De werkgelegenheid groeit, waardoor de werkloosheid daalt. Mensen die een baan vinden, gaan er qua inkomen flink op vooruit en de krapte op de arbeidsmarkt zorgt voor opwaartse druk op de lonen. Het besteedbaar inkomen groeit hierdoor. Bedrijven zijn aan het groeien en investeren weer. Daarmee neemt de vraag naar (hoogwaardige) bedrijfslocaties toe. Daarnaast groeit de economische waarde van de toeristische sector. Deze neemt daarmee een steeds belangrijkere positie in. De groei van de economie zorgt ook voor een veranderende en toenemende verkeersstroom.

Programma economie met uitvoeringsprogramma

Voor een goed toekomstbeeld van wat we met elkaar willen bereiken en waar we willen staan, is het belangrijk samen met de gemeente Zaltbommel en de ondernemers in de Bommelerwaard te onderzoeken waar de kansen liggen om de lokale economie te versterken.

Regionaal Acquisitie Platform (RAP)

Het RAP is een samenwerkingsverband van alle gemeenten in de Regio Rivierenland op het gebied van acquisitie voor bedrijventerreinen. Het achterliggend doel is het behouden en creëren van werkgelegenheid voor de regio. Het belang van de ondernemer om

met zijn bedrijf te landen of op de juiste plek door te groeien, staat voorop. Het RAP heeft de afgelopen jaren haar succes bewezen. Er is een goede regionale samenwerking ontstaan op het gebied van acquisitie. Eind 2017 is tijdens de evaluatie geconstateerd dat een ontwikkeling naar RAP 2.0 nodig is.

Logistieke Hotspot Rivierenland (LHR)

In juni 2014 is de Logistieke Hotspot Rivierenland opgericht met als doel: het verder (logistiek) ontwikkelen van de regio. Speerpunten waren het versterken van regionale bedrijvigheid op basis van de logistieke kwaliteiten en het aantrekken van (inter)nationale bedrijvigheid naar de regio om de werkgelegenheid te garanderen c.q. intensiveren. In 2017 is besloten een transitieplan door te voeren voor 2018 (LHR 2.0) en waar vervolgens in 2019 mee gewerkt zal worden.

Visie recreatie & toerisme

De gemeente Maasdriel wil zich, samen met toeristisch-recreatieve ondernemers en andere betrokkenen binnen de gemeente, hard maken voor een vitale en toekomstgerichte sector. Daarom nam de gemeente het initiatief om een toeristisch-recreatieve visie met meerjarig actieprogramma op te stellen. Deze wordt in 2019 uitgevoerd.

Paddenstoelenpact

Het Paddenstoelenpact is een samenwerkingsverband tussen ondernemers en (publieke) organisaties in de Paddenstoelenketen. Gezamenlijk willen deze partijen de paddenstoelensector in Maasdriel behouden, versterken en vernieuwen.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Ontwikkeling nieuw bedrijventerrein en kwaliteit bestaande bedrijventerreinen

Kennis-as A2: Maasdriel ligt aan de kennis-as A2 met belangrijke (inter)nationale toplocaties en functies. Denk aan innovatiecampussen en Eindhoven Airport. De ligging tussen Maas en Waal, aan de A2 vervoers- en kennis-as en de aanwezigheid van een hoogfrequent spoor, bieden kansen voor de ontwikkeling van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor hoogwaardige, toekomstgerichte bedrijvigheid. Daarvoor onderzoeken we de mogelijkheden van nieuwe bedrijfsterreinontwikkeling, de mogelijkheden voor doorgroei van lokale en regionale bedrijven en het revitaliseren en opwaarderen van de bestaande bedrijventerreinen.

Ruimtelijk strategische visie

De ruimtelijk strategische visie is een bouwsteen voor de gemeentelijke omgevingsvisies.

De tien samenwerkende Rivierenlandse gemeenten willen het ruimtelijk orderingsbeleid optimaal inrichten voor nieuwe kansen. Hierbij zijn de randvoorwaarden op het gebied van ruimtelijke ordening heel belangrijk.

Breedband Internet

Samen met de regiogemeenten leggen we in de komende jaren een breedband netwerk (glasvezel) in de zogenaamde 'witte buitengebieden' aan.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Ondernemersloket

In 2018 is een eerste aanzet gegeven voor het ondernemersloket. Gezien het grote aantal ondernemers (ongeveer 2.600) in de gemeente Maasdriel is het wenselijk om de dienstverlening voor bedrijven structureel in te vullen. We willen als gemeente een serieuze partner zijn voor het bedrijfsleven.

Regionaal Investerings Fonds (RIF)

Wij investeren in projecten van ondernemers en ondernemende inwoners uit onze eigen regio, bij voorkeur het MKB. Deze projecten moeten direct bijdragen aan minimaal één van de ambities van het RIF. Dit heeft de grootste impact en past bij de structuur van ons gebied.

Bosch Investerings Fonds (BIF)

Bosch Investerings Fonds helpt veelbelovende ondernemingen in de regio 's-Hertogenbosch verder te groeien en succesvol te zijn. Dit kunnen zowel snelgroeiende jonge ondernemingen zijn, als ondernemingen die al langer bestaan en een nieuwe groeifase ingaan. Het is een publiek-privaat investeringsfonds van de gemeente 's-Hertogenbosch en private investeerders die de handen ineen slaan om de regionale economie te stimuleren, innovatieve (Bossche) ondernemingen te ondersteunen en werkgelegenheid te creëren. BIF doet dit op basis van vier pijlers: Kennis, Netwerk, Commitment en Vermogen. Ondernemers uit de Bommelerwaard kunnen gebruik maken van het BIF. De gemeente gaat de ondernemers hierop attenderen.

Economische promotie

Gebiedsmarketing

Het rivierenlandschap in combinatie met onze diverse kastelen, kleinschalige dorpskernen en prachtige natuurgebieden vormen een goede basis voor een verdere versterking van de toeristische sector. Op het gebied van Recreatie & Toerisme willen wij meer inzetten op onze Bommelerwaardse parels en werken we aan de uitwerking van de speerpunten uit de goedgekeurde visie 2018-2022.

Wat willen we bereiken?

- Het versterken van de lokale en regionale samenwerking
- Het bevorderen en versterken van de lokale economie
- Het behouden en versterken van de MKB-bedrijvigheid (kennis-as-A2)
- Het bevorderen van de hoogwaardige en innovatieve bedrijvigheid (kennis-as-A2)
- Het versterken van een goed ondernemersklimaat
- Ruimte bieden aan initiatiefnemers om zo meer banen, een prettig woon- en leefklimaat en economische ontwikkeling te realiseren
- Een omzetstijging van 5% voor de toeristisch/recreatieve sector tot 2022 met daarin de volgende speerpunten:
 - De focus leggen op kansrijke ontwikkelgebieden
 - Vitale verblijfsrecreatie
 - De Bommelerwaard uitdragen in herkenbare marketing en informatievoorziening
 - Recreatieve & Toeristische samenwerking opstarten met de Maasgemeenten Den Bosch, Oss en Heusden.
 - Recreatieve & Toeristische samenwerking intensiveren met ZBM en overige Rivierenland gemeenten.
 - Doorontwikkelen van Recreatieve en Toeristische routenetwerken
- Het paddenstoelencluster in Maasdriel een belangrijke, innovatieve en duurzame regio in Nederland laten zijn.

Wat gaan we ervoor doen?

Algemeen

Samen met de gemeente Zaltbommel een economisch uitvoerings- /actieprogramma opstellen (2019).

Bedrijventerreinen

We gaan onderzoeken waar de mogelijkheden liggen voor het ontwikkelen van een nieuw bedrijventerrein en het revitaliseren/opwaarderen van bestaande bedrijventerreinen (2019).

Ondernemersloket

Ondernemers faciliteren door het organiseren van (kennis)bijeenkomsten voor ondernemers (Going concern) en bedrijfsbezoeken afleggen om inzicht te krijgen in de behoeften van ondernemers (Going concern). Structureel overleg met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven (Horeca, ondernemersverenigingen, ZLTO, centrumcommissies) (Going concern). Actief betrekken van de ondernemersverenigingen bij de herinrichting van de centra Ammerzoden, Hedel en Kerkdriel.

Recreatie & toerisme

Gesprekspartners in de ontwikkeling rond Fort St. Andries, zoals Rijkswaterstaat en de Provincie Gelderland, bewegen om het initiatief te nemen in de doorontwikkeling (2019). We gaan middels verschillende vitaliteitsscans de toeristische levensvatbaarheid van de verblijfsrecreatie(campings) in Maasdriel onderzoeken (2019). Met de tien regiogemeenten gaan we het fietsroutenetwerk updaten en groot onderhoud plegen (2019). Door het bundelen van de verschillende marketingbudgetten kunnen we de Bommelerwaard en haar parels goed gaan vermarkten (2019). De exploitatie voortzetten van de klompenpaden en ruimte creëren voor een uitbreiding in Heerewaarden (Going concern). Het strand aan de Zandmeren voorzien van een nieuwe deklaag (2019/2020). En verder gaan we de kersenparty organiseren voor de regio (2019).

Agrarisch

Met ambtelijke inzet, bestuurlijk voorzitterschap en een jaarlijkse subsidie, zorgen dat het Paddenstoelenpact kan voortbestaan en kan werken aan de uitvoering van zijn ambitie (Going concern).

Programma 4

Wat mag het kosten?

Programma 4 Economie

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Economische ontwikkeling	230.154	246.196	219.247	199.247	122.247	122.247
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.869.235	203.697	418.946	419.329	-905	-918
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	78.972	88.169	78.076	78.053	78.030	78.008
Economische promotie	22.187	35.026	22.112	22.112	22.112	22.112
Totaal lasten	2.200.549	573.088	738.381	718.741	221.484	221.449
Baten						
Economische ontwikkeling	6.000	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.110.236	421.697	418.946	419.329	-905	-918
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	41.512	45.689	45.689	45.689	45.689	45.689
Economische promotie	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal baten	2.207.748	517.386	514.635	515.018	94.784	94.771
Saldo van baten en lasten	7.200	-55.702	-223.746	-203.723	-126.700	-126.678
Toevoegingen aan reserves	22.690	22.690	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	75.429	87.000	97.000	76.285	0	0
Saldo reservemutaties	52.739	64.310	97.000	76.285	0	0
Resultaat	59.939	8.608	-126.746	-127.438	-126.700	-126.678

Relevante beleidsstukken

- Regionaal programma bedrijventerreinen;
- Visie recreatie & toerisme 2018 – 2022
- Centrumvisie: samen voor een bloeiend centrum
- Ambitiedocument Regio Rivierenland 2016 – 2020

Betrokken verbonden partijen

- Regio Rivierenland
- Recreatieschap Neederrijn, Lek & Waal
- Logistieke Hotspot Rivierenland

Beleidsindicatoren

Indicator	Periode	Maasdriel	Nederland	Bron	Omschrijving
Vestigingen	2017	176,1	139,7	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Functiemenging	2017	51,9	52,4	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

A photograph of several young children in a sandpit. They are gathered around a large, five-pointed star shape made of colorful confetti that is partially buried in the sand. The children are wearing various colored jackets (yellow, green, blue, pink) and are looking down at the star with interest. The background is a dark, paved surface.

Programma 5 **Onderwijs**

Programma 5

Onderwijs

Taakvelden

Openbaar basisonderwijs, Onderwijshuisvesting, Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Relevante ontwikkelingen

Openbaar basisonderwijs

In nauw overleg met het Samenwerkingsverband De Meierij en de schoolbesturen wordt gewerkt aan de uitvoering van het passend onderwijs. Hierbij wordt ingezet op het versterken van de samenhang tussen onderwijs en zorg, bijvoorbeeld door het betrekken van ouders bij de zorg en het onderwijs in de klas.

Onderwijshuisvesting

Een haalbaarheidsstudie naar de huisvesting van scholen in Hedel is een concreet onderdeel van het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP). Dit onderzoek startte in 2018 en de uitkomsten en consequenties zullen aan de raad voorgelegd worden. Onderwijsbeleid en leerlingzaken: Voor het onderwijsachterstandenbeleid wordt vanaf 2019 een aangepaste doeluitkering beschikbaar gesteld.

Wat willen we bereiken?

- Uitbreiden waar mogelijk van de samenwerking met Zaltbommel op het gebied van onderwijs, onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer.
- Extra inzet op talentontwikkeling, passend onderwijs en jeugdzorg en taalonderwijs voor anderstaligen.
- Extra educatief aanbod voor kinderen met een achterstand in de Nederlandse taal.
- Versterken van de voor- en vroegschoolse educatie.
- Uitbreiding van de deelname aan het voorschoolse aanbod peuteropvang.
- Inspanning om laaggeletterdheid te verminderen in samenwerking met maatschappelijke partners als onderwijsinstellingen en het bibliotheekwerk.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bommelerwaardse Educatieve Agenda

De Bommelerwaardse Educatieve Agenda is in een overleg met Zaltbommel en de schoolbesturen vastgesteld. Daarin staan doelen en ambities voor ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen in het onderwijs. Via concrete projecten worden deze uitgevoerd binnen de scholen in Maasdriel en waar mogelijk, in samenwerking met Zaltbommel, verder uitgebreid.

Doorontwikkeling VVE

Met de aangepaste doeluitkering voor onderwijsachterstandenbeleid is het mogelijk om het aanbod Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) uit te breiden naar 16 uur per week en de kwaliteit en regievoering verder te versterken. Na de harmonisatie van de peuteropvang met de kinderopvang kan nu een impuls voor kwaliteitsverbetering worden gegeven door een monitorsysteem in te voeren. De nieuwe mogelijkheden vergen extra capaciteit van de gemeente.

Aanpak laaggeletterdheid

Op verschillende manieren wordt al inzet geleverd voor het bestrijden van laaggeletterdheid. Gezien de omvang van het probleem in Maasdriel is het noodzaak om meer laaggeletterden te bereiken. Dit wordt met alle betrokken organisaties opgepakt, met name de bibliotheek, stichting Kompas en het onderwijsveld.

Programma 5

Wat mag het kosten?

Programma 5 Onderwijs

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	703.606	716.633	740.578	741.925	726.707	721.085
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.459.279	1.515.435	1.530.732	1.534.715	1.549.698	1.549.681
Totaal lasten	2.162.885	2.232.068	2.271.310	2.276.640	2.276.405	2.270.766
Baten						
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	183.100	211.238	126.568	126.568	126.568	126.568
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	647.817	579.856	580.001	580.001	580.001	580.001
Totaal baten	830.917	791.094	706.569	706.569	706.569	706.569
Saldo van baten en lasten	-1.331.967	-1.440.974	-1.564.741	-1.570.071	-1.569.836	-1.564.197
Toevoegingen aan reserves	73.498	73.497	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	168.590	154.146	154.146	154.146	154.146	154.146
Saldo reservemutaties	95.092	80.649	154.146	154.146	154.146	154.146
Resultaat	-1.236.876	-1.360.325	-1.410.595	-1.415.925	-1.415.690	-1.410.051

Relevante beleidsstukken

- IHP 2018/2021
- Bommelerwaardse Educatieve Agenda
- Harmonisatie kinderopvang
- Convenant laaggeletterdheid
- Verordening Leerlingenvervoer
- Verbeterplan VVE
- Leerplichtwet

- Verordening Peutertoeslag
- Beleidsplan Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen Gemeente Maasdriel

Betrokken verbonden partijen

- GGD Gelderland-Zuid
- Werkzaak

Beleidsindicatoren

Indicator	Periode	Maasdriel	Nederland	Bron	Omschrijving
Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	2016	0,52	1,82	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	2017	23,0	26,58	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	2017	1	1,7	DUO	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Programma 6

Sport, cultuur en recreatie

Programma 6

Sport, cultuur en recreatie

Taakvelden

Sportbeleid en activering, Sportaccommodaties, Cultuurpresentatie, Cultuurproductie en cultuurparticipatie, Musea, Cultureel erfgoed, Media, Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Relevante ontwikkelingen

Sportbeleid en activering

Extra inzet voor bewegen en sport zal worden bevorderd vanuit de invalshoek van positieve gezondheid.

Sportaccommodaties

De mogelijkheden tot verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed, inclusief gebouwde sportaccommodaties, zijn opgenomen in het Meer Jaren Onderhoud Programma dat eind 2018 aan de gemeenteraad is voorgelegd. Daarin houden we rekening met wettelijk verplichte duurzaamheidsmaatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar. Daarbovenop starten we met het upgraden van ons vastgoed tot een gemiddeld energielabel B en nemen we de mogelijkheden van PV-panelen (zonnepanelen) op.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Dit taakveld krijgt een nieuwe impuls met een stimuleringsbudget.

Wat willen we bereiken?

- De mogelijkheid om subsidieverstrekking aan verenigingen te relateren aan de bijdrage van verenigingen aan de leefbaarheid van hun kern en aan het gebruik van het aanwezige maatschappelijk vastgoed in de kernen.
- Onderzoeken of meer openbare sportlocaties, zoals buitenfitness en bewegingstuinen, gerealiseerd kunnen worden.
- Inzet van buurtsportcoach continueren voor jongeren, ouderen en mensen met een beperking om inwoners te stimuleren meer te bewegen in de openbare ruimte.
- Jaarlijks het boekje Sjors Sportief, Sjors Creatief en Max Vitaal uitbrengen om de toegang tot sport (en cultuur) voor ieder kind en ouderen mogelijk te maken.
- Een schone, hele en veilige openbare ruimte waarin het aantrekkelijk is om te wonen, te werken en te recreëren.
- Inwoners (pro)actief betrekken en faciliteren bij (burger)initiatieven voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

Sportbeleid en activering

Subsidieregelingen aangepast

Een aantal subsidieregelingen is in 2018 aangepast. Met name de regelingen voor sociaal-culturele activiteiten en sport. Bij de aanpassing is rekening gehouden met het gebruik van maatschappelijk vastgoed. Ook is de activiteitenstimulus vergroot. In 2019 worden de aangepaste regelingen toegepast. In deze aanpassingen is nog geen rekening gehouden met een waardering voor de verenigingen en stichtingen die een andere bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de kernen. Dat wordt nog onderzocht.

Speelruimtebeleidsplan

De afhandeling van een motie heeft een inventarisatie van speelplekken en speeltoestellen opgeleverd.

Deze inventarisatie wordt het uitgangspunt voor een nieuw speelruimtebeleidsplan.

Buurtsportcoach

De inzet van de buurtsportcoaches loopt de komende jaren door. De extra inzet buurtsportcoach die in 2018 is gestart voor jongeren in combinatie met straathoekwerk loopt ook door. Dit zorgt ervoor dat jongeren naast een sportaanbod ook worden aangesproken op houding en gedrag. Zie ook programma Sociaal Domein.

Sportaccommodaties

Verbetering sportaccommodaties

Bovenop de afspraken in het Meer Jaren Onderhoud Programma starten we met het upgraden van ons vastgoed tot een gemiddeld energielabel B en nemen we de mogelijkheden van PV-panelen (zonnepanelen) op.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Stimuleringsbudget Kunst en Cultuur

Een stimuleringsfonds voor Kunst en Cultuur wordt ingesteld om een bijdrage te leveren aan initiatieven van inwoners, organisaties en ondernemers die het leefklimaat en het imago van Maasdriel willen verbeteren. In het kader van Cultuurfestival Bommelerwaard 2019 kunnen initiatieven extra worden ondersteund.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Burgerparticipatie en Krachtige Kernen

Burgerparticipatie is in Maasdriel een vertrouwde werkwijze waarbij inwoners, individueel of georganiseerd, direct of indirect de kans krijgen invloed uit te oefenen op de openbare ruimte en het verkeer. Het gaat om meepraten, meedenken of meebeslissen bij belangrijke beslissingen over de openbare ruimte en het gebruik daarvan.

Het programma Krachtige Kernen geeft ruimte aan inwoners die initiatief nemen om het prettig wonen en leven in de dorpen te versterken. Een deel van de initiatieven heeft betrekking op de openbare ruimte. De gemeente kan daarin faciliteren, meedenken en ondersteunen, bijvoorbeeld met de subsidieregeling 'Goed idee, doe er iets mee!'.

Actualisatie Groen- en Bomenbeleidsplan

Het huidige groenbeleidsplan kende een looptijd tot 2016. Daarom actualiseren we in 2019 het Groen- en Bomenbeleidsplan, inclusief een mogelijke impuls voor het verzorgingsniveau van de groenvoorzieningen. Het beleid gaat in op het verzorgingsniveau op diverse locaties, de gevolgen van het stoppen met chemische onkruidbestrijding in de openbare ruimte en op sportvelden, de invasie van exotische onkruiden, processierups en de veranderende zorgplicht boomveiligheid.

Initiatief trekveer

De gemeenteraad heeft aangegeven dat een trekveer aan de Zandmeren gerealiseerd kan worden. Ontwikkeling en realisatie gebeurt in samenwerking met de ondernemers, evenals het jaarlijks onderhoud.

Programma 6

Wat mag het kosten?

Programma 6 Sport, cultuur en recreatie

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Sportbeleid en activering	562.595	256.092	217.657	205.164	205.024	202.869
Sportaccommodaties	669.045	1.024.568	1.112.737	1.105.411	1.103.216	1.099.442
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	79.934	126.415	163.287	163.287	163.287	163.287
Musea	10.332	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Cultureel erfgoed	61.230	46.754	46.686	46.630	45.661	39.241
Media ²	443.081	443.637	435.765	435.708	435.650	435.592
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.345.471	1.513.041	1.342.988	1.315.242	1.312.737	1.323.511
Totaal lasten	3.171.687	3.425.507	3.334.120	3.286.442	3.280.575	3.278.942
Baten						
Sportbeleid en activering	45.305	52.862	54.270	54.270	54.270	54.270
Sportaccommodaties	282.347	273.423	279.953	279.953	279.953	279.953
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	6.629	9.168	9.168	9.168	9.168	9.168
Media	0	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	291.806	259.455	261.938	261.938	261.938	261.938
Totaal baten	626.088	594.908	605.329	605.329	605.329	605.329
Saldo van baten en lasten	-2.545.600	-2.830.599	-2.728.791	-2.681.113	-2.675.246	-2.673.613
Toevoegingen aan reserves	40.000	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	22.453	183.227	74.725	44.727	44.727	44.727
Saldo reservemutaties	-17.547	183.227	74.725	44.727	44.727	44.727
Resultaat	-2.563.147	-2.647.372	-2.654.066	-2.636.386	-2.630.519	-2.628.886

Relevante beleidsstukken

- Cultuurprogramma provincie Gelderland
- Inventarisatie speelplekken en speeltoestellen gemeente Maasdriel 2018
- Algemene Subsidieverordening
- Subsidieregeling Goed idee, doe er iets mee
 - a. Subsidieregeling Volksfeesten en EHBO
 - b. Subsidieregeling Dorpsraden en Musea
- Groenbeleidsplan 2012-2016

- Beheerplan Sportvelden
- Gezondheidsbeleid 2018 - 2021
- Renovatieplan sportvelden 2015-2017
- Speelruimteplan 2008-2017
- Gebouwenbeheerplan 2015-2024
- Maatschappelijk vastgoedbeleid 2016

Betrokken verbonden partijen

- Recreatieschap Nerderrijn, Lek en Waal.

Beleidsindicatoren

Indicator	Periode	Maasdriel	Nederland	Bron	Omschrijving
Niet-sporters	2016	53,4	48,7	RIVM	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.

¹ de kosten media bestaan grotendeels uit de subsidie voor de openbare bibliotheek

Programma 7

Sociaal domein

Programma 7

Sociaal domein

Taakvelden

Samenkracht en burgerparticipatie, Wijkteams/ gebiedsteams, Inkomensregelingen, Begeleide participatie, Arbeidsparticipatie, Maatwerkvoorzieningen (Wmo), Maatwerkvoorzieningen 18+, Maatwerkvoorzieningen 18-, Geëscaleerde zorg 18+, Geëscaleerde zorg 18-

Relevante ontwikkelingen

Maatwerkvoorzieningen Wmo

Vanaf 2019 komt er een abonnementstarief voor de eigen bijdrage in de Wmo. Dit kan leiden tot een aanzuigende werking op de Wmo en daarmee tot financiële gevolgen voor de gemeente.

Wat willen we bereiken?

- Goede bereikbaarheid van het gebiedsteam
- Nieuwe collectieve voorzieningen waarbij we een beroep doen op inwoners en verenigingen
- Ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers op niveau houden
- Investeren in professioneel jongerenwerk
- Voortzetting minimabeleid; met name aandacht voor kinderen
- Voortzetting Brede Beweging Bommelerwaard gericht op kennisuitwisseling en het leggen van verbindingen tussen verschillende (vrijwilligers) organisaties
- Met ondernemers in gesprek gaan om inwoners met een arbeidsbeperking aan werk te helpen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samenkracht en burgerparticipatie

Ruimte voor initiatieven van inwoners

Via het programma Krachtige Kernen geeft de gemeente ruimte aan inwoners die initiatief nemen om het prettig wonen en leven in de dorpen te versterken. Een deel van de initiatieven heeft betrekking op

Sociaal Domein. De gemeente kan daarin faciliteren, meedenken en ondersteunen, bijvoorbeeld met de subsidieregeling 'Goed idee, doe er iets mee!'.

Doorontwikkeling subsidieregeling Goed Idee Doe er iets mee

De subsidieregeling Goed Idee Doe er iets mee is geëvalueerd en zal op onderdelen worden aangepast. Daarmee sluit de regeling beter aan op het doel om de leefbaarheid in de kernen te vergroten en de eigen kracht van inwoners te versterken. Tijdens de evaluatie kwam naar voren dat het tijd is voor een volgende stap: inwoners meer verantwoordelijkheid geven voor het realiseren van hun initiatieven. Daarom komt er een pilot met een ander instrument waarbij huishoudens geldvouchers krijgen van de gemeente. Deze kunnen ze zelf inzetten voor initiatieven die worden aangemeld op een website. De initiatiefnemers moeten dan moeite doen in hun kernen om draagvlak en voldoende budget te verwerven. Dit wordt in 2019 verder uitgewerkt. Er wordt gedacht aan een pilot voor drie kernen met een vouchersysteem. Het voordeel voor de gemeente, de inwoners en de initiatiefnemers is dat er, op het moment dat een initiatief bekend wordt gemaakt, geen obstakels meer zijn in de zin van wet- en regelgeving. Voor de overige acht kernen blijft de bestaande subsidieregeling Goed Idee Doe er iets mee van toepassing.

Preventieve voorzieningen

Na een uitgebreide oriëntatie op de ontwikkeling van preventieve voorzieningen in 2018 zal er in 2019 concreet worden gewerkt aan nieuwe preventieve voorzieningen. We denken aan nieuwe vormen van dagbesteding voor specifieke doelgroepen, dat voordelen oplevert voor alle inwoners. Het gebiedsteam krijgt daarbij een rol, net zoals maatschappelijke organisaties en inwoners.

Nota mantelzorgbeleid

In de beleidsnota Wmo en Jeugd is opgenomen dat mantelzorgers een onmisbare schakel zijn in de zorgstructuur. Ze behoeven extra aandacht om overbelasting te voorkomen en om de juiste ondersteuning te kunnen aanbieden. Hiervoor wordt mantelzorgbeleid ontwikkeld. De bestaande en gewaardeerde onderdelen (het mantelzorgcompliment en respijtzorg) plus de initiatieven van de Stichting Welzijn Bommelerwaard (SWB) zullen hier onderdeel van uitmaken.

Jongerenwerk

De extra investering in buurtsportwerk is gecombineerd met straathoekwerk. Een goede combinatie om jongeren niet alleen sportactiviteiten aan te bieden, maar ze ook aan te spreken op hun houding en gedrag. In de praktijk is er een goede samenwerking tussen de inzet op alcohol- en drugspreventie door Iriszorg.

Uitvoeringsplan jeugd

Het uitvoeringsplan Jeugd wordt een belangrijk onderdeel van het beleidsplan Wmo en Jeugd. Samen met ketenpartners wordt dit plan opgesteld en uitgevoerd. Denk daarbij aan het opzetten van voorliggende voorzieningen met innovatieve ideeën van zorgaanbieders. Onderdeel hiervan is het evalueren en verder ontwikkelen van het buurtsportwerk-straathoekwerk en alcohol- en drugspreventie.

Begeleiding statushouders

Na de verhoogde instroom van statushouders in 2017 en de eerste stappen richting inburgering in 2018 volgt nu de fase van gezinshereniging. Deze nieuwe fase brengt nieuwe vraagstukken met zich mee. Stichting Vluchtelingenwerk heeft hier extra werk aan. De ervaring leert dat veel statushouders en hun gezinnen ook zorg nodig hebben. Hiervoor wordt extra inzet door het gebiedsteam geleverd.

Dorpshuizen

De mogelijkheden tot verduurzaming van de dorpshuizen zijn opgenomen in het Meer Jaren

Onderhoud Programma van het gemeentelijk vastgoed dat eind 2018 aan de gemeenteraad is voorgelegd.

Daarin houden we rekening met wettelijk verplichte duurzaamheidsmaatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar. Daarbovenop starten we met het upgraden van ons vastgoed tot een gemiddeld energielabel B en nemen we de mogelijkheden van PV-panelen (zonnepanelen) op.

Wijkteams/ gebiedsteams

Bereikbaarheid gebiedsteam

Goede bereikbaarheid van het gebiedsteam is cruciaal om inwoners in een vroeg stadium adequaat te kunnen ondersteunen. Daarvoor is het nodig dat naast het centrale telefoonnummer ook contactmogelijkheden worden ontwikkeld. Dit kan onder andere via spreekuren in de kernen en digitale toegang. Ook bereikbaarheid buiten reguliere kantooruren hoort daarbij.

Wegwerken wachtlijsten Jeugdzorg

Er zijn twee verschillende ontwikkelingen waardoor de wachtlijst Jeugd bij het gebiedsteam oploopt:

1. Zorgaanbieders voor gespecialiseerde zorg kunnen niet direct nieuwe cliënten opnemen. Nieuwe cliënten worden op een wachtlijst geplaatst en vervolgens verleent het gebiedsteam zelf ondersteuning totdat de cliënt wordt opgenomen door de zorgaanbieder;
2. Veilig Thuis schaalte eerder af dan voorheen. Dat betekent dat het gebiedsteam sneller cliënten terugkrijgt om een indicatie voor zorg te verlenen. De cliënten die via Veilig Thuis worden aangeboden, zijn urgent en krijgen voorrang op de bestaande wachtlijst.

De wachtlijst kan alleen worden weggewerkt met extra inzet van het gebiedsteam.

Begeleide participatie

Activering klantprofiel 4

In 2018 kwam er met Werkzaamheid duidelijkheid over de afbakening van klantprofiel 3 en klantprofiel 4. Mensen met klantprofiel 3 worden door Werkzaamheid begeleid naar werk en mensen met klantprofiel 4 worden door de gemeente geholpen op het gebied van

sociale activering. Dit kan gaan om dagbesteding of om vrijwilligerswerk. Voor de sociale activering van klantprofiel 4 wordt nauw samengewerkt met de SWB. Zie hiervoor ook het kopje preventieve voorzieningen.

Maatwerkvoorzieningen Wmo

Eigen bijdrage

Het Rijk voert vanaf 2019 een abonnementssysteem in voor de eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen in het kader van de Wmo. Dit houdt in dat, ongeacht de zorg die een huishouden krijgt, er per huishouden per periode van vier weken een vast bedrag van € 17,50 moet worden betaald als eigen bijdrage. Voorheen was er sprake van een eigen bijdrage die inkomensafhankelijk was. Een vast abonnementstarief heeft een dubbel effect. Allereerst betalen de huidige Wmo-cliënten een lagere eigen bijdrage. De eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen worden geïnd door het Centraal Administratie Kantoor (CAK). Het CAK draagt de eigen bijdrage af aan de gemeente. Dit zijn inkomsten voor de gemeente. Voor een deel worden gemeenten vanaf 2019 gecompenseerd door het Rijk voor de lagere inkomsten uit eigen bijdragen. Ten tweede zullen inwoners een groter beroep gaan doen op Wmo-voorzieningen. Stapeling van Wmo-voorzieningen leidt immers niet meer tot een hogere eigen bijdrage. Wij voorzien een grotere vraag naar Wmo-voorzieningen en daarmee meer druk bij het gebiedsteam om aanvragen af te handelen. Wij zullen dit monitoren en indien nodig evalueren.

Woningaanpassingen

Bij de stapeling van Wmo-voorzieningen verwachten wij ook meer aanvragen voor woningaanpassingen omdat in de meeste gevallen de inkomensstoets wegvalt. Wij zetten actief in op betere samenwerking met woningcorporaties en alternatief aanbod voor inwoners met een eigen woning, maar verwachten toch dat de uitgaven voor woningaanpassingen zullen toenemen. Hier zijn er structureel extra middelen in de begroting voor beschikbaar gesteld. We gaan onderzoeken of een blijverslening tot één van de mogelijkheden behoort.

Maatwerkdienstverlening 18+

Uitbreiding Vroeg Erop Af

In de Centrumregeling voor zorgproducten is het project Vroeg Erop Af opgenomen. Dit is een samenwerking met de woningcorporaties. Huurders met een huurachterstand van twee maanden worden gesignaleerd en krijgen een traject om het probleem op te lossen en om nieuwe schulden te voorkomen. Het project is effectiever als er meer organisaties aansluiten op dit signaleringssysteem. Landelijk is gebleken dat mensen eerder de rekeningen voor energie niet betalen dan de rekening voor de huur. Daarnaast blijkt dat mensen steeds een andere rekening niet betalen. Door samenwerking met meer organisaties worden meer inwoners in een eerder stadium geholpen, dus voordat er forse schulden zijn ontstaan. De extra uitgaven voor het signaleringssysteem en de afhandelingstrajecten worden op middellange termijn terugverdiend doordat er minder mensen in schuldhulpverlening terechtkomen.

Budgetcoaching en budgetbeheer

Schuldhulpverlening is in de Bommelerwaard goed geregeld. Preventie en nazorg zijn wettelijke verplichtingen, maar hier werd tot 2018 op een minimale wijze invulling aan gegeven. Het goed inrichten van preventie en nazorg is een noodzakelijke verbetering die wordt terugverdiend door minder bijkomende kosten aan schuldhulpverlening zoals kosten voor bewindvoering. Nazorg is bedoeld voor mensen die in het laatste stadium van een schuldhulpverleningstraject zitten en weer moeten leren zelf hun financiën te beheren. Preventie is begeleiding voor mensen die in schuldenproblematiek dreigen te raken. Daarom is in 2018 een begin gemaakt met de invulling van budgetcoaching en budgetbeheer. Budgetcoaching is een aanbod aan mensen die gesignaleerd worden in het project Vroeg Erop Af. Het zijn mensen die dreigen schulden te ontwikkelen. Met tijdelijke hulp kunnen zij meer grip krijgen op hun uitgaven en inkomsten. Budgetbeheer wordt aangeboden aan mensen die schulden hebben en voor wie een schuldhulpverleningstraject te zwaar is. Zij hoeven dan niet alle financiën uit handen te geven.

Programma 7

Wat mag het kosten?

Programma 7 Sociaal domein

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Samenkracht en burgerparticipatie	889.024	717.371	685.375	709.541	707.992	699.955
Wijkteams	464.790	211.931	63.427	63.427	63.427	63.427
Inkomensregelingen	4.176.183	5.358.490	5.274.132	5.286.132	5.286.132	5.286.132
Begeleide participatie	3.126.507	2.299.326	2.035.507	1.912.486	1.914.489	1.914.489
Arbeidsparticipatie	1.111.942	870.038	1.048.474	1.070.474	1.070.474	1.070.474
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	446.736	643.865	618.994	618.994	618.994	618.994
Maatwerkdienstverlening 18+	3.588.080	3.971.116	3.729.829	3.729.829	3.729.829	3.729.829
Maatwerkdienstverlening 18-	1.451.418	2.092.088	2.457.112	2.457.112	2.457.112	2.457.112
Geëscaleerde zorg 18+	201.742	63.652	48.500	48.500	48.500	48.500
Geëscaleerde zorg 18-	1.949.485	1.346.590	1.560.222	1.560.222	1.560.222	1.560.222
Totaal lasten	17.405.908	17.574.467	17.521.572	17.456.717	17.457.171	17.449.134
Baten						
Samenkracht en burgerparticipatie	12.054	5.309	5.309	5.309	5.309	5.309
Wijkteams	0	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	3.989.791	4.728.098	4.537.089	4.537.089	4.537.089	4.537.089
Begeleide participatie	792.523	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	164.511	57.000	57.000	57.000	57.000	57.000
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	53.737	22.768	2.768	2.768	2.768	2.768
Maatwerkdienstverlening 18+	371.595	225.000	160.000	160.000	160.000	160.000
Maatwerkdienstverlening 18-	220.984	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	48.168	48.500	48.500	48.500	48.500	48.500
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	5.653.363	5.086.675	4.810.666	4.810.666	4.810.666	4.810.666
Saldo van baten en lasten	-11.752.546	-12.487.792	-12.710.906	-12.646.051	-12.646.505	-12.638.468
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	672.091	327.500	25.000	0	0	0
Saldo reservemutaties	672.091	327.500	25.000	0	0	0
Resultaat	-11.080.455	-12.160.292	-12.685.906	-12.646.051	-12.646.505	-12.638.468

Relevante beleidsstukken

- Beleidsnota Wmo en Jeugd gemeente Maasdriel 2018-2021
- Verordening Wmo 2018
- Verordening Jeugd 2018
- Nota Minimabeleid Bommelerwaard 2018 - 2022
- Nota Schuldhulpverlening Bommelerwaard 2018 - 2021
- Gebouwenbeheerplan 2015-2024
- Maatschappelijk vastgoedbeleid 2016
- Beleidsregels bijzondere bijstand
- Verordening Participatieraad Maasdriel
- Verordening Cliëntenraad Maasdriel

- Beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening
- Verordening maatschappelijke participatie Maasdriel 2018
- Verordening individuele inkomenstoelag Maasdriel 2018
- Beleidsregels integrale schuldhulpverlening Bommelerwaard 2018
- Verordening Tegenprestatie Participatiewet Maasdriel 2018
- Beleidsregels terugvordering en verhaal 2015

Betrokken verbonden partijen

- Werkzaak Rivierenland

Beleidsindicatoren

Indicator	Periode	Maasdriel	Nederland	Bron	Omschrijving
Banen	2017	665,8	758,2	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
% kinderen in uitkeringsgezin	2015	2,15	6,58	Verwey Jonker Instituut	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Netto arbeidsparticipatie	2017	68,8	66,7	CBS	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
% werkloze jongeren	2015	1,07	1,52	Verwey Jonker Instituut	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
Bijstandsuitkeringen	2017	17,2	41,1	CBS	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder.
Aantal re-integratievoorzieningen	2017	11,4	29	CBS	Het aantal lopende re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Jongeren met jeugdhulp	2017	7,7	9,7	CBS	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdreclassering	2017	0,3	0,4	CBS	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar).
Jongeren met jeugdbescherming	2017	0,7	1	CBS	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	2017	nb	57	CBS	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 137 deelnemende gemeenten.

Programma 8

Volksgezondheid en milieu

Programma 8

Volksgezondheid en milieu

Taakvelden

Volksgezondheid, Riolering, Afval, Milieubeheer, Begraafplaatsen en crematoria

Relevante ontwikkelingen

Volksgezondheid

Een landelijke aanpak van omgaan met de problematiek rond mensen met verward gedrag wordt lokaal uitgewerkt.

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. In het Interbestuurlijk Programma (IBP) is afgesproken de aanpak van klimaatadaptatie te versnellen en te intensiveren. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2018 is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk dat de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen versnelt en intensificeert.

Restafval op afstand – ondergrondse containers

Vanaf 2019 krijgen de meeste inwoners te maken met een ondergrondse wijkcontainer voor restafval. Veel afval dat we kunnen gebruiken om nieuwe producten van te maken, haalt de Avri thuis bij de inwoners op. Denk bijvoorbeeld aan groente-, fruit- en tuinafval, papier, textiel, glas en plastic verpakkingen en drinkpakken. Wanneer alles goed apart wordt gehouden, houden de inwoners nog maar een klein beetje restafval over. Vanaf 2019 brengen zij dit restafval naar een ondergrondse container in de buurt.

Wat willen we bereiken?

- Uitwerking gezondheidsbeleid met accent op terugdringen alcohol- en middelengebruik en stimuleren van beweging;
- In beeld brengen van de benodigde maatregelen om in te spelen op de klimaatverandering en daarmee invulling geven aan de landelijke afspraken over het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van Nederland;
- Verlagen van het gemiddelde van 127 kg restafval per persoon naar 75 kg restafval in 2020;
- Adequate handhaving van het verbod op asbestdaken per 01-01-2024.

Wat gaan we daarvoor doen?

Volksgezondheid

Aanpak problematiek rondom mensen met verward gedrag

Mensen met verward gedrag moeten sneller en effectiever worden geholpen om onnodige escalatie van hun problematiek en openbare ordeproblemen te voorkomen. Daarvoor is nodig dat de organisaties in de keten van veiligheid en zorg beter samenwerken om de kwaliteit van hulpverlening te verbeteren. De gemeente maakt hiervoor een plan van aanpak.

Uitvoeringsplan positieve gezondheid

In 2018 is de nota gezondheidsbeleid vastgesteld. Het uitgangspunt positieve gezondheid geeft veel aanknopingspunten voor een uitvoeringsplan dat integraal kan worden opgezet. Prioriteit krijgt het leggen van verbindingen tussen bestaande effectieve methoden en (nieuwe) doelgroepen. Denk hierbij ook aan het terugdringen van alcohol- en middelengebruik. Hier ligt een rol voor ketenpartners als de GGD, SWB, gebiedsteam, Iriszorg, huisartsen en consultatiebureaus.

Riolering

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

In 2019 brengen we kwetsbaarheden in beeld via stresstesten en gaan we dialogen voeren om te komen tot regionale klimaatstrategieën en uitvoeringagenda's met maatregelen. De stresstesten leiden tot maatregelpakketten.

Milieubeheer

Sanering asbestdaken

De Rijksoverheid heeft een verbod op asbestdaken aangekondigd. De basis daarvoor ligt in het besluit van de Ministerraad van 1 maart 2015 om met ingang van 1 januari 2024 asbestdaken van golfplaten en leien te verbieden. Er is voor 2024 gekozen, omdat het dan 30 jaar geleden is dat asbest voor het laatst had mogen worden toegepast. Bekend is dat asbest verweert en het zeker is dat er na die 30 jaar asbeststof vrijkomt. Naar verwachting kent het verbod een overgangstermijn van 6 jaar (tot 2024).

De Provincie heeft in 2018 een eerste inventarisatie uitgevoerd aan de hand van luchtfoto's. De Omgevingsdienst zal de betrouwbaarheid van deze inventarisatie vergroten met veldonderzoek. Daarnaast komt de ODR met een plan van aanpak om de doelstelling van 1 januari 2024 te halen. Dit plan van aanpak voorziet in de onderwerpen bewustwording en communicatie, beleid en financiën, versnelling uitvoeren, monitoring en VTH (vergunning, toezicht en handhaving).

Begraafplaatsen en crematoria

Begraafplaatsenbeheer

De basis van het begraafplaatsenbeheer en de begraafplaatsenadministratie is op orde. De administratie is gedigitaliseerd en de verordeningen en uitvoeringsbesluiten zijn geactualiseerd. In 2019 maken we aanbevelingen voor fysieke maatregelen, zodat het begraven en bijzetten voor de toekomst geborgd is.

Programma 8

Wat mag het kosten?

Programma 8 Volksgezondheid en milieu

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Volksgezondheid	1.058.384	1.293.400	1.387.027	1.387.027	1.387.027	1.387.027
Riolering	2.051.344	1.951.809	2.170.436	2.187.609	2.198.898	2.205.872
Afval	1.712.699	1.683.026	1.728.154	1.728.154	1.728.154	1.728.154
Milieubeheer	673.392	773.070	765.912	755.912	755.912	755.912
Begraafplaatsen en crematoria	130.342	123.180	127.718	107.669	107.621	107.049
Totaal lasten	5.626.162	5.824.485	6.179.247	6.166.371	6.177.612	6.184.014
Baten						
Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
Riolering	2.733.957	2.747.530	2.972.480	2.992.062	3.003.056	3.010.030
Afval	1.701.382	1.807.458	1.807.458	1.807.458	1.807.458	1.807.458
Milieubeheer	20.906	1.575	1.575	1.575	1.575	1.575
Begraafplaatsen en crematoria	50.029	63.255	63.255	63.255	63.255	63.255
Totaal baten	4.506.274	4.619.818	4.844.768	4.864.350	4.875.344	4.882.318
Saldo van baten en lasten	-1.119.887	-1.204.667	-1.334.479	-1.302.021	-1.302.268	-1.301.696
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	17.314	7.500	22.500	27.500	7.500	7.500
Saldo reservemutaties	17.314	7.500	22.500	27.500	7.500	7.500
Resultaat	-1.102.573	-1.197.167	-1.311.979	-1.274.521	-1.294.768	-1.294.196

Relevante beleidsstukken

- Nota gezondheidsbeleid gemeente Maasdriel 2018-2022
- Water- en rioleringsplan 2017-2021

Betrokken verbonden partijen

- GGD Gelderland-Zuid
- Stadsgewest 's-Hertogenbosch (1998)
- Regio Rivierenland
- Avri
- Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)

Beleidsindicatoren

Indicator	Periode	Maasdriel	Nederland	Bron	Omschrijving
Fijn huishoudelijk restafval	2016	127	189	CBS	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
Hernieuwbare elektriciteit	2016	3	12,6	RWS	Percentage van hernieuwbare elektriciteit t.o.v. totaal opgewekte elektriciteit. Hernieuwbare elektriciteit wordt opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Programma 9

Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Programma 9

Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Taakvelden

Ruimtelijke ordening, Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein), Wonen en bouwen, Beheer overige gebouwen en gronden

Relevante ontwikkelingen

Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Deze wet vervangt tientallen wetten en onderliggende regelgeving op het gebied van ruimtelijke ordening maar ook milieu, water, bouwen, natuur et cetera. De nieuwe wet geeft de gemeente veel ruimte om de fysieke leefomgeving samen met inwoners, ondernemers en belanghebbenden in te richten; het biedt ruimte voor participatie. Ambtelijk is de gemeente al begonnen met het treffen van voorbereidingen voor de implementatie van deze nieuwe wetgeving. De komende jaren zal deze majeure ontwikkeling een grote impact hebben, hiervoor wordt een ambtelijk plan van aanpak opgesteld. Het plan van aanpak is op zeer korte termijn klaar en wordt vervolgens aangeboden aan de raad. In het plan van aanpak worden de verwachte kosten voor de implementatie toegelicht waarbij geadviseerd zal worden om deze kosten door de reserve Nieuw Beleid te laten dekken.

Andere belangrijke ontwikkelingen voor dit programma zijn de groeiende economie en de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en de woningmarkt.

Net als alle gemeenten zal Maasdriel uiterlijk in 2021 een warmteplan moeten opstellen. Dit warmteplan bevat een verkenning van de duurzame alternatieven voor gas per deelgebied. Zowel voor woningen, instellingen als bedrijven voor de komende tien jaar. In het kader van de energietransitie moeten we niet

alleen 'van het gas af', er moet ook 49% energie bespaard worden. Bij woningen wordt de meeste energie verbruikt voor verwarming. Omdat woningen niet goed geïsoleerd zijn, wordt veel van die energie verspild. Isolatie (meer dan nu wettelijk vereist) is daarom noodzakelijk voor alle woningen. Het isoleren van de woning is echter niet zo populair omdat er, in tegenstelling tot zonnepanelen, een grote investering nodig is. Die investering is op dit moment, vanwege de lage energieprijzen, vaak nog niet rendabel.

Het kabinet beschermt de leefomgeving, door ruimte te behouden voor natuur, wonen, werk en recreatie, en door Nederland waterrobuust in te richten. Dat heeft een nauwe relatie met de verduurzaming van Nederland en majeure trajecten zoals Omgevingswet en Deltaprogramma Klimaatadaptatie. Geo-informatie biedt het geëigende instrumentarium om alle thema's die spelen in de fysieke leefomgeving te verbinden en in samenhang te benaderen.

Wat willen we bereiken?

- Coördinatie van de inrichting en registratie van de ondergrondse infrastructuur;
- Een prettig woon- en leefklimaat zoals beschreven in de Woonvisie Bommelerwaard 2016-2020;
- Een passende woning voor iedereen;
- Vergunning(status)houders conform de taakstelling huisvesten;
- Implementatie van de nieuwe Omgevingswet door het uitvoeren van een plan van aanpak;
- Regionale afspraken voor maatregelen in het kader van hoogwaterveiligheid;
- Duurzaamheid bevorderen bij de gemeentelijke organisatie en bij de bevolking;
- Het tijdig (voor 2021) gereed hebben van een warmteplan;
- Verduurzaming van de woningvoorraad met als einddoel alle woningen energieneutraal in 2050;
- Verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed, niet zijnde gemeentelijk eigendom;
- Verduurzaming woningvoorraad stimuleren en met name gas-loos bouwen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Ruimtelijke Ordening

Structureel beheer van de Basiskaart

Grootschalige Topografie

Met het opbouwen van de Basiskaart Grootschalige Topografie (BGT) hebben we de afgelopen twee jaar aan onze wettelijke plicht voldaan. De opbouwfase is succesvol afgesloten. Vanaf 2019 gaat structurele aandacht uit naar meer wettelijke verantwoordelijkheden en verplichtingen, zoals het actueel houden van de BGT, landelijk gebruik van de BGT en coördinatie Basisregistratie Ondergrond. Ook staan vraagstukken op stapel met verplicht gebruik van geo-informatie, zoals: nationaal wegenbestand, stresstest wateroverlast, Omgevingswet, enzovoort.

Breedband Internet

Samen met de regiogemeenten leggen we een breedband netwerk (glasvezel) in de zogenaamde onrendabele gebieden aan. De gemeenteraad besloot in 2018 een Gemeenschappelijke Regeling op te richten voor de uitvoering, onderhoud en exploitatie van het netwerk. In 2019 wordt de begroting van de GR voor 2020 en daarna opgesteld.

Coördinatie Kabels en Leidingen

De medewerker Kabels en Leidingen ziet toe op de naleving van de vastgestelde algemene verordening ondergrondse infrastructuur. Volgens de AVOI verstrekken we graafvergunningen en instemmingsbesluiten aan nuts- en telecombedrijven. Ter compensatie van graafschade brengen we degeneratiekosten in rekening.

Ruimtelijke Kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit is van belang voor een goede en prettige leefomgeving met toekomstwaarde. We streven naar ruim opgezette plannen met onder andere voldoende ruimte voor groen en water. Daarom stellen we ruimtelijke kwaliteitsrichtlijnen op. Deze worden gehanteerd bij beoordeling van en regie op nieuwe woningbouwplannen.

Reclamebeleid

Gehecht wordt aan het opstellen van reclamebeleid om het her en der verschijnen van (licht-)reclame-uitingen te reguleren. Hiertoe wordt een startnotitie opgesteld met als doel het vaststellen van een nota over reclamevoorzieningen eind 2019. Het beleid zal intern integraal worden opgesteld (economische zaken, ruimtelijke ontwikkeling, openbare ruimte, e.d.) en in overleg met betrokken externe partijen. Zo nodig wordt hiervoor budget gevraagd.

Wonen en bouwen

Programma Omgevingswet

We zijn in 2018 samen met Zaltbommel gestart.

Er komt een omgevingsvisie in plaats van een structuurvisie. Het omgevingsplan zal ook op termijn het bestemmingsplan vervangen. Waar mogelijk zullen we gezamenlijk met de BVEB optrekken.

De (gezamenlijke) Stuurgroep Omgevingswet

heeft inmiddels een Plan van Aanpak vastgesteld.

Dit plan geeft richting aan de benodigde vervolgstappen. De nota van uitgangspunten is de voorganger van de Omgevingsvisie, die als een van de eerste instrumenten ter vaststelling zal worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Op korte termijn wordt er instemming gevraagd voor de vertrekpunten ten aanzien van aanpak, participatie en verantwoordelijkheden van belanghebbenden, college en gemeenteraad. We zijn voornemens om via een pilot te experimenteren met een omgevingsplan.

Woningbehoefte

In 2018 is een nieuw woningbehoefteonderzoek uitgevoerd. In 2019 wordt gezien wat dit voor consequenties heeft voor het woningbouwprogramma, de woonvisie en de prestatieafspraken met de corporaties.

Woonvisie en prestatieafspraken

In 2016 is de Woonvisie Bommelerwaard 2016-2020 vastgesteld. Op grond hiervan hebben de woningcorporaties, huurdersorganisaties en gemeenten meerjarige prestatieafspraken gemaakt. Elk jaar worden de afspraken geëvalueerd en worden nieuwe jaarafspraken gemaakt. Het is de bedoeling om in 2019 weer nieuwe meerjaren(kader)afspraken te maken voor de periode na 2020. In dit kader worden ook afspraken gemaakt over verduurzaming van de woningvoorraad, gas-loos bouwen en duurzame alternatieven.

Wonen en zorg

Mensen willen en moeten langer zelfstandig thuis wonen. Er zijn inspanningen nodig om dit mogelijk te maken. De combinatie wonen en zorg zal de komende

jaren inspanning vergen. We zijn nu in gesprek met woningcorporaties en zorgaanbieders over het aanbod voor vier doelgroepen: jongeren die zelfstandig gaan wonen (na een traject Beschermd Wonen), ouderen die een aangepaste woning nodig hebben vanwege verminderde mobiliteit, volwassenen met beperkingen die volledig aangepaste woningen nodig hebben en mensen die kortdurend ergens moeten wonen (tijdens een scheidingstraject, als onderdeel van een zorgtraject of ter ontlasting van mantelzorgers). Daarnaast zijn er regionale en landelijke bewegingen als 'terug in de wijk' en 'kortdurende woonvoorzieningen in de wijk'. Wij zijn in gesprek met Zaltbommel om zoveel mogelijk gezamenlijk op te trekken bij deze kwesties. Er is de komende jaren inzet nodig op wonen en zorg.

Woningbouw

Op 14 april 2016 is het woningbouwprogramma 2015-2025 vastgesteld. Gemiddeld moeten 90 tot 100 woningen per jaar opgeleverd worden om het aantal geprogrammeerde woningen te realiseren. Voor nagenoeg alle plannen uit het woningbouwprogramma liggen afspraken met initiatiefnemers, vastgelegd in anterieure overeenkomsten en zijn of worden bestemmingsplannen gemaakt. Jaarlijks monitoren we achteraf hoeveel woningen er daadwerkelijk opgeleverd zijn. Indien de woningbehoefte en de groei van de economie een actieve houding van de gemeente vereisen bij het vinden van geschikte woningbouw- en bedrijfslocaties, kunnen we de mogelijkheden bezien van kleinschalige experimenten met publiek private samenwerkingsvormen. Het woningbouwprogramma bestaat hoofdzakelijk uit particuliere initiatieven van projectontwikkelaars. Plannen worden gerealiseerd op basis van samenwerkingsovereenkomsten (anterieure overeenkomsten) tussen gemeente en initiatiefnemer. Kerkdriel Noord is hierop een uitzondering en is een eigen gemeentelijk initiatief. Dit project bestaat uit twee delen, namelijk Kersenbuurt (westzijde) en Perenbuurt (oostzijde). Er zijn ook afzonderlijke grondexploitaties voor opgesteld, zie paragraaf grondbeleid.

Kwaliteit centrumgebieden Hedel, Ammerzoden en Kerkdriel

In het Jaarprogramma Openbare Ruimte zijn op verzoek van de lokale ondernemers projecten opgenomen om de verblijfs- en gebruiksmogelijkheden van de centrale pleinen van de centrumgebieden te vergroten.

Huisvesting statushouders

Per half jaar krijgen we een taakstellend aantal statushouders te huisvesten. Samen met de partners wordt voor deze huisvesting gezorgd.

Maasoeverpark

De MIRT-onderzoeksfase voor het project Maasoeverpark is in mei 2018 afgerond. In oktober 2018 zal de minister een besluit nemen over de MIRT-verkenningstatus. Het project is te verdelen in twee sporen. Het eerste spoor, vervolgonderzoek naar rivierverruimingsmaatregelen wordt betaald door Rijk en Provincies. Het 2e spoor, de gebiedsontwikkeling, dient door de partners in het project te worden betaald. Onder de gebiedsontwikkeling vallen de projecten Ruimte voor Maasdriel, ontwikkeling bij Fort St. Andries, de Crevecoeur en een toeristisch recreatief netwerk. De samenhang moet leiden tot een recreatief-landschapspark dat een impuls geeft aan de regio waarbij Brabant en Gelderland worden verbonden. De externe project- en overheadkosten voor de samenhang en het landschapspark bedragen voor de gemeente Maasdriel maximaal € 20.000,- per jaar. In de planning wordt uitgegaan van drie jaar. De ontwikkelkosten van Ruimte voor Maasdriel worden door de initiatiefnemer (NIBA) zelf gedragen.

Buitengebied

Intensieve veehouderij

Voor de mogelijkheden voor uitbreiding van de intensieve veehouderij, streven we naar handhaving van de status quo. Bestaande rechten worden gerespecteerd. In voorkomende gevallen proberen we, in overleg met de betrokken ondernemer, intensieve veehouderij te verminderen. Het beleid rond IVH wordt vastgelegd in het bestemmingsplan

Buitengebied. Daarnaast wordt, nadat het plan Buitengebied onherroepelijk is geworden, het provinciale Plussenbeleid uitgewerkt. Hiertoe wordt samen met Zaltbommel, sector en provincie opgetrokken. Dit is voorzien in 2019.

VAB-beleid

We zien in het landschap de positieve effecten van het gevoerde beleid ten aanzien van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB-beleid). Het VAB-beleid is onlangs geactualiseerd en samen met Zaltbommel vormgegeven in een Bommelerwaards model. Dit wordt ook verder doorvertaald en opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied.

Herstructurering glastuinbouw Bommelerwaard

Met Zaltbommel, Waterschap en provincie zijn afspraken gemaakt met een langlopende doorwerking. Het Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard verzorgt de uitvoering van de herstructurering. Tot nu toe kwam de beoogde ontwikkeling van de Grote Ingh niet van de grond. De herstructurering is sterk afhankelijk van de ontwikkelingen in de markt. Dit vraagt nadere aandacht bij verdere uitvoering.

Duurzaamheid

De implementatie van Duurzaamheidsprogramma Maasdriel 2017 – 2020 wordt verder ter hand genomen. De focus van de gemeentelijke maatregelen ligt op energiebesparing, duurzaam energiegebruik en de opwekking van duurzame energie. Het programma geeft een concrete aanpak voor de belangrijkste duurzaamheidsthema's op het gebied van klimaat en energie in gemeente Maasdriel, namelijk;

- het bevorderen van de opwekking van hernieuwbare energie;
- het verduurzamen van de woningvoorraad;
- duurzaam ondernemen;
- anderen stimuleren;
- het verduurzamen van de gemeentelijke organisatie.

Energietransitie

Wij zullen met voortvarendheid werken aan een plan van aanpak met andere partijen. We richten ons op het afbouwen van het gebruik van fossiele brandstoffen door huishoudens in Maasdriel en zetten in op alternatieve energiebronnen. Het gaat dan met name om zonnepanelen en de ondersteuning van lokale initiatieven op het gebied van de energietransitie. We zijn aangesloten bij het Gelders Energieakkoord waarbinnen wordt gewerkt aan het opstellen van een uitvoeringsplan met de samenwerkingspartners om in 2050 energieneutraal te zijn.

Warmteplan

Om het warmteplan tijdig gereed te hebben, start Maasdriel in 2019 met het inventariseren en opstellen van een warmtekaart. In 2020 wordt op basis van die warmtekaart en in overleg met betrokken partijen zoals team Realisatie en Beheer, nutsbedrijven, woningstichtingen, bedrijven en inwoners, het concrete warmteplan voor de komende tien jaar opgesteld en aangeboden aan de raad voor vaststelling.

Energieloket

Landelijk zijn Energieloketten opgezet om de verduurzaming van particuliere woningen te stimuleren. Gemeente Maasdriel is aangesloten bij het energieloket Rivierenland (www.hetnieuwewonenrivierenland.nl). Bij het energieloket werken adviseurs die voorlichting geven. Ook worden lokaal energiecoaches opgeleid die huisbezoeken afleggen om inwoners te ondersteunen bij de verduurzaming van hun woningen. Er wordt dorpsgericht gewerkt door lokaal informatiebijeenkomsten te houden. Na de succesvolle eerste bijeenkomst in samenwerking met de dorpsraad in Alem in 2018 worden de komende jaren nog meer dorpsgerichte bijeenkomsten ingepland.

Gemeentegebouwen en -woningen

De mogelijkheden tot verduurzaming van gebouwen en woningen in ons eigendom zijn opgenomen in het Meer Jaren Onderhoud Programma van het gemeentelijk vastgoed dat eind 2018 aan de gemeenteraad is voorgelegd. Daarin houden we rekening met wettelijk verplichte duurzaamheidsmaatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar. Daarbovenop starten we met het upgraden van ons vastgoed tot een gemiddeld energielabel B en nemen we de mogelijkheden van PV-panelen (zonnepanelen) op.

Duurzaamheidsscan maatschappelijk vastgoed (niet zijnde gemeentelijk)

De gemeente is niet de eigenaar of beheerder van het vastgoed van maatschappelijke organisaties. Daarom is besloten een financiële bijdrage voor de uitvoer van duurzaamheidsscans aan te bieden aan maatschappelijke (non-profit) organisaties met vastgoed in Maasdriel. Hierdoor kunnen de organisaties zelf de scans laten uitvoeren op het moment dat zij maatregelen in duurzaamheid (kunnen) overwegen. Het uitvoeren van duurzaamheidsscans, is een eerste stap in het verduurzamingstraject. Er wordt een subsidieverordening opgesteld op basis waarvan de stichtingen en verenigingen subsidie kunnen krijgen voor het uitvoeren van duurzaamheidsscans van het vastgoed.

Programma 9

Wat mag het kosten?

Programma 9 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Ruimtelijke ordening	2.353.798	850.198	945.023	805.023	795.023	775.023
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.743.377	922.738	832.143	2.751.692	1.486.077	1.469.021
Wonen en bouwen	1.159.369	1.204.255	1.208.958	1.213.458	1.193.458	1.193.428
Beheer overige gebouwen en gronden	214.125	295.006	203.115	203.099	203.084	203.069
Totaal lasten	6.470.670	3.272.197	3.189.239	4.973.272	3.677.642	3.640.541
Baten						
Ruimtelijke ordening	1.030.635	1.090.152	236.407	71.567	71.567	71.567
Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	2.754.413	922.738	832.143	2.751.692	1.486.077	1.469.021
Wonen en bouwen	827.467	590.594	590.641	590.641	590.641	590.641
Beheer overige gebouwen en gronden	170.543	101.102	111.595	111.595	111.595	111.595
Totaal baten	4.783.058	2.704.586	1.770.786	3.525.495	2.259.880	2.242.824
Saldo van baten en lasten	-1.687.612	-567.611	-1.418.453	-1.447.777	-1.417.762	-1.397.717
Toevoegingen aan reserves	362.212	1.204.056	44.840	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	572.640	62.500	150.000	130.000	120.000	100.000
Saldo reservemutaties	210.428	-1.141.556	105.160	130.000	120.000	100.000
Resultaat	-1.477.184	-1.709.167	-1.313.293	-1.317.777	-1.297.762	-1.297.717

Relevante beleidsstukken

- Structuurvisie en plan-MER gemeente Maasdriel van 20 oktober 2011;
- Nota bovenwijkse voorzieningen van 24 juni 2010;
- Nota Grondbeleid 2009;
- Woonvisie Bommelerwaard 2016-2020
- Duurzaamheidsprogramma 2017-2020
- Gebouwenbeheerplan 2019-2028
- Maatschappelijk vastgoedbeleid 2016

Betrokken verbonden partijen

- Projectbureau herstructurering
Tuinbouw Bommelerwaard
- Regionaal overleg samenwerkingsverband Meijerij
- RVC

Beleidsindicatoren

Indicator	Periode	Maasdriel	Nederland	Bron	Omschrijving
WOZ-waarde woningen	2017	263	216	CBS	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Nieuwbouw woningen	2016	6,7	7,2	ABF	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
Demografische druk	2018	70,4	69,6	CBS	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
Woonlasten éénpersoonshuishouden	2018	731	649	COELO	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Woonlasten meerpersoonshuishouden	2018	770	721	COELO	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

De financiële begroting

De financiële begroting

Dit onderdeel geeft de financiële positie van de gemeente voor begrotingsjaar 2019 en de komende jaren weer. De volgende tabel geeft een overzicht van de baten en lasten, waarvoor de raad het college autoriseert. Hiermee wordt het vastgelegde beleid, dat is opgenomen in de programma's, uitgevoerd.

Programma / taakveld

	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten							
1. Bestuur en burgerzaken	3.816.132	2.186.283	2.370.835	2.432.479	2.396.579	2.406.479	2.384.679
2. Veiligheid	1.837.911	1.855.731	2.208.216	2.038.004	2.038.004	2.038.004	2.038.004
3. Verkeer en vervoer	1.822.396	1.709.083	2.054.227	2.468.119	2.492.776	2.625.360	2.744.993
4. Economie	365.009	2.200.549	573.088	738.381	718.741	221.484	221.449
5. Onderwijs	2.355.664	2.162.885	2.232.068	2.271.310	2.276.640	2.276.405	2.270.766
6. Sport, cultuur en recreatie	3.558.532	3.171.687	3.425.507	3.334.120	3.286.442	3.280.575	3.278.942
7. Sociaal domein	15.456.284	17.405.908	17.574.467	17.521.572	17.456.717	17.457.171	17.449.134
8. Volksgezondheid en milieu	5.472.352	5.626.162	5.824.485	6.179.247	6.166.371	6.177.612	6.184.014
9. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	3.855.154	6.470.670	3.272.197	3.189.239	4.973.272	3.677.642	3.640.541
Algemene dekkingsmiddelen	283.543	509.238	471.964	385.973	313.377	260.810	233.296
Overhead	23.475.037	7.812.494	8.826.383	7.940.657	7.864.717	7.807.122	7.805.056
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	175.000	175.000	175.000	175.000
Totaal lasten	62.298.015	51.110.690	48.833.437	48.674.101	50.158.636	48.403.664	48.425.874
Baten							
1. Bestuur en burgerzaken	719.199	808.401	494.028	317.082	254.582	272.332	222.382
2. Veiligheid	80.081	99.359	67.500	67.500	67.500	67.500	67.500
3. Verkeer en vervoer	38.722	75.730	169.276	169.276	169.276	169.276	169.276
4. Economie	235.373	2.207.748	517.386	514.635	515.018	94.784	94.771
5. Onderwijs	736.612	830.917	791.094	706.569	706.569	706.569	706.569
6. Sport, cultuur en recreatie	819.836	626.088	594.908	605.329	605.329	605.329	605.329
7. Sociaal domein	4.470.003	5.653.363	5.086.675	4.810.666	4.810.666	4.810.666	4.810.666
8. Volksgezondheid en milieu	4.272.807	4.506.274	4.619.818	4.844.768	4.864.350	4.875.344	4.882.318
9. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	4.252.602	4.783.058	2.704.586	1.770.786	3.525.495	2.259.880	2.242.824
Algemene dekkingsmiddelen	34.756.330	33.205.835	35.612.742	36.663.509	36.952.619	37.147.718	35.504.391
Overhead	16.915.789	201.799	232.983	144.603	144.603	144.603	144.603
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	67.297.352	52.998.573	50.890.996	50.614.723	52.616.007	51.154.001	49.450.629
Saldo van lasten en baten	4.999.337	1.887.883	2.057.559	1.940.622	2.457.371	2.750.337	1.024.755
Toevoegingen aan reserves	3.023.822	1.566.936	3.703.111	2.381.749	2.557.197	2.668.248	919.458
Onttrekkingen aan reserves	1.031.064	2.084.975	1.695.779	689.846	585.033	403.588	358.588
Saldo reservemutaties	-1.992.758	518.039	-2.007.332	-1.691.903	-1.972.164	-2.264.660	-560.870
Resultaat	3.006.579	2.405.923	50.227	248.719	485.207	485.677	463.885

De financiële begroting

Algemene uitgangspunten

Algemeen

Er wordt onderscheid gemaakt in een stijging voor personele kosten en een stijging voor prijzen:

- Het inflatiepercentage voor belastingen en tarieven is gebaseerd op de consumentenprijsindex (CPI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).
- Het inflatiepercentage voor gesubsidieerde instellingen is gekoppeld aan het gemengde stijgingspercentage voor budgetten die zowel uit personele als materiële componenten bestaan.

Stijgingspercentage personele kosten

De meicirculaire 2018 gaf een prognose voor de ontwikkeling van de lonen en salarissen van 3,0% voor 2019. Naast de daadwerkelijke schaal plus eventuele verhogingen in de periodieken per medewerker, wordt in de begroting 2019 een loonsverhoging van 3,0% gehanteerd.

Prijsstijgingen

De meicirculaire 2017 geeft een prognose voor de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) van 2,4% voor 2019. Deze prijsontwikkeling is niet doorberekend in de budgetten van de begroting 2019. Voor de begroting 2019 blijven de prijsgevoelige budgetten gelijk aan de raming van de begroting 2018.

Stijgingspercentage belastingen en tarieven

De meicirculaire 2018 geeft een prognose voor de prijsontwikkeling van 2,4% voor 2018. Dit is in de begroting 2019 verwerkt in de raming van de opbrengsten uit belastingen en tarieven met uitzondering van de rioolheffing. In het huidige WRP (water- en rioleringsplan) is besloten dat de rioolheffing de komende jaren ongewijzigd blijft.

Stijgingspercentage gesubsidieerde instellingen

De prijsontwikkeling is niet doorberekend in de budgetten van de begroting 2019. De subsidies waar, bij toekenning, afspraken zijn gemaakt over indexatie worden wel geïndexeerd.

Huren en pachten

Uitgangspunt is een marktconforme prijs. Als de gemeente een monopoliepositie heeft, is deze het gemiddelde van wat vergelijkbare gemeenten hanteren. De basisprijs is onderhevig aan een jaarlijkse prijsindex.

Verkoop eigendommen

Vervreemding van de gemeentelijke eigendommen geschiedt tegen taxatiewaarde of hogere verkoopwaarde. Eventuele winst of verlies wordt via de exploitatie gemuteerd op het eigen vermogen. De verkoop van overhoeken is gebaseerd op de uitgangspunten zoals opgenomen in de nota beleidsregels 'Verkoop en verhuur van overhoeken'.

Verkoop bouwgrond

De richtprijzen zoals opgenomen in de Grondprijzenbrief worden gehanteerd.

Renteberekening

Met ingang van 2017 wordt alleen de rente over het vreemd vermogen toegerekend aan de taakvelden. Conform de nota reserves en voorzieningen 2015 wordt wel rente toegevoegd aan de reserve nieuw beleid. Het percentage daarvoor is gekoppeld aan het gemiddelde rentepercentage over het vreemd vermogen (2019: 1,9%, conform 2018).

Waarderen, activeren en afschrijven

De richtlijnen en mogelijkheden voor activeren, waarderen en afschrijven, volgens het Besluit

Begroting en Verantwoording (BBV) voor provincies en gemeenten, zijn door de gemeenteraad vastgesteld in de 'Financiële verordening 2017'.

Afschrijvingsregels van materiële vaste activa met economisch nut

- Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen.

- Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.
- Activa worden voor het eerst afgeschreven in het jaar na activering van het actief.
- Bij de berekening van de afschrijving wordt geen restwaarde gehanteerd.

De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven in de volgende termijnen.

Omschrijving	Afschrijvingstermijn
Automatisering (conform I&A plan)	
- software	7 jaar
- hardware	4 jaar
Bedrijfsmiddelen	10 jaar
Sportvelden	
- gras	25 jaar
- kunstgras	Levensduur afhankelijk van bespelings-intensiteit, afschrijvingstermijn wordt bij investeringsbeslissing bepaald.
Nieuwbouw (school)gebouwen en bedrijfsruimten	
- gebouw en fundering	40 jaar
- technische installaties	15 jaar
Bijdrage in activa van derden	De bijdrage wordt afgeschreven in een termijn zoals die zou gelden als de gemeente de investering had geactiveerd.
Straatverlichting	
- armaturen	20 jaar
- masten	40 jaar
Riolering (conform beheerplan)	In het beheerplan zijn de afschrijvingstermijnen per onderdeel opgenomen.
Wegen (conform beheerplan)	In het beheerplan zijn de afschrijvingstermijnen opgenomen in relatie tot soort verharding en mate van onderhoud.
Kosten van onderzoeken en ontwikkeling	Conform het BBV maximaal 5 jaar.
Gronden en terreinen	Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven, tenzij sprake is van aanwijsbare duurzame waardevermindering.

Afwijkingen op basis van specifieke omstandigheden worden ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.

Bijstelmomenten begroting

Uitgangspunt is dat zo min mogelijk tussentijdse kredietaanvragen of aanvullende kredieten buiten de bijstelmomenten kadernota, bestuursrapportage en begroting om, worden aangeboden aan de gemeenteraad. Het gaat dan om tussentijdse of

aanvullende aanvragen die niet voorkomen op het bij de begroting vervaardigde meerjaren-investeringsoverzicht. Uitzondering hierop zijn investeringen die onvoorzienbaar, onuitstelbaar en onvermijdbaar zijn.

De financiële begroting

Toelichting op de financiële begroting

Het begrotingssaldo is als volgt tot stand gekomen.

Mutaties begrotingssaldo	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Saldo primitieve begroting 2018	187.635	263.645	85.965	49.008	-2.811
Aangenomen amendementen bij begrotingsraad	-110.000	-12.000	0	0	0
Saldo vastgestelde begroting 2018	77.635	251.645	85.965	49.008	-2.811
Begrotingswijzigingen 2018					
Raad 22 februari 2018 (brandweezorgplan)	-24.812	-24.812	-24.812	-24.812	-24.812
Mutaties bestuursrapportage 2018	-2.596	691.000	708.000	597.000	468.000
Saldo na begrotingswijzigingen 2018	50.227	917.833	769.153	621.196	440.377
Ontwikkelingen bestaand beleid					
Ontwikkeling algemene uitkering (zie kaderbrief)		1.508.000	1.813.000	2.037.000	2.207.000
Bijdragen gemeenschappelijke regelingen		-133.000	-117.000	-182.000	-182.000
Aanpassingen loonkosten		-1.444.000	-1.443.000	-1.443.000	-1.443.000
Eigen bijdrage WMO		-165.000	-165.000	-165.000	-165.000
Extra maatregelen boomzorgplicht		-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Woningaanpassingen		-110.000	-110.000	-110.000	-110.000
Jaarlijks onderhoud trekpontje		-2.000	-3.000	-2.000	-13.000
Verhoging subsidieplafond bestuursakkoord		-14.000	-14.000	-14.000	-14.000
Onderhoud speelterreinen		-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Voortzetting project Beedeals		-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Harmonisering kinderopvang		0	0	0	0
Overige kleine verschillen		16.386	16.054	16.481	16.508
		-383.614	-62.946	97.481	256.508
Nieuw beleid					
Stimuleringsfonds kunst en cultuur		-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Medewerker Basiskaart Grootchalige Topgrafie beheer		-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Extra teammanager (Maatschappelijke Ontwikkeling)		-111.000	-111.000	-111.000	-111.000
Plan van aanpak sanering asbestdaken		-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Kapitaallasten snelfietsroute Den Bosch - Zaltbommel		0	-12.000	-24.000	-24.000
Kapitaallasten verkeersveiligheidsmaatregelen		0	-4.000	-4.000	-4.000
Ontsluitingsroute Kerkdriel Zuid / Velddriel (zandmerenroute)		-78.000	0	0	0
Kersenparty		-7.500	0	0	0
Bijdrage regionaal energieloket		-14.000	-19.000	-19.000	-19.000
Oprichting mobiliteitsfonds *		-25.000	-25.000	-25.000	0
Nota Mantelzorgbeleid *		-25.000	0	0	0
Inventarisatie speelplekken *		-30.000	0	0	0
Opzetten visie Economische Zaken *		-20.000	0	0	0
Opstellen structuurvisies *		-30.000	-10.000	0	0
Opstellen warmteplan *		-15.000	-20.000	0	0
Maasoeverspark/Ruimte voor Maasdriel		-20.000	-20.000	-20.000	0
* = Dekking vindt plaats door een reserve		165.000	75.000	45.000	0
		-285.500	-221.000	-233.000	-233.000
Saldo meerjarenbegroting	50.227	248.719	485.207	485.677	463.885

In de begroting zijn de volgende incidentele baten en lasten verwerkt:

Incidentele baten / lasten

	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Incidentele lasten					
01. Hogere laten in verband met verkiezingen	23.000	0	0	0	0
01. Kersenparty	0	7.500	0	0	0
02. Juridische advieskosten	300.000	0	0	0	0
03. Updaten mobiliteitsplan GVVP	35.000	0	0	0	0
03. Kabels en leidingen ondersteuning	10.080	0	0	0	0
03. Bijdrage aan GR Regio Rivierenland	0	25.000	25.000	25.000	0
04. Opzetten visie economische zaken	0	20.000	0	0	0
06. Actualisatie groen en bomenbeleidsplan	17.500	0	0	0	0
06. Speelruimtebeleidsplan	0	30.000	0	0	0
07. Inhuur Sociaal Domein	485.000	0	0	0	0
07. Nota mantelzorgbeleid	0	25.000	0	0	0
08. Aanbrengen extra grind begraaftplaatsen	8.000	0	0	0	0
08. Inhuur RO	60.000	110.000	0	0	0
09. Maasoeverpark / Ruimte voor Maasdriel	0	20.000	20.000	20.000	0
09. Uitbreiding bedrijventerreinen (onderzoek)	25.000	0	0	0	0
09. Omgevingswet pas in 2019 ingang	-40.000	0	0	0	0
09. Structuurvisie	0	30.000	10.000	0	0
09. Opstellen warmteplan	0	15.000	20.000	0	0
Overhead. Kosten tijdelijk personeel	161.000	0	0	0	0
Overhead. Storting in algemene reserve	219.869	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten	1.304.449	282.500	75.000	45.000	0
Incidentele baten					
01. Vrijval voorziening Wachtgeld bestuurders	70.446	0	0	0	0
03. Onttrekking aan reserve (bijdrage GR Regio Rivierenland)	0	25.000	25.000	25.000	0
04. Onttrekking aan reserve (visie economische zaken)	0	20.000	0	0	0
06. Onttrekking aan reserve (speelruimtebeleidsplan)	0	30.000	0	0	0
07. Onttrekking aan reserve (nota mantelzorgbeleid)	0	25.000	0	0	0
08. Dekking inhuur RO door extra opbrengst leges	60.000	110.000	0	0	0
09. Onttrekking aan reserve (Maasoeverpark / Ruimte voor Maasdriel)	0	20.000	20.000	20.000	0
09. Onttrekking aan reserve (onderzoek uitbreiding bedrijventerrein)	25.000	0	0	0	0
09. Onttrekking aan reserve (Structuurvisie)	0	30.000	10.000	0	0
09. Onttrekking aan reserve (Warmteplan)	0	15.000	20.000	0	0
Treasury. Renteopbrengst korte geldleningen	8.000	0	0	0	0
Overhead. Onttrekking aan reserve ICT	219.869	0	0	0	0
Overhead. Vergoeding uitgeleend personeel	88.830	0	0	0	0
Totaal incidentele baten	472.145	275.000	75.000	45.000	0
Saldo incidentele lasten en baten	-832.304	-7.500	0	0	0

In de begroting zijn de volgende structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves verwerkt:

Toevoegingen / onttrekkingen reserves

	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Structurele toevoegingen aan reserves					
Wegonderhoud	555.000	682.000	845.000	965.000	335.000
Rentetoevoeging	317.648	359.535	383.931	409.451	438.048
Precariobelasting	1.128.181	1.128.181	1.128.181	1.128.181	0
Totaal	2.000.829	2.169.716	2.357.112	2.502.632	773.048
Structurele onttrekkingen reserves					
Dekking kapitaallasten huisvesting	12.911	12.911	12.911	12.911	12.911
Dekking kapitaallasten gemeentewerf	17.804	17.804	17.804	17.804	17.804
Dekking kapitaallasten verkeers- en wegmaatregelen Kerkdriel	0	21.500	21.500	21.500	21.500
Dekking kapitaallasten Nieuwe Meidoorn Kerkdriel	11.480	11.480	11.480	11.480	11.480
Dekking kapitaallasten brede scholen Velddriel en Ammerzoden	142.666	142.666	142.666	142.666	142.666
Dekking kapitaallasten kunstgrasvelden DSC	22.454	22.454	22.454	22.454	22.454
Dekking kapitaallasten impuls Zandmeren	13.800	13.800	13.800	13.800	13.800
Dekking kapitaallasten MFC Heerewaarden	8.473	8.473	8.473	8.473	8.473
Dekking kapitaallasten zonnepanelen werf + school Velddriel	0	4.733	4.733	4.733	4.733
Dekking kapitaallasten kruispunt Bernseweg / Weigraaf	0	25.000	25.000	25.000	25.000
Dekking kapitaallasten camerasysteem raadzaal	0	5.822	5.822	5.822	5.822
Vervangingsplan automatisering	114.210	74.260	60.160	0	0
Intensivering glastuinbouw (PHTB)	77.000	77.000	76.285	0	0
Stimuleringsregeling goedkope woningbouw (SVN)	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
Totaal	428.298	445.403	430.588	294.143	294.143
Saldo structurele reservemutaties	-1.572.531	-1.724.313	-1.926.524	-2.208.489	-478.905

De financiële begroting

Algemene dekkingsmiddelen

Taakvelden

Treasury, OZB woningen, OZB niet-woningen, Parkeerbelasting, Belastingen overig, Algemene uitkering

Relevante ontwikkelingen

OZB

In 2016 besloot de Waarderingskamer het taxeren van woningen op basis van gebruiksoppervlakte verplicht te stellen. Verreweg de meeste gemeenten, inclusief Maasdiel (taxatie door GR BSR), waarden woningen op basis van inhoud (m³). Hierbij is afgesproken dat de gemeente een overgangstermijn van vijf jaar heeft voor de uitvoering.

De gebruiksoppervlakte wordt ook gebruikt in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).

Door deze uitspraak van de Waarderingskamer zal de BAG van Maasdiel voor 2021 aangepast moeten worden.

Algemene uitkering

Integratie-uitkering sociaal domein

Het Rijk heeft bepaald dat de integratie-uitkering sociaal domein vanaf 2019 wordt geïntegreerd in de algemene uitkering. Voor een deel van integratie-uitkering sociaal domein is een uitzondering gemaakt. Het onderdeel participatie en voogdij 18+ blijft namelijk wel apart inzichtelijk.

Interbestuurlijk programma

Het Kabinet heeft voor een aantal van de gezamenlijke opgaven, onder andere intensiveringen, voorzien in het Regeerakkoord. De landelijke

partijen beschreven en ondertekenden gezamenlijk de opgaven in het Interbestuurlijk Programma (IBP). Klimaat, wonen, regionale economie, vitaal platteland, sociaal domein, migratie, problematische schulden en goed openbaar bestuur zijn bij uitstek opgaven waarbij alle overheden een cruciale rol hebben. Alle overheden hebben toegezegd dat zij zich ook financieel zullen inzetten voor de opgaven waarbij zij betrokken zijn. Het Rijk bevestigt dat gemeenten bij de uitwerking van de opgaven in het IBP voldoende ruimte krijgen om zelf beleid te maken en uit te voeren.

Wat willen we bereiken?

- Een structureel dekkende begroting;
- Het beperken van lastenverzwaring door de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

Realiseren structureel dekkende begroting

Gemeente Maasdiel werkt aan een gezonde financiële positie met verantwoorde gemeentelijke lasten. Om de steeds groter wordende gemeentelijke verantwoordelijkheden waar te maken, is het noodzakelijk dat gemeenten voldoende financiële armslag hebben. De grootste inkomstenbron voor de gemeente is het gemeentefonds. Noodzakelijke ombuigingen of ruimte voor nieuw beleid zijn hier voor een belangrijk deel afhankelijk van. De structurele lasten worden gedekt met structurele baten, waardoor de jaarschijven van de meerjarenbegroting positief zijn.

Algemene dekkingsmiddelen

Wat levert het op?

Algemene dekkingsmiddelen

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Treasury	224.163	182.487	69.996	2.400	-52.167	-74.681
OZB woningen	279.182	278.000	304.500	299.500	301.500	296.500
OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0
Belastingen Overig	5.893	11.477	11.477	11.477	11.477	11.477
Algemene uitkering	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	509.238	471.964	385.973	313.377	260.810	233.296
Baten						
Treasury	343.978	281.707	211.932	194.672	150.770	147.899
OZB woningen	2.853.730	2.864.283	2.933.026	2.933.026	2.933.026	2.933.026
OZB niet-woningen	1.818.925	1.944.363	1.991.028	1.991.028	1.991.028	1.991.028
Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0
Belastingen Overig	1.665.876	2.122.675	2.122.675	2.122.675	2.122.675	312.675
Algemene uitkering	26.523.326	28.399.714	29.404.848	29.711.218	29.950.219	30.119.763
Totaal baten	33.205.835	35.612.742	36.663.509	36.952.619	37.147.718	35.504.391
Saldo van baten en lasten	32.696.597	35.140.778	36.277.536	36.639.242	36.886.908	35.271.095
Toevoegingen aan reserves	1.058.118	1.665.829	1.829.739	2.025.027	2.171.078	422.288
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo reservemutaties	-1.058.118	-1.665.829	-1.829.739	-2.025.027	-2.171.078	-422.288
Resultaat	31.638.479	33.474.949	34.447.797	34.614.215	34.715.830	34.848.807

Relevante beleidsstukken

- Nota Reserves en voorzieningen gemeente Maasdriel 2015
- Financiële verordening gemeente Maasdriel 2012

Betrokken verbonden partijen

- Belastingssamenwerking Rivierenland (BSR)
- Vitens NV
- Bank der Nederlandse Gemeenten (BNG) NV

De financiële begroting

Overhead

Taakvelden

Overhead

Wat willen we bereiken?

Een moderne, slanke, flexibele, professionele, duurzame en financieel gezonde gemeentelijke organisatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zorgen voor een rechtmatige, efficiënte en effectieve uitvoering van de bedrijfsvoeringstaken en blijven daarbij inzetten op continue verbetering en doorontwikkeling.

Overhead

Wat mag het kosten?

Overhead

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten						
Overhead	7.812.494	8.826.383	7.940.657	7.864.717	7.807.122	7.805.056
Totaal lasten	7.812.494	8.826.383	7.940.657	7.864.717	7.807.122	7.805.056
Baten						
Overhead	201.799	232.983	144.603	144.603	144.603	144.603
Totaal baten	201.799	232.983	144.603	144.603	144.603	144.603
Saldo van baten en lasten	-7.610.694	-8.593.400	-7.796.054	-7.720.114	-7.662.519	-7.660.453
Toevoegingen aan reserves	10.418	219.869	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	426.458	687.626	104.975	90.875	30.715	30.715
Saldo reservemutaties	416.040	467.757	104.975	90.875	30.715	30.715
Resultaat	-7.194.654	-8.125.643	-7.691.079	-7.629.239	-7.631.804	-7.629.738

De financiële begroting

Vennootschapsbelasting

Met ingang van de begroting 2017 werd de Vennootschapsbelasting (VPB) afzonderlijk in het overzicht van baten en lasten opgenomen. Op basis van de huidige inschattingen zal er de komende jaren geen sprake zijn van VPB-heffing.

De financiële begroting

Onvoorzien

In de begroting werden voorheen een aantal posten onvoorzien (areaaluitbreiding, onvoorziene uitgaven en tussentijdse noodzakelijke investeringen) opgevoerd binnen algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. Ten behoeve van een eenduidige bepaling en de transparantie van de post onvoorzien wordt er vanaf de begroting 2019 € 175.000 structureel opgevoerd als onvoorzien.

De financiële begroting

Geprognosticeerde balans

De geprognosticeerde balans geeft het verloop weer van de balansposten over de periode van de meerjarenbegroting.

Geprognosticeerde balans

einde boekjaar	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Activa						
Materiële vaste activa	49.729.000	59.028.000	60.934.000	62.785.000	64.163.000	67.211.000
<i>Financiële vaste activa</i>						
- verstrekte leningen	4.126.000	4.831.000	2.804.000	2.456.000	2.109.000	1.987.000
- overige financiële vaste activa	445.000	445.000	404.000	363.000	322.000	282.000
<i>Vlottende activa</i>						
- voorraden	12.935.000	12.197.000	8.744.000	7.239.000	8.897.000	5.929.000
- overige vlottende activa	16.079.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000
	83.314.000	86.501.000	82.886.000	82.843.000	85.491.000	85.409.000
Passiva						
Eigen vermogen	28.401.000	26.612.000	30.331.000	32.337.000	34.727.000	37.399.000
Voorzieningen	11.634.000	10.269.000	11.147.000	10.825.000	10.496.000	10.167.000
Langlopende schulden	32.755.000	35.625.000	29.434.000	26.323.000	26.018.000	23.593.000
Vlottende passiva	10.524.000	13.995.000	11.974.000	13.358.000	14.250.000	14.250.000
	83.314.000	86.501.000	82.886.000	82.843.000	85.491.000	85.409.000

EMU-saldo volgens balans	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Vaste en vlottende financiële activa	20.205.000	14.831.000	12.804.000	12.456.000	12.109.000	11.987.000
Vaste en vlottende schulden	43.279.000	49.620.000	41.408.000	39.681.000	40.268.000	37.843.000
Saldo	23.074.000	34.789.000	28.604.000	27.225.000	28.159.000	25.856.000
Mutatie ten opzichte van voorgaand jaar = EMU-saldo	3.769.000	-11.715.000	6.185.000	1.379.000	-934.000	2.303.000

De financiële begroting

Reserves en voorzieningen

De stand en het gespecificeerde verloop van de reserves en voorzieningen is als volgt.

Verloop reserves / voorzieningen

	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Reserves					
Boekwaarde per 1 januari	28.400.921	30.521.758	32.287.619	34.413.737	36.600.801
Toevoeging rente aan reserves	317.648	359.535	383.931	409.451	438.048
Overige toevoegingen ten laste van exploitatie	5.473.388	2.058.900	2.458.388	2.578.858	820.207
Onttrekkingen ter dekking van kapitaallasten	-229.558	-286.643	-286.643	-286.643	-286.643
Overige onttrekkingen ten gunste van de exploitatie	-3.440.641	-365.931	-429.558	-514.602	-596.284
Boekwaarde 31 december	30.521.758	32.287.619	34.413.737	36.600.801	36.976.129
Voorzieningen					
Boekwaarde per 1 januari	12.912.066	12.425.360	12.102.651	11.773.997	11.445.343
Toevoegingen ten laste van de exploitatie	1.310.308	1.310.308	1.310.308	1.310.308	1.310.308
Onttrekkingen ten gunste van de exploitatie	-424.560	-322.709	-328.654	-328.654	-328.654
Aanwending voorzieningen	-1.372.453	-1.310.308	-1.310.308	-1.310.308	-1.310.308
Boekwaarde 31 december	12.425.360	12.102.651	11.773.997	11.445.343	11.116.689

De financiële begroting

Meerjaren-investeringsoverzicht

De volgende investeringen en kapitaallasten zijn in de meerjarenbegroting verwerkt.

Investeringsobjecten

	Plan jaar	Bedrag investering	Afschr. termijn	Lasten 2019	Lasten 2020	Lasten 2021	Lasten 2022
Programma 1 Bestuur en burgerzaken							
Camerasysteem raadszaal	2018	59.000	10	6.313	6.272	6.230	6189
Programma 4 Openbare ruimte, verkeer, milieu en handhaving							
Straatverlichting masten	2019	77.400	40	-	2.477	2.463	2.450
Straatverlichting armaturen	2019	95.100	20	-	5.421	5.387	5.354
Straatverlichting masten	2020	77.400	40	-	-	2.477	2.463
Straatverlichting armaturen	2020	51.600	20	-	-	2.941	2.923
Straatverlichting masten	2021	77.400	40	-	-	-	2.477
Straatverlichting armaturen	2021	51.600	20	-	-	-	2.941
WBP 2018-2021	2019	2.407.700	40	-	77.047	76.626	76.204
WBP 2018-2021	2020	2.589.300	40	-	-	82.858	82.405
WBP 2018-2021	2021	4.450.900	40	-	-	-	142.429
WRP 2019	2019	750.000	50	-	20.250	20.145	20.040
WRP 2020	2020	610.000	50	-	-	16.470	16.385
WRP 2021	2021	610.000	50	-	-	-	16.470
Zoutstrooier Stratos Bosch Hedel	2020	30.000	12	-	-	2.710	2.693
Zoutstrooier Stratos B15-27 WCLN	2020	30.000	12	-	-	2.710	2.693
Heftruck Hyster	2020	13.500	15	-	-	995	988
Ford Transit	2020	45.000	10	-	-	4.815	4.783
		11.966.900		-	105.195	220.597	383.698
Programma 5 Onderwijs en jeugd							
Integraal huisvestingsplan onderwijs	2019	200.000	40	-	6.400	6.365	6.330
Integraal huisvestingsplan onderwijs	2020	200.000	40	-	-	6.400	6.365
Integraal huisvestingsplan onderwijs	2021	200.000	40	-	-	-	6.400
		600.000		-	6.400	12.765	19.095
Totaal		12.566.900		6.313	117.867	239.592	408.982

De paragrafen

De paragrafen

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting op verschillende gebieden. De paragraaf bedrijfsvoering is als apart hoofdstuk opgenomen achter de programma's. De volgende onderwerpen worden hierna behandeld.

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

De paragrafen Lokale heffingen

In deze paragraaf informeren wij u over het beleid en de ontwikkeling van de tarieven van lokale heffingen. Hierbij maken we een vergelijking met buurgemeenten. Ook geven we een overzicht van de belastingopbrengsten en de kostendekkendheid van de leges.

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente Maasdriel. De lokale heffingen, en vooral de algemene dekkingsmiddelen, zijn een belangrijk politiek instrument ter weging van beleidsbeslissingen. Ze maken integraal onderdeel uit van het gemeentelijke beleid. In het kader van het dualisme en het Besluit Begroting en Verantwoording is de paragraaf lokale heffingen verplicht gesteld. Dit om de afweging tussen een extra euro lastendruk en het nut van die extra uitgave vorm te geven.

Indexering

De uitgangspunten voor indexering zijn:

1. De tarieven voor de belastingen en leges worden verhoogd met de prijsmutatie bruto binnenlands product (bbp). Deze index wordt weergegeven in de circulaire van het gemeentefonds. In deze begroting is de index uit de meicirculaire gebruikt en deze bedraagt 2,4%. De index wordt aangepast met de actuele gegevens uit de septembercirculaire bij de vaststelling van de belastingtarieven;
2. Daarnaast worden mutaties in de waarde van onroerend goed door periodieke herwaardering gecorrigeerd op de tarieven. Ze leiden per saldo niet tot een mutatie in de totale opbrengst van de OZB.

Rioolheffing

Het huidige Water- en Rioleringsplan Bommelerwaard (WRP) loopt tot en met 2021 en is in 2017 in samenwerking met de gemeente Zaltbommel geactualiseerd. De rioolheffing is geënt op de modelverordening van de VNG. Binnen het WRP 2017-2021 is besloten de rioolheffing voor 2019 vast te zetten op € 238 en zelfs geen indexering toe te passen.

Afvalstoffenheffing

Deze heffing valt onder het beleidsveld van de Avri. De gemeente speelt geen autonome rol in de tariefontwikkeling. Meestal worden de nieuwe tarieven voor een volgend jaar bekendgemaakt aan het einde van het lopende kalenderjaar. Het tarief voor de afvalstoffenheffing wordt verhoogd met een bedrag voor de kosten van zwerfafval. In 2019 komt dit neer op € 3,05 per huishouden per jaar.

Precariobelasting

Precariobelasting kan worden geheven over het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Voor wat betreft voorwerpen onder gemeentegrond kan worden gedacht aan pijpleidingen, elektriciteitskabels en buizen. Er mag hierbij geen verplichting zijn voor de gemeente om deze voorwerpen te gedogen.

Het kabinet heeft op 21 maart 2017 de precariobelasting op nutsbedrijven afgeschaft per 1 juli 2017. Voor gemeenten die op 10 februari 2016, de datum waarop minister Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het wetsvoorstel voor afschaffing van de precariobelasting aangekondigde, een verordening met tarief hadden vastgesteld voor precariobelasting op kabels en leidingen geldt een overgangstermijn tot 1 januari 2022. Tijdens de overgangsregeling kan een gemeente maximaal heffen naar het tarief zoals dat gold op 10 februari 2016.

De jaarlijkse opbrengst bedraagt € 1,8 miljoen. Hierbij zijn we uitgegaan van de oorspronkelijke opbrengst voor elektraleidingen waartegen wij in beroep zijn gegaan. Het Hof Amsterdam heeft de gemeente Maasdriel ten aanzien van de heffing 2011 in het gelijk gesteld. Liander heeft de laatste strohalm aangegrepen en beroep in cassatie ingesteld. De uitspraak kan op zich laten wachten tot uiterlijk juni 2019.

Lokale lastendruk inwoners

De lokale lastendruk is enerzijds een indicator voor de mate waarin de inwoners van de gemeente Maasdriel worden belast met de vastgestelde

heffingen. Anderzijds is het een indicator voor de financiële positie van de gemeente in het provinciaal toetsingskader. Voor het bepalen van de lokale lastendruk zijn de heffingen die onvermijdelijk gepaard gaan met het wonen in de gemeente Maasdriel, bepalend. Dit zijn: de onroerendezaakbelastingen (OZB), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Ondanks het feit dat de afvalstoffenheffing in Maasdriel wordt opgelegd door de AVRI, moet die heffing toch worden betrokken bij de bepaling van de lokale lastendruk.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de lokale lastendruk per woonruimte voor een eigenaar/bewoner. De hierbij gehanteerde uitgangspunten:

- Een huishouden, bestaande uit 3 personen;
- Een waarde van de woning van € 250.000;
- Een waterverbruik als basis voor rioolrecht van 50 m³ per persoon;
- Een standaardtarief afvalstoffenheffing.

Deze uitgangspunten sluiten aan bij de gegevens die de provincie Gelderland gebruikt in de provinciale databank en de jaarlijkse Atlas van de lokale lasten van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden (Coelo).

Lokale lastendruk

(Bedragen in €)	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018
Lastendruk specifiek huishouden - eigenaar/bewoner			
OZB	299	300	315
Rioolrecht	238	238	238
Afvalstoffenheffing (Avri)	175	189	199
Totaal	712	727	752

Buurgemeenten

Hieronder ziet u een vergelijking van tarieven met buurgemeenten:

Vergelijking buurgemeenten

Uit Coelo-atlas 2018*	Maasdriel	Zaltbommel	West Maas en Waal	Neerijnen	Gelderland
Woonlasten					
Eénpersoonshuishouden	731	748	764	815	630
Meerpersoonshuishouden	770	785	798	852	733
Rangnummer	249	269	291	340	n.v.t
OZB					
Tarief woningen (%)	0,118	0,119	0,129	0,094	0,132
Tarief eigenaar niet-woningen (%)	0,277	0,267	0,261	0,223	0,252
Tarief gebruiker niet-woningen (%)	0,216	0,227	0,242	0,179	0,184
Reinigingsheffing					
Eénpersoonshuishouden	178	176	176	183	160
Meerpersoonshuishouden	218	214	210	220	204
Rioolheffing woningen					
Eénpersoonshuishouden	238	281	273	382	189
Meerpersoonshuishouden	238	281	273	382	223

* Coelo is een onderzoeksinstituut dat onderzoek verricht naar economische en financiële aspecten van decentrale overheden.

Overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen

De gemeentelijke heffingen zijn te verdelen in de volgende twee categorieën:

- Heffingen waarvan de opbrengst is gebonden (retributies en leges);
- Heffingen waarvoor de opbrengst vrij besteedbaar is.

De onderstaande tabel geeft de totaalopbrengst van de diverse gemeentelijke heffingen weer:

Overzicht lokale heffingen

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Gebonden heffingen						
• Bevolkingsleges	476.395	423.582	317.082	254.582	272.332	222.382
• Rioolheffing	2.687.233	2.598.848	2.611.396	2.638.418	2.638.418	2.638.418
• Baatbelasting	16.645	10.457	10.457	10.457	10.457	10.457
• Milieuvergunningen	8.607	1.575	1.575	1.575	1.575	1.575
• Begraafrechten	48.160	63.255	63.255	63.255	63.255	63.255
• Leges ruimtelijke ordening	116.616	130.628	180.628	70.628	70.628	70.628
• Bouw- en welstandleges	823.573	588.375	588.375	588.375	588.375	588.375
• Overige leges	98.703	57.487	57.534	57.534	57.534	57.534
Totaal gebonden heffingen	4.275.932	3.874.207	3.830.302	3.684.824	3.702.574	3.652.624
Vrij besteedbaar						
• Onroerende zaakbelastingen (OZB)	4.672.655	4.808.646	4.924.054	4.924.054	4.924.054	4.924.054
• Toeristenbelasting	86.148	173.234	173.234	173.234	173.234	173.234
• Hondenbelasting	134.449	139.441	139.441	139.441	139.441	139.441
• Precariobelasting	1.809.268	1.810.000	1.810.000	1.810.000	1.810.000	0
• Paardenmarktgeld	35.410	38.917	38.917	38.917	38.917	38.917
• Marktgelden	6.103	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
• Staangelden kermis	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal vrij besteedbaar	6.794.033	7.026.738	7.142.146	7.142.146	7.142.146	5.332.146
Totaal	11.069.965	10.900.945	10.972.448	10.826.970	10.844.720	8.984.770

Kostendekkendheid leges

Door Involon is een onderzoek gedaan naar de kostendekkendheid van leges. De conclusie hiervan is dat de heffingen van de gemeente Maasdriel minder dan kostendekkend zijn. In onderstaande tabel is de kostendekkendheid per titel en hoofdstuk van de legesverordening te zien. Hieruit blijkt dat de totale legesverordening een kostendekkendheid heeft van 83%.

Titel 1 Algemene dienstverlening			Lasten	Baten	Kostendekking
Hoofdstuk	1	Burgerlijke stand	€ 63.645	€ 31.582	50%
Hoofdstuk	2	Reisdocumenten	€ 157.841	€ 122.000	77%
Hoofdstuk	3	Rijbewijzen	€ 150.860	€ 133.000	88%
Hoofdstuk	4	Verstrekingen uit gemeentelijke basisadm. pers. gegevens	€ 10.515	€ 6.750	64%
Hoofdstuk	9	Overige publiekszaken	€ 48.828	€ 15.750	32%
Hoofdstuk	12	Leegstandswet	€ 583	€ 289	50%
Hoofdstuk	14	Marktstandplaatsen	€ 2.039	€ 2.254	111%
Hoofdstuk	15	Winkeltijdenwet	€ 583	€ 211	36%
Hoofdstuk	16	Kansspelen	€ 4.370	€ 1.661	38%
Hoofdstuk	18	Kabels en leidingen	€ 40.788	€ 12.034	30%
Hoofdstuk	19	Verkeer en vervoer	€ 10.610	€ 2.768	26%
Hoofdstuk	20	Diversen	€ 10.925	€ 18.142	166%
Kostendekking Titel 1			€ 501.588	€ 346.441	69%

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving			Lasten	Baten	Kostendekking
Hoofdstuk	3	Omgevingsvergunning	€ 709.501	€ 720.578	102%
Hoofdstuk	6	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	€ 70.622	€ 50.000	71%
Kostendekking Titel 2			€ 780.123	€ 770.578	99%

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn			Lasten	Baten	Kostendekking
Hoofdstuk	1	Horeca	€ 25.972	€ 7.500	29%
Hoofdstuk	2	Organiseren evenementen of markten	€ 45.242	€ 7.330	16%
Hoofdstuk	3	Prostitutiebedrijven	€ 583	€ 379	65%
Hoofdstuk	6	Brandbeveiligingsverordening	€ 8.158	€ 1.650	20%
Kostendekking Titel 3			€ 79.954	€ 16.859	21%

Kostendekking totale tarieventabel			€ 1.361.665	€ 1.133.878	83%
---	--	--	--------------------	--------------------	------------

** in bovenstaande tabel zijn alleen de hoofdstukken zichtbaar die ook opgenomen zijn in de legesverordening 2019 van Maasdriel.*

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke heffingen te verlenen. In Maasdriel is het al jaren gebruikelijk dat alleen kwijtschelding kan worden aangevraagd voor de hondenbelasting. Dit geldt uitsluitend voor particuliere belastingplichtigen en alleen voor de eerste hond

De paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen vormt een belangrijk onderdeel van risicomanagement en wordt gedefinieerd als de mate waarin de gemeente in staat is onvoorziene tegenvallers op te vangen.

Risicomanagement

Op basis van risicomanagement wil de gemeente inzicht krijgen in de risico's die zij loopt en daarmee eventuele risico's afdekken. Risicomanagement wordt omschreven als het identificeren en kwantificeren van risico's en het bepalen van activiteiten die de kans van optreden en/of de gevolgen van risico's beheersbaar houdt. Om de risico's inzichtelijk te maken, is het van belang dat er periodiek inzicht is in de omvang, aard en ontwikkeling van de belangrijkste risico's en de risicogebieden. Dit inzicht vormt de eerste aanzet voor concrete beheersmaatregelen. Bewustwording van risico's is een belangrijke stap in het beheersen van deze risico's.

Risico-inventarisatie

Ter voorbereiding op de begroting 2019 is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hierin zijn de risico's van de gemeente in kaart gebracht en beoordeeld. Een deel van de risico's wordt afgedekt door specifieke maatregelen zoals bijvoorbeeld het afsluiten van verzekeringen en het inrichten van de interne controle. Naast de afgedekte risico's, loopt de gemeente ook altijd risico's die niet

(kunnen) worden afgedekt. Om te voorkomen dat er ingrijpende beleidswijzigingen moeten worden doorgevoerd bij het voordoen van niet afgedekte risico's, moet de gemeente over een financiële buffer (beschikbare weerstandscapaciteit³) beschikken. De niet afgedekte risico's worden meegenomen bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. Bij de risico-inventarisatie wordt onderscheid gemaakt tussen algemene risico's en specifieke risico's.

Ratio weerstandsvermogen

Het uitgangspunt is om de impact van de risico's te minimaliseren. Dit betekent dat het weerstandsvermogen ten minste voldoende moet zijn. De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 4 september 2008 besloten een ratio weerstandsvermogen van 1,5 keer het totaal van de geïnventariseerde financiële gevolgen van risico's aan te houden. Met een marge van 10% naar boven en beneden.

Dit komt overeen met het waarderingscijfer B = ruim voldoende (zie de volgende tabel uit nota risicomanagement).

Waardering	Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 1,65	Uitstekend
B	1,35 – 1,65	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,35	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

³ De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de posten onvoorzien, de vrij aanwendbare reserves en de stille reserves.

Risico's

De gemeente Maasdriel hanteert voor de risico-inventarisatie de volgende twee categorieën:

- algemene risico's;
- specifieke gemeente risico's.

De algemene risico's zijn als volgt:

Risico	Beheersmaatregelen	Benodigde weerstandscapaciteit
Algemene risico's Dit betreffen de risico's die samenhangen met onze activiteiten, die aan weinig verandering onderhevig zijn. Om deze risico's te signaleren en te beperken zijn beheersmaatregelen genomen in de processen.	- Voor elk risico wordt een keuze gemaakt uit de volgende beheersmaatregelen: - Verminderen; - Overdragen; - Accepteren.	€ 2.000.000

Risico	Beheersmaatregelen	Benodigde weerstandscapaciteit
1. Wachtgeld bestuurders Wethouders hebben na beëindiging van het wethouderschap recht op wachtgeld. Het risico doet zich voor op het moment van een collegecrisis.	- Voor huidige wachtgeld is inmiddels een voorziening gevormd voor de verplichting die jaarlijks geactualiseerd wordt. Een andere beheersmaatregel is actieve re-integratie van oud-wethouders.	€ 300.000
2. Planschade Wijzigingen van bestemmingsplannen kunnen leiden tot een verhoogd risico op planschade. Het betreffen juridische kosten die gemoeid zijn met de afwikkeling van verzoeken om tegemoetkoming in de planschade. Risico doet zich voor op het moment dat planschadeclaims niet op exploitanten/derden kunnen worden afgewenteld. Gezien de beheersmaatregelen betreffen het vooral planschadeclaims die voortkomen uit plannen uit het verleden.	- Het uitvoeren van een risico-analyse voorafgaand aan een project en het opnemen van de geraamde kosten in de desbetreffende exploitatie; - De voorbereiding van bestemmingsplannen wordt voor aangekondigd. Hierdoor worden planologische wijzigingen eerder 'voorzienbaar' en wordt de kans op geslaagde planschadeclaims verkleind; - Het opnemen van afwentelingsovereenkomsten in af te sluiten contracten met derden, in het geval van anterieure overeenkomsten worden hier ook de externe deskundigheidskosten opgenomen.	€ 200.000
3. Risicoscenario's grondbeleid Op basis van actuele berekeningen van de grondexploitaties en waardering strategische gronden is een voorziening gevormd van 1,28 miljoen. De berekeningen van de BIE zijn gebaseerd op verschillende scenario's. In het slechtste scenario is rekening gehouden dat alle exploitaties een vertraging hebben van vijf jaren. Het verschil tussen de voorziening zoals opgenomen in de jaarrekening en de benodigde voorziening op basis van het slechtste scenario hebben we opgenomen in deze paragraaf.	- Verstrekken startersleningen (volkshuisvestingsfonds); - Nagaan bij welke gronden nog sprake is van opbrengstpotentieel (stille reserves); - Via herijking bestaande en nieuwe plangebieden optimaliseren; - Een beleid opstellen om (collectief) particulier opdrachtgeverschap te stimuleren.	€ 1.370.000

Risico	Beheersmaatregelen	Benodigde weerstandscapaciteit
4. Jeugdzorg/WMO De belangrijkste financiële risico's zijn: - Onvoldoende budget om benodigde zorgaanbod te realiseren. Benodigde zorginnovatie – met behoud van kwaliteit en voldoende aanbod – die nodig is om efficiencykorting van het Rijk te halen, wordt niet gerealiseerd of blijkt niet mogelijk; - Grotere zorgvraag dan waarmee rekening is gehouden; - Herverdeeleffect objectief verdeelmodel; - Invoering WMO-abonnementstarief; - Crisisplaatsingen jeugd.	- (Boven)regionale contractering voor de zorgaanbieders; - Ontwikkeling zorginnovatie; - Aanpassing beleidsuitgangspunten.	€ 1.000.000
5. Claims van derden De polisvoorwaarden van de aansprakelijkheids-verzekering sluiten een aantal zaken uit. Onder andere claims ten gevolge van: - Toezeggingen en gewekte verwachtingen; - Termijnoverschrijding; - Niet nakoming van contracten; - Nadeelcompensatie; - Aanbestedingen; - Oneerlijke concurrentie; - Wet Markt en Overheid.	- Aandacht voor preventie en het voorkomen van schade; - Verzekeringsportefeuille periodiek doorlichten.	€ 1.700.000
6. Afdekken Vlagheide Schijndel Vanuit voormalig Stadsgewest Den Bosch en de provincie Noord-Brabant is een voorziening gevormd van €155.000 om het geprognostiseerde tekort die de gemeente in 2021 zal moeten betalen voor het afdekken van de voormalige stortplaats De Vlagheide te Schijndel. Het grootste onvoorziene risico betreft het voornemen tot aanpassing van de rekenrente door de provincie. De rekenrente bedraagt in de huidige berekening 5,0%. Een verlaging van één procentpunt betekent een last ter hoogte van € 196.000 voor de gemeente Maasdriel.	- Aandacht voor berekening toekomstige lasten en het t.z.t. vormen van een voorziening.	€ 400.000
7. Vennootschapsbelasting Uitwerking grondexploitatie heeft plaatsgevonden samen met Baker Tilly Berk Belastingadviseurs (BTB). Over de fiscale behandeling van grondexploitatie is meer duidelijk geworden. Op basis hiervan heeft BTB een model gemaakt ter bepaling van de openingsbalans en voor de jaarlijkse bepaling van de fiscale winst. Hieruit komt een Vpb-last van maximaal € 20.000 per jaar.		€ 20.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit		€ 6.990.000

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Maasdriel bestaat uit:

- *Algemene reserve*
De algemene reserve wordt gebruikt voor het opvangen van risico's in algemene zin. De algemene reserve is vrij aanwendbaar;
- *Reserve bouwgrondexploitatie*
De reserve bouwgrondexploitatie is een vrij aanwendbare bestemmingsreserve die tot de weerstandscapaciteit wordt gerekend;
- *Reserve sociaal domein*
De reserve sociaal domein is een vrij aanwendbare bestemmingsreserve die tot de weerstandscapaciteit wordt gerekend;

- *Reserve nieuw beleid*

In de reserve nieuw beleid wordt tevens een gedeelte van de opbrengsten precario gestort. Een deel van de opbrengsten precario betreft middelen waartegen een hoger beroep loopt. Het deel waarvoor nog hoger beroep loopt, wordt niet meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen;

- *Stille reserves*

De stille reserve, bestaande uit gronden zonder boekwaarde, wordt meegenomen bij de beoordeling van de weerstandscapaciteit. Om de weerstandscapaciteit op niveau te houden wordt de winst bij de verkoop van deze gronden toegevoegd aan de reserves.

Reserves	Stand per 01-01-2019
Algemene reserve	5.670.000
Reserve bouwgrondexploitatie	2.180.000
Reserve Sociaal Domein	647.000
Stille reserves	2.900.000
Reserve nieuw beleid	13.419.000
Resultaat (inclusief onvoorzien)	2.406.000
Correctie precario	-4.398.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	22.824.000

Weerstandsvermogen

Het is van belang te weten of sprake is van een toereikend weerstandsvermogen. Als het risicoprofiel bekend is, kan een relatie worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare

weerstandscapaciteit. De berekeningswijze van de ratio weerstandsvermogen op basis van een gegeven zekerheidspercentage is als volgt:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

	Begroting 2018	Begroting 2019
Beschikbare weerstandscapaciteit inclusief stille reserves	19.091.000	22.824.000
Beschikbare weerstandscapaciteit exclusief stille reserves	16.191.000	19.924.000
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit conform ratio 1,65	10.593.000	11.534.000
Saldo vrije deel weerstandscapaciteit	5.598.000	8.390.000

	Begroting 2018	Begroting 2019
Weerstandsvermogen inclusief stille reserves	2,97	3,26
Weerstandsvermogen exclusief stille reserves	2,52	2,85

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortvloeit, zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van

die berekening vormt het weerstandsvermogen.

De ratio weerstandsvermogen is groter dan 1,65.

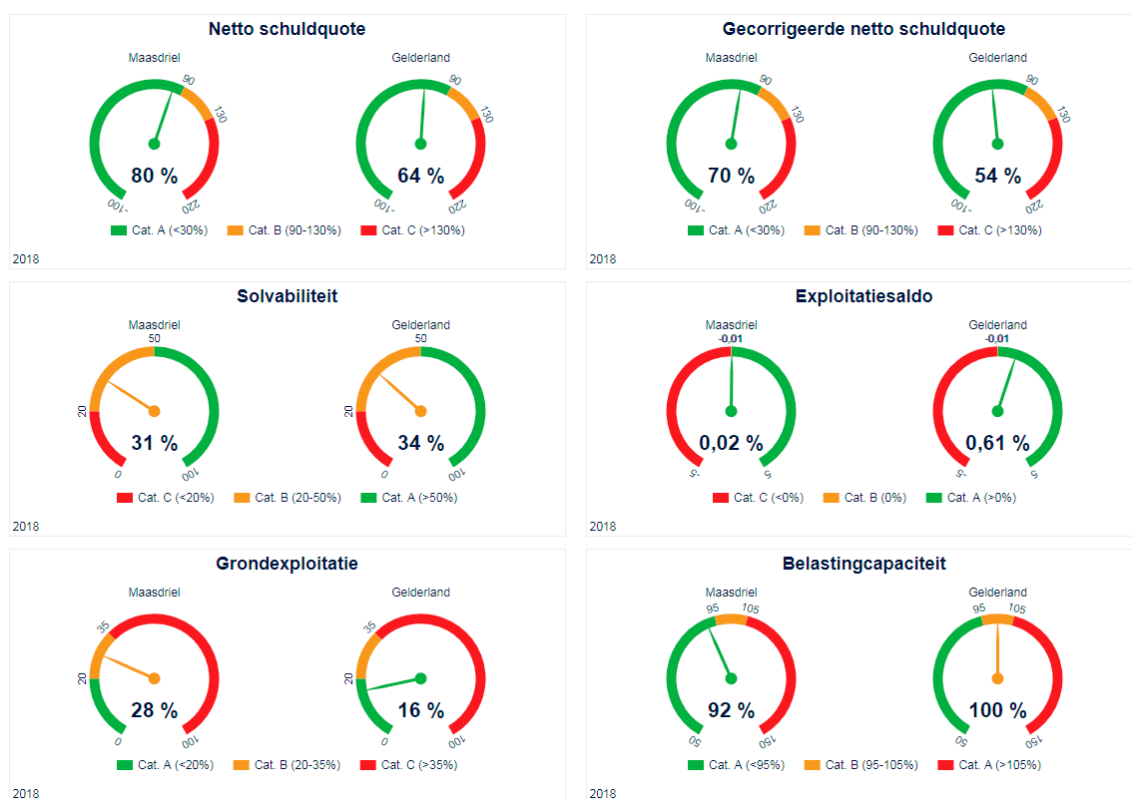
Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat gemeenten vijf financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarrekening. In een ministeriële regeling is voor alle gemeenten een uniforme berekening van deze kengetallen opgenomen. De invoering van de kengetallen is bedoeld om de gemeenteraad meer inzicht te geven in de financiële

positie van de gemeente en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. De kengetallen worden geanalyseerd ten opzichte van de door de provincie Gelderland vastgestelde normenwaarden, waaraan een categorisering is gekoppeld. Categorie A wordt bestempeld als het minst risicovol en categorie C het meest.

Vergelijking met andere gemeenten van vergelijkbare omvang

De vergelijking met andere gemeenten in de provincie Gelderland laat voor de cijfers van de primitieve begroting 2018 het volgende beeld zien:

Meerjarenperspectief

De jaarrekening 2017 en de meerjarenbegroting 2018-2022 leveren de volgende kengetallen op.

	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto schuldquote	50,50%	77,00%	61,30%	55,70%	58,50%	53,80%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	42,70%	67,50%	55,70%	51,10%	54,40%	49,90%
Solvabiliteitsratio	34,10%	30,80%	36,60%	39,00%	40,60%	43,80%
Structurele exploitatieruimte	2,70%	2,30%	0,20%	0,80%	0,90%	1,00%
Grondexploitatie	26,80%	26,60%	19,80%	16,20%	19,90%	14,10%
Belastingcapaciteit	90,80%	94,80%	96,30%	96,60%	96,90%	96,90%

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De netto schuldquote wordt berekend inclusief en exclusief uitgezette leningen aan derden. Hierdoor wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen in de exploitatie.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio is de verhouding van het eigen vermogen ten opzichte van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserve) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Uit het meerjarenperspectief blijkt dat de vermogenspositie elk jaar verbetert. Dit komt door de structurele reserveringen van rente en de precarioheffing.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele

stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten en dat uit te drukken in een percentage.

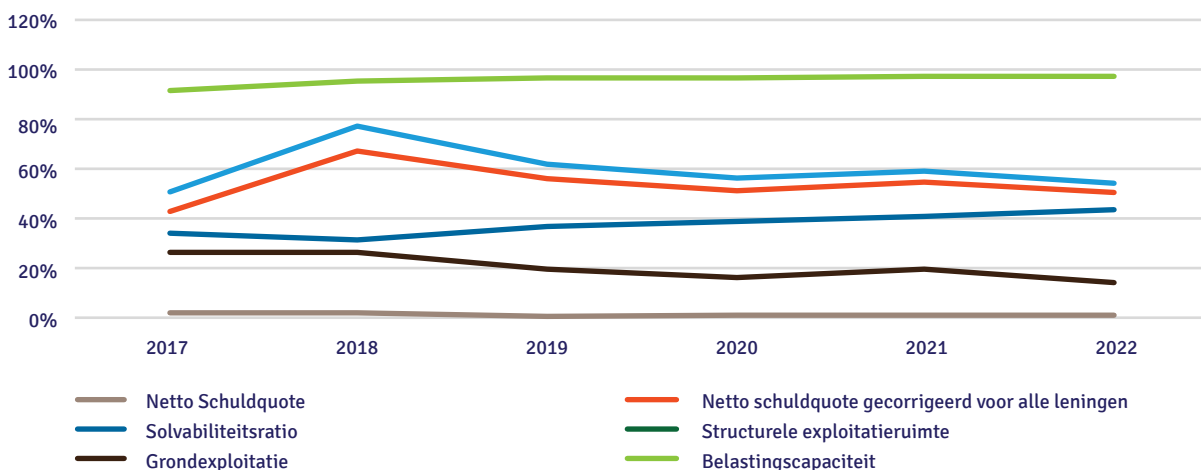
Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grondexploitaties zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting. Daarna wordt het de uitkomst uitgedrukt in een percentage.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit is de verhouding tussen de woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. In de woonlasten worden de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing meegenomen.

Onderlinge verhouding kengetallen

De paragrafen

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

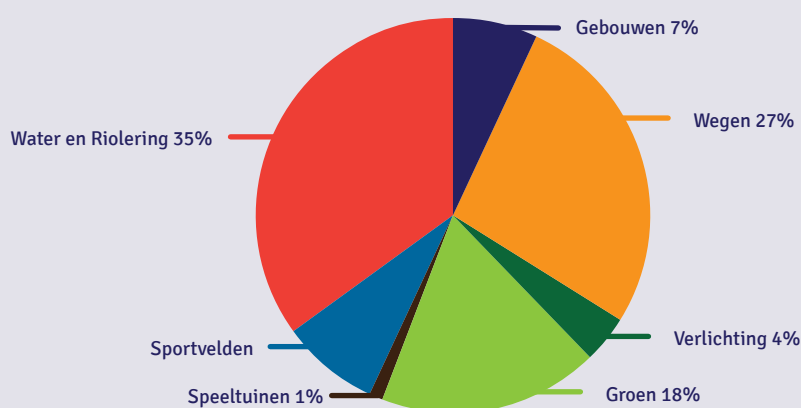
Een groot vermogen is geïnvesteerd in de kapitaalgoederen in onze gemeente. De kapitaalgoederen zijn van belang voor het zo optimaal mogelijk functioneren van onze gemeente, onder meer op het gebied van de leefbaarheid, veiligheid, verkeer en vervoer en recreatie. Onderhoud en beheer is nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het beheer en onderhoud van wegen, straatverlichting, openbaar groen, speelvoorzieningen, water en riolering en gebouwen is een grote inzet van onze middelen

(personeel en financiën) gemoeid.

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten van de verschillende kapitaalgoederen. In het Jaarprogramma Openbare Ruimte (JOR) worden de middelen van de diverse disciplines bij elkaar gebracht, zodat voorbereiding en realisatie van projecten waar nodig integraal vorm krijgen.

Achtereenvolgens zal ingegaan worden op de verschillende kapitaalgoederen.

Kosten per kapitaalgoed

Op basis van begrotingscijfers 2018

Wegen

Areaal

Betreft	Aantal circa
Verharde rijbanen	1.218.112 m ²
Fietspaden	97.546 m ²
Voetpaden	241.797 m ²
Overige verharding	299.478 m ²

Beleidskader

Actueel beheerplan	Door de raad vastgesteld in	Looptijd tot en met
Wegbeheerplan 2018 - 2021	2017	2021

Doelstelling

Doelmatige ontwikkeling en instandhouding van wegen, fietspaden en trottoirs voor een veilige en comfortabele bereikbaarheid van woningen, bedrijven en voorzieningen.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting

Uit het Wegenbeheerplan 2018-2021 volgt het benodigde onderhoudsbudget. Er is berekend dat de helft van het budget voor groot onderhoud,

totaal € 1.218.600, gebruikt wordt voor levensduur verlengend onderhoud aan de wegen. Dit bedrag wordt geactiveerd en afgeschreven over 40 jaar. Deze kosten gaan als kapitaallast mee in de exploitatie. Voor het opvangen van de stijgende lasten van rente en afschrijvingen (kapitaallasten) is een reserve gevormd. De andere helft van het budget groot onderhoud wordt gestort in de voorziening groot onderhoud voor niet levensduur verlengend groot onderhoud.

(Bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Uitgaven	1.215	1.510	1.219
Voorziening 1 januari	637	637	637
Onttrekkingen	-739	-864	-864
Stortingen	532	864	864
Saldo voorziening	430	637	637

Kwaliteit en risico's

Op basis van inspecties worden de onderhoudsmaatregelen toegekend. De planning wordt integraal afgestemd met de disciplines riolering, verkeer en groen.

Op basis van meldingen of eigen waarneming, voeren de medewerkers van de buitendienst aanvullend kleine herstelwerkzaamheden uit. Bijvoorbeeld het herstraten van enkele tegels en het verhelpen van verzakkingen en wortelopdruk.

Straatverlichting

Areaal

Betreft	Aantal circa
Lichtpunten	4.958

Areaal

Actueel beheerplan	Door de raad vastgesteld in	Looptijd tot en met
Beleidsplan Openbare Verlichting Gemeente Maasdriel 2016 - 2025	2016	2025

Het Beleidsplan Openbare Verlichting Gemeente Maasdriel 2016-2025 is gebaseerd op de richtlijnen Openbare Verlichting 2011 (ROVL-2011).

Doelstelling

Het doelmatig, duurzaam en kwalitatief in stand houden van de openbare verlichting voor een sociaal veilige en verkeersveilige bereikbaarheid van

woningen, bedrijven en voorzieningen.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting

Uit het Beleidsplan openbare verlichting volgt het onderhoudsbudget. Voor het onderhoud van de openbare verlichting heeft de gemeente Maasdriel een contract met CityTec.

(Bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Uitgaven	203	218	226
Inkomsten	-6	-7	-7
Totaal	198	211	219

Kwaliteit en risico's

Bij vervanging wordt ledverlichting met een witte lichtkleur toegepast. Waar mogelijk en gewenst wordt de verlichting in de nachtelijke uren gedimd tot 70% van het oorspronkelijke lichtniveau. Dat

betekent een besparing op energieverbruik en een reductie van de CO2-uitstoot. Vervangingen worden gecombineerd met andere werkzaamheden, dit leidt tot een efficiënte omgang met de budgetten en minimale hinder voor omwonenden.

Groen

Areaal

Betreft	Aantal
Bomen	14.500 stuks
Beplanting	182.000 m2
Gazon	331.000 m2
Wegbermen	775.000 m2
Waterpartijen/vijvers/watergangen	108.000 m

Beleidskader

Actueel beheerplan	Door de raad vastgesteld in	Looptijd tot en met
Groenbeleidsplan 2012 - 2016	2012	2016

Doelstelling

Het zorgen voor een aantrekkelijke, overzichtelijke en

groene leefomgeving en het bieden van recreatieve gebruiksmogelijkheden.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting

(Bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Uitgaven	1.068	1.027	1.039

Kwaliteit en risico's

De uitgangspunten en beheerstrategieën voor het groenbeheer zijn vastgelegd in het Groen- en Bomenbeleid. Hierin is het verzorgingsniveau van de openbare ruimte vastgelegd. Die ambitie is vertaald in het Ontzorgingscontract voor groenonderhoud, het vegen van wegen, onkruidbeheersing op verhardingen en het legen van de prullenbakken.

De landelijke kwaliteitsnorm voor de invulling van de wettelijke zorgplicht voor bomen verandert. Sinds 2017 volgen wij deze ontwikkeling en is de visuele inspectie van bomen daarop aangepast. Daaruit vloeien extra maatregelen voort ten gunste van de boomveiligheid, met als gevolg een structurele ophoging van het bestaande budget.

Incidentele servicewerkzaamheden naar aanleiding van klachten en meldingen in de openbare ruimte voert de buitendienst uit.

Straatverlichting

Areaal

Betreft	Aantal
Speeltuinen	70
Speeltoestellen	290
Sportvelden	15

Beleidskader

Actueel beheerplan	Door de raad vastgesteld in	Looptijd tot en met
Speelruimteplan 2008 - 2017	2008	2017
Beheerplan sportvelden	2015	2018

Speeltuinen:

In het speelruimteplan zijn beleidsregels opgenomen waaraan de speelplekken in de gemeente moeten voldoen. Hierin zijn onder andere de spreiding, mate van beheer, onderhoud en vervanging opgenomen.

Sportvelden:

In het renovatieplan Sportvelden 2015-2017, onderdeel van het project 'kwaliteitszorg grassportvelden', is een renovatieschema opgenomen. Dit schema is vastgesteld op basis van de huidige bespelingintensiteit.

Doelstelling

Speelvoorzieningen:

Het aanbieden van gevarieerde en veilige speelvoorzieningen met als doel dat kinderen en jeugd zich sociaal en fysiek kunnen ontwikkelen en ontspannen.

Sportvelden:

Sport, spel en bewegen vervullen een belangrijke rol in de totale keten van gezondheid en zorg. Ze dragen bij aan de vitaliteit en leefbaarheid binnen de kernen. Samenwerking tussen verenigingen wordt sterk gestimuleerd.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting

Speeltuinen

(Bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Uitgaven	67	77	104

Sportvelden

(Bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Uitgaven	196	250	348

Kwaliteit en risico's

Speeltuinen:

In het speelruimteplan zijn beleidsregels opgenomen waaraan de speelplekken in de gemeente moeten voldoen. Hierin zijn onder andere de spreiding, mate van beheer, onderhoud en vervanging opgenomen.

Sportvelden:

Het budget voor beheer van de sportvelden is voor dagelijks beheer en groot onderhoud. Daarnaast is jaarlijks een budget opgenomen voor renovatie van één natuurgrasveld.

Op de sportaccommodaties van v.v. D.S.C., v.v. Hedel en Jan van Arckel wordt het dagelijks beheer en grootonderhoud vanaf 2017 door de verenigingen uitgevoerd.

Water en riolering

Areaal

Betreft	Aantal
Gemengde riolering	Ca. 106 km
Vuilwaterriool	Ca. 14 km
Regenwaterriool	Ca. 18 km
Hoofdgemalen	44
Drukriolering	Ca. 78 km
Minigemalen	469
Bergbezinkbassins	7
Overstorten naar oppervlaktewater	62
Duikers	Ca. 6,5 km
A-watergangen	Ca. 176 km
B-watergangen	Ca. 151 km
C-watergangen	Ca. 206 km

Beleidskader

Actueel beheerplan	Door de raad vastgesteld in	Looptijd tot en met
Water- en Rioleringsplan Bommelerwaard 2017-2021	2017	2021

Het beleid van dit product is bepaald in het Water- en Rioleringsplan Bommelerwaard 2017-2021.

Doelstelling

Het kapitaalgoed 'water en riolering' bestaat uit vier onderdelen: stedelijk afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater.

Stedelijk afvalwater

Stedelijk afvalwater, dat vrijkomt binnen het grondgebied van de gemeente, wordt ingezameld en getransporteerd door middel van een openbaar vuilwaterriool. Riolering dient drie belangen: bescherming van de volksgezondheid en volkshygiëne, bescherming van het milieu en het in stand houden van de kwaliteit van de leefomgeving.

Hemelwater

De vermenging van schoon hemelwater met stedelijk afvalwater wordt zoveel mogelijk teruggedrongen. Daarbij gaat de voorkeur uit naar het bovengronds opvangen van hemelwater. Onze burgers worden aangespoord om waterbewust om te gaan met de

inrichting van hun eigen perceel.

Het streven is om overlast, waarbij water in woningen stroomt en materiële schade optreedt, te voorkomen. Als bij herhalende extreme neerslag op dezelfde locatie vaker wateroverlast voorkomt, dan worden de mogelijkheden voor het treffen van maatregelen in de openbare ruimte onderzocht.

Grondwater

Er bestaat een zorgplicht voor een doelmatige aanpak van structurele grondwateroverlast die het onmogelijk maakt om een perceel te gebruiken op de manier waarvoor het bedoeld is.

Oppervlaktewater

Watergangen en vijvers zijn van groot belang voor het bergen en de aan en afvoer van water. Bij hevige regenval, en in situaties met veel kwel bij hoge waterstanden in de rivieren, zorgen de watergangen en vijvers voor droge voeten. Door aanwezigheid van voldoende ruimte voor water in en nabij de woonkernen wordt structurele wateroverlast in de woonkernen en het buitengebied voorkomen.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting

De voorziening Riolering is een egalisatievoorziening die gebruikt wordt om de baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Extreme pieken en dalen in de exploitatiebegroting worden zo vermeden.

(Bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Lasten (exclusief btw en overhead, 2017 e.v. ged rente)	2.688	1.814	1.820
Rioolrecht	-2.021	-2.599	-2.611
Saldo	-666	-785	-791

Kwaliteit en risico's

De zorgplicht voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater is een resultaatsverplichting.

De zorgplichten voor hemel- en het grondwater hebben het karakter van een inspanningsverplichting. Hierbij hebben wij de beleidsvrijheid de aanpak te kiezen die, gelet op de lokale omstandigheden, doelmatig is. Op onderdelen van de zorgplichten worden randvoorwaarden bepaald door wettelijke regels en verplichtingen. De zorgplicht voor

oppervlaktewater is een gemeenschappelijke taak van gemeenten en waterschap.

Water en riolering gaat over gemeentegrenzen heen. In regionaal verband wordt actief afgestemd in het Netwerk Waterketen regio Rivierenland (NWrR). Deze samenwerking speelt zich vooral af binnen planvorming, kennisdeling en een gezamenlijke uitvoeringsparagraaf. Dit leidt op den duur naar de meest efficiënte onderhoudsstrategie.

Gebouwen

Areaal

Betreft	Aantal
Vastgoedobjecten	41
Dorpshuizen	5
Gymzalen	4
Gemeentehuis	1
Gemeentewerf	1
Molen	1
Bergingen / baarhuisjes begraafplaatsen	4
Peuterspeelzalen	1
Kasteelruïne	1
Oorlogsmonumenten	3
Graf en keermuur	1
Keermuur	1
Kerktorens	3
Kerk	1
Muziekkiosk	1
Prieeltje	1
Klokken/uurwerk	2
Sanitaire units	3
Woning – vast	1
Woning – tijdelijk	0
Sportkantine	0
Toanhutje	1
MFC (De Kreek, Heerewaarden)	2
Carillon	1
Hertenkampjes	2

Het gebouwenbeheerplan wordt in 2018 geactualiseerd en vertaald naar een duurzaam meerjaren-onderhoudsplan. Onder het gemeentelijke vastgoed vallen gebouwen voor de eigen dienst, kunst en cultuur, monumenten, binnensport, molens, kerktorens, multifunctionele centra en kunstwerken.

Doelstelling

Het duurzaam beheren en onderhouden van gemeentelijk vastgoed.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting

Het onderhoud aan gebouwen gebeurt conform het Gebouwenbeheerplan via de voorziening onderhoud gebouwen.

(Bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Voorziening 1 januari	1.562	1.667	1.667
Onttrekkingen	-264	-380	-380
Stortingen	369	380	380
Saldo voorziening 31 december	1.667	1.667	1.667

Beleidskader

Actueel beheerplan	Door de raad vastgesteld in	Looptijd tot en met
Gebouwenbeheerplan 2019-2028	2018	2028

Kwaliteit en risico's

De gebouwen worden bouwkundig en installatietechnisch onderhouden op basis van de meerjarige onderhoudsplanning.

De paragrafen

Financiering

De paragraaf financiering geeft inzicht in de financieringsbehoefte, de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. De paragraaf bevat ook de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Rekenrente

De Commissie BBV heeft een notitie uitgebracht over rente. Doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en de jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie). Toepassing van de notitie rente heeft invloed op de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Dit houdt in dat voor de begroting 2018 een rente van 0,7% is toegepast op de kapitaallasten (m.u.v. de bouwgrondexploitaties 1,3%). Voor de begroting 2019 worden dezelfde percentages gebruikt.

De effecten hiervan worden hierna uitgewerkt.

Financieringsbehoefte

Bij het toepassen van de nieuwe renteregels is het bestaande beleid zoveel mogelijk in stand gehouden. Ook de berekening van de financieringsbehoefte is gelijk gebleven. De basis daarvoor is de

geprognosticeerde balans. De financieringsbehoefte is het verschil tussen de som van de vaste activa en de grondexploitaties en de som van het eigen vermogen en het vaste vreemde vermogen.

Uitgegaan wordt van een kasgeldlimiet van 8,5%. Het totaal van de jaarbegroting bedraagt vanaf 2019 circa € 50,8 miljoen (2018 € 49,3). Dit betekent dat het saldo van de vlottende schuld gedurende 2019 de € 4,3 miljoen niet mag overstijgen. Het financieringstekort loopt in 2022 op tot een bedrag van € 5,8 miljoen en mag op grond van de kasgeldlimiet niet volledig worden gedekt door kortlopende leningen. Voor het financieringstekort is gerekend met een rentepercentage van 1,5% (2018 1,5%) voor langlopende leningen en 0% (2018 0%) voor kortlopende leningen. Dit is scherp, maar op grond van de actuele rentestand verantwoord.

Renteschema

Het volgende renteschema geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

Schema rentetoerekening

		Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	728.365	635.000	559.000	535.000	492.000
b.	De externe rentebaten	123.262	61.487	44.227	27.051	24.180
	Totaal door te rekenen externe rente	605.103	573.513	514.773	507.949	467.820
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	198.982	140.308	119.238	142.450	100.898
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0	0	0	0
	Saldo door te rekenen externe rente	406.121	433.205	395.535	365.499	366.922
d1.	Rente over eigen vermogen	0	0	0	0	0
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0	0	0	0	0
	De aan taakvelden toe te rekenen rente	406.121	433.205	395.535	365.499	366.922
e.	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	351.568	429.366	442.036	451.395	472.451
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-54.553	-3.839	46.501	85.896	105.529

De externe rentelasten (a) zijn berekend op basis van de bestaande leningen en de rente over de financieringsbehoefte. De externe rentebaten (b) is de rente die ontvangen wordt over uitstaande leningen. Het saldo van a en b is de rente die toegerekend kan worden. De rente die aan de grondexploitatie wordt doorberekend (c) is gemaximeerd op de gemiddelde rente van korte en lange financiering (1,9%) vermenigvuldigd met de verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen (75%). Per saldo komt de rente die aan grondexploitatie toegerekend wordt hiermee op 1,3%. De gemeente Maasdiel heeft geen projectfinanciering.

Alhoewel in het BBV de mogelijkheid vooralsnog blijft bestaan om een rentevergoeding (of een vergoeding voor de inflatie) over het eigen vermogen en de voorzieningen te berekenen en deze door te belasten aan de taakvelden (d1 en d2), adviseert de Commissie BBV vanwege het verlangde inzicht,

de eenvoud en transparantie deze systematiek niet (meer) toe te passen. In de aan de taakvelden toe te rekenen rente is daarom dan ook geen rente over het eigen vermogen en de voorzieningen opgenomen. Op het taakveld treasury is wel een rentestorting in de reserves verwerkt conform bestaand beleid. De omvang van de storting is gebaseerd op de uitgangspunten van de notitie BBV en daarmee gemaximeerd op 1,9% over de reserves waar volgens de nota reserves en voorzieningen rente wordt berekend (2018 ook 1,9%).

Het saldo van de aan de taakvelden toe te rekenen rente wordt gerelateerd aan de boekwaarde van de activa waar rente over gerekend wordt (€ 61,3 miljoen). Hiermee komt de renteomslag voor 2019 op 0,7%. Het renteresultaat op het taakveld treasury wordt veroorzaakt door afrondingen en verschillende gemiddelde percentages per jaar, terwijl met een vast percentage wordt gerekend.

Renterisiconorm

De volgende tabel geeft de berekening van de renterisiconorm weer.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
1a Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b Renteherziening op vaste schuld u/g	191	95	0	0
2 Netto-renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	-191	-95	0	0
3a Nieuw aangetrokken vaste schuld	0	0	0	0
3b Nieuw verstrekte lange leningen	0	0	0	0
4 Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	0	0	0	0
5 Betaalde aflossing	3.111	2.253	2.026	1.226
6 Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0	0	0	0
7 Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	-191	-95	0	0
Renterisiconorm				
8 Begrotingstotaal (per 1-1 dienstjaar)	50.800	50.800	50.800	50.800
9 Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10 Renterisiconorm (8 x 9/100)	10.160	10.160	10.160	10.160
Toets renterisiconorm				
10 Renterisiconorm	10.160	10.160	10.160	10.160
7 Renterisico op vaste schuld	-191	-95	0	0
11 Ruimte (+) / Overschrijding (-) (10 - 7)	10.351	10.255	10.160	10.160

De renterisiconorm bepaalt welk deel van de vaste schuld gedurende het boekjaar maximaal mag worden geherfinancierd. Dit in verband met het risico dat de te betalen rente te sterk wijzigt. Het beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille is om binnen de renterisiconorm te blijven.

Kredietrisico's op verstrekte leningen

De onderstaande tabel geeft de verstrekte geldleningen weer, ingedeeld in categorieën geldnemers. Deze indeling is bedoeld om inzicht te geven in het risico dat de gemeente loopt met de desbetreffende geldverstrekking.

Kredietrisico u/g (bedragen x € 1.000)

	Zekerheid	Boekwaarde 1/1/2019	Percentage
Risicogroep			
1 Gemeenten / provincies		0	0%
2 Overheidsbanken		0	0%
3 Woningcorporaties met garantie Wsw	garantie WSW	454	16%
4 Semi overheidsinstellingen		351	13%
5 Financiële instelling (A en hoger)		0	0%
6 Overige toegestane instellingen (SvN, hypotheekambtenaren)	ged. Hypotheken	2.099	71%
7 Niet toegestane instellingen		0	0%
Totaal		2.904	100%

Leningenportefeuille

In de leningenportefeuille bevinden zich geen leningen die binnen de begrotingsperiode vervroegd aflosbaar zijn. Er is nog één lening waarbij rentebijstelling (pas in 2023) kan plaatsvinden. Op basis van het financieringstekort gerelateerd

aan de kasgeldlimiet is het noodzakelijk om binnen de begrotingsperiode tot een gering bedrag langlopende geldleningen aan te trekken. De hiermee samenhangende rentelasten zijn in de meerjarenbegroting verwerkt.

De paragrafen

Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf Bedrijfsvoering zich richt op de gebieden Informatisering en Automatisering, Dienstverlening, Financiën, HRM en Juridische Zaken. Onze klanten stellen steeds hogere eisen aan onze dienstverlening: een betrouwbare overheid die snel antwoord geeft op gestelde vragen en die adequaat reageert op klachten en bezwaren van burgers wordt als volstrekt normaal beschouwd, maar stelt wel eisen aan de bedrijfsvoering. Die moet transparant, inzichtelijk, maar vooral ook snel zijn. De in gang gezette organisatieontwikkeling en het dienstverleningsconcept zijn speerpunten van beleid. De organisatie werkt continu aan verbetering van de bedrijfsvoering. Dit is noodzakelijk om adequaat in te spelen op de ontwikkelingen die als gevolg van

interne en externe factoren op ons afkomen. Goede, efficiënte en effectieve bedrijfsvoering is van belang voor de gehele organisatie, het bestuur en vooral ook voor de burgers.

De Bedrijfsvoeringstaken op het gebied van Informatisering en Automatisering, Financiën, HRM en Juridische Zaken worden sinds 2017 uitgevoerd door de Bedrijfsvoeringseenheid Bommelerwaard (BVEB). In het onlangs gesloten Bestuursakkoord 2018-2022 is aangegeven dat ingezet wordt op het verbeteren en waar nodig uitbouwen van de BVEB. De focus blijft liggen op uitvoeringstaken met een lage(re) beleidscomponent. Voor het inrichten en verbeteren van de organisatie zijn efficiëntie, effectiviteit en symbiose met gebiedsgericht werken belangrijk.

Dienstverlening

Visie

Onze visie op dienstverlening is: optimale dienstverlening verlenen aan onze klanten (burgers, bedrijven en samenwerkingspartners). Wij zijn een bereikbare gemeente, met professionele medewerkers, die deskundig en snel vragen beantwoorden. We zijn bekend met de omgeving en denken in mogelijkheden om initiatieven van klanten te ondersteunen. Hierbij hebben wij maar één doel: optimale dienstverlening aan al onze klanten. We werken als één organisatie met één werkwijze met één en dezelfde servicenorm. De organisatie faciliteert in mogelijkheden om te werken wanneer en waar dit nodig is en ondersteunt haar medewerkers om vitaal en fit te blijven. We werken vanuit vertrouwen en waarderen wat goed gaat maar spreken elkaar ook aan op zaken die beter moeten.

Digitalisering dienstverlening

Inwoners kunnen al veel online regelen waardoor de bereikbaarheid van de gemeente verder gaat dan de reguliere openingstijden van het gemeenkantoor. Met behulp van DigiD kunnen onze klanten direct zakendoen met de gemeente. Diverse producten zijn digitaal aan te vragen en inwoners kunnen zaken digitaal melden of doorgeven. Daarnaast kan de klant zelf digitaal een afspraak maken met een medewerker van de gemeente wanneer men verplicht is persoonlijk aanwezig te zijn. Bij de implementatie van het nieuwe zaakstelsel, worden de huidige digitale formulieren overgezet van het stelsel van de website naar het zaakstelsel. Als dit is gerealiseerd, gaan we verder met het digitaliseren van onze producten en diensten.

Automatisering behandelproces

De meeste digitale aanvragen van klanten worden nog steeds handmatig verwerkt. Een en ander heeft te maken met de mogelijkheden binnen een systeem. Een volgende fase is dat ook de behandeling van aanvragen digitaal plaatsvindt. Een belangrijk onderdeel hierin is de gezamenlijk aanbesteding (samen met de gemeente Zaltbommel) van een nieuw BRP-systeem (Basisregistratie Personen) en het nieuwe Zaaksysteem. Ook wordt dan de aansluiting met mijn gemeente en mijn overheid gerealiseerd.

Regie vanuit het Klantcontactcentrum (KCC)

Vanaf de implementatie en ingebruikname van een nieuw zaaksysteem met daarin een Klantcontactstelsel (Kcs) is het voor de collega's van het KCC gemakkelijker overzicht te houden op het aantal vragen en producten en de afdoening hiervan. Het is de bedoeling dat het KCC hier gericht de regie voert. Het is belangrijk onze servicenormen structureel te toetsen aan de feitelijke serviceniveau.

Informatievoorziening & ICT

Informatievoorziening

De gemeenten Maasdriel, Zaltbommel en de Bedrijfsvoeringseenheid Bommelerwaard spelen steeds meer in op de verwachtingen van de inwoner en de samenleving.

Snelle maatschappelijke en technische veranderingen en burgerinitiatieven vragen van ons een open en flexibele dienstverlening en bedrijfsvoering. Dit houdt ook in dat wij duidelijk en kernachtig communiceren waar wij mee bezig zijn. Deze ontwikkelingen beïnvloeden ook de manier waarop wij de informatievoorziening inrichten. Hierdoor zijn onze organisaties continu in beweging.

Visie op dienstverlening en informatiebeleid

De snelle maatschappelijke en technische veranderingen, vragen veel van de gemeentelijke organisaties. Vooral op het gebied van interactie, flexibiliteit en innovatie. De burger treedt steeds meer naar voren als een directe afnemer van informatie, producten en diensten. Tegelijkertijd wordt er op dit gebied steeds meer mogelijk door

samenwerking en technologische ontwikkelingen.

Onze organisaties geven uitvoering aan het motto 'Dichter bij de burger' en werken hierbij ook vanuit 'De Bedoeling'; we willen een gedegen en continu niveau van dienstverlening zonder grote financiële pieken en dalen, ook al moet voldaan worden aan steeds meer wet- en regelgeving. Daarnaast worden er steeds meer taken aan de gemeenten overgedragen.

Voor de organisatie en medewerkers betekent dit dat verandering een continue factor is. Hierbij past een dienstverlening die flexibel en snel aan te passen is aan een snel veranderende omgeving.

De ICT-infrastructuur en de wijze waarop de informatievoorziening is ingericht, ondersteunen hierbij. De visie van I&A sluit aan bij de brede integrale organisatievisie op dienstverlening.

Ook onze eigen dienstverlening is daarbij: 'Online waar het kan, offline waar het helpt.'

In het informatiebeleidsplan geven we richting en kaders aan de wijze waarop we de informatievoorziening van de organisaties als één geheel inrichten. Het geeft tegelijk inzicht in waar we op informatiseringsgebied mee bezig zijn. De activiteiten die we in 2019 oppakken, passen binnen deze richting. De uitgangspunten in het plan laten ruimte om gezamenlijk met de teams in te blijven spelen op de behoeften van onze klanten en onze organisaties.

Uitvoering geven aan het informatiebeleid vertaalt zich in een transparante, moderne en effectieve dienstverlening voor onze inwoners, bedrijven en instellingen. Gelijktijdig vertaalt het zich in een optimale werkomgeving voor onze medewerkers. In vier hoofdthema's werken we onze visie op het informatiebeleid verder uit:

1. Publieke dienstverlening;
2. Geo-informatie;
3. Informatiebeveiliging;
4. Informatievoorziening.

Juridische kwaliteitszorg

Juridische kwaliteitszorg is het geheel aan maatregelen die worden getroffen om juridische risico's en daarmee samenhangende schade te voorkomen en te beperken. Het gaat om het waarborgen en versterken van de juridische kwaliteit en het bewust omgaan met juridische risico's. Risico's lopen is onvermijdelijk, maar het is zaak bewust te kiezen welke risico's men wenst te nemen en welke niet. Onze inzet is een gemeente die rechtmatig handelt en zorgvuldig de belangen van burgers en andere belanghebbenden afweegt. Het team Juridische Zaken van de BVEB draagt bij aan dit onderwerp door juridische advisering en ondersteuning aan de drie organisaties. Ook voor dit beleidsterrein is de samenwerking van betekenis in het streven naar het verhogen van de kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid en het verlagen van kosten.

De speerpunten voor 2019 zijn een verdere implementatie van de AVG en verdere harmonisatie van regelgeving.

Human Resource Management

HRM-beleid en uitvoering staan niet op zichzelf, maar zijn gerelateerd aan de missie, visie, kernwaarden en de gewenste manier van werken binnen onze organisatie. Onze kernwaarden zijn veiligheid, vertrouwen, verbinding, resultaatgericht, transparant en extern gericht. De gewenste manier van werken, is redeneren vanuit 'de bedoeling' en 'waarderen vernieuwen'. Deze manier staat centraal in ons handelen en we gaan ervan uit dat medewerkers eigenaarschap tonen.

De belangrijkste thema's voor 2019 zijn:

1. Dienstverlening; De belangrijkste uitgangspunten hierbij zijn zorg voor dienstverlening, bereikbaarheid en beschikbaarheid die aansluit bij de wensen van de klant.
2. Verdere harmonisatie HRM-beleid en regelingen; In het kader van de verdere samenwerking harmoniseren we HRM-beleid en regelingen en digitaliseren we processen verder. Hiervoor is een strategische agenda opgesteld.

3. Robuuste organisatie met oog voor talent; Om onze organisatiedoelen te realiseren, hebben we een robuuste organisatie nodig waarin we open staan voor veranderingen. We stimuleren dat talenten tot ontwikkeling komen en medewerkers op een organische wijze meebewegen in deze lerende en veranderende organisatie. We geven elkaar op een constructieve manier feedback om te (kunnen) excelleren. Medewerkers krijgen kansen via opleidingen, trainingen, intervisiebijeenkomsten, werken in projecten en doorstroommogelijkheden. Hierbij staan vitaliteit en duurzame inzetbaarheid centraal.
4. Vitaliteit en duurzame inzetbaarheid; Medewerkers beschikken doorlopend over mogelijkheden om nu en in de toekomst, met behoud van gezondheid en geluk, te blijven werken. Medewerkers nemen hierbij zelf de regie en tonen eigenaarschap. De organisatie stimuleert en faciliteert hierin.
5. Krachtige Bedrijfsvoering; We willen meer grip op (werk)processen. Het is duidelijk wie waarvoor en wanneer verantwoordelijk is. We gaan meer projectmatig werken en investeren hierin.
6. Verdere uitwerking AVG; Het plan van aanpak voor de implementatie van de AVG wordt verder uitgewerkt. Het register van verwerkingen is aangelegd en het is helder wie waarvoor verantwoordelijk is. Aandacht voor privacy- en beveiliging staat centraal in ons handelen. De bewustwording is bij iedere medewerker aanwezig.

Financiën

Financiën heeft als doelstelling om te zorgen voor een financiële administratie die voldoet aan wet- en regelgeving. Daarvoor moet de informatievoorziening juist en up-to-date zijn. Dit hangt nauw samen met de kwalitatief goede producten die voor de budgetcyclus geleverd moeten worden en voor de dienstverlening aan derden. Het hoofddoel voor 2019 is de harmonisatie van de werkprocessen.

In control

Wij willen graag 'in control' zijn. Control gaat over het realiseren van doelstellingen, sturing, effectieve en efficiënte processen, gedragsbeïnvloeding, beheersen van risico's en onzekerheden en maatregelen. Een organisatie is 'in control' als een organisatie zodanig is ingericht dat de juiste discussie op het juiste moment wordt gevoerd zodat (indien nodig) bijgestuurd kan worden om zo de doelstellingen te realiseren. 'In control' wil dus zeggen dat de organisatie zo is ingericht dat goed bestuur mogelijk is. Belangrijk voor een organisatie is grip op strategische sturing (Governance), beheersen van risico's (Riskmanagement) en voldoen aan wet- en regelgeving (Compliance).

Governance

Bij Governance staan vier cyclische activiteiten centraal: sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden. Door het inrichten van een goed werkende Planning & Control cyclus (waarin doelstellingen worden vastgelegd), het treffen van maatregelen, opstellen van procedures en processen, het verantwoorden in rapportages en toezicht houden door monitoring wordt hier invulling aan gegeven.

Compliance

Bij Compliance gaat het om naleving van wet- en regelgeving, alsmede het werken volgens de normen en regels die een organisatie zelf heeft opgesteld. Ook het vertalen van wet- en regelgeving naar goede procedures en afspraken. Procesontwerp en het beschrijven van de AO/IC zijn van belang maar ook het ontwikkelen en implementeren van processen om compliance te monitoren. Verdere ontwikkeling op dit

terrein is benodigd. Om de financiële rechtmatigheid te waarborgen, werken wij momenteel aan de hand van het normenkader en het verbijzonderd interne controleplan. Dat we 'in control' zijn blijkt onder andere uit de goedkeurende controleverklaringen die wij jaarlijks behalen voor zowel de getrouwheid als rechtmatigheid. Vanaf 2020 is het de bedoeling dat de rechtmatigheidsverantwoording over de jaarrekening wordt afgegeven door colleges van B&W. Nu doet de accountant dat nog. Deze maatregel is een van de resultaten van de Stuurgroep Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), die bestaat uit de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Daarnaast zijn ook het ministerie van Financiën en de commissie BBV vertegenwoordigd. De verwachting is dat niet eerder dan in 2020 gemeentebesturen verantwoording gaan afleggen over de rechtmatige uitvoering van de begroting. Van belang is te gaan onderzoeken hoe we dit in onze organisatie gaan organiseren.

Riskmanagement

Een ander onderdeel dat bijdraagt aan het 'in control' zijn, is riskmanagement. Wij willen op een gestructureerde wijze risico's beheersen en eventuele risico's bewust nemen. Van belang hierbij is de relatie tussen de risico's en de mate waarin wij in staat zijn om eventuele grote financiële tegenvallers, die bij die risico's horen, op te vangen. In de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen is dit opgenomen. De raad stelt hierin kaders voor het niveau van het weerstandsvermogen.

Privacywetgeving

Op 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van kracht geworden om een strikt wettelijk kader te geven voor de bescherming van de persoonsgegevens van inwoners en medewerkers. Deze wetgeving kent veel regels en verplichtingen voor de gemeente die nageleefd dienen te worden en er is extern toezicht van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

Sinds eind maart 2018 zijn specialisten op gebied van privacy en gegevensbescherming aan de slag met het uitvoeren van een nulmeting. Dit om de stand van

zaken vast te leggen en om in kaart te brengen welke stappen nodig zijn om de gemeenten Zaltbommel en Maasdriel en de BVEB zogenoemd 'AVG-proof' te krijgen. Op basis van het vaststellen van ontbrekende maatregelen om aan de AVG te voldoen, is een plan van aanpak voorgesteld. Een eerste concept hiervan is beschikbaar. De komende maanden worden gebruikt om een aantal noodzakelijke stappen in gang te zetten en te komen tot vaststelling van het Plan van Aanpak. Zo komt voor 2019 en verder in beeld welke stappen er gezet moeten worden en welke kosten daar precies mee gemoeid zijn.

De paragrafen

Verbonden partijen

Tevens register als bedoeld in artikel 27 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Omschrijving

In deze paragraaf staan de ‘verbonden partijen’ van de gemeente Maasdriel. Verbonden partijen zijn volgens artikel 1 lid b BBV privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Volgens artikel 1 lid c BBV is een financieel belang gedefinieerd als: ‘Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt’. In artikel 1 lid d BBV tenslotte wordt bestuurlijk belang gedefinieerd als: ‘Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht’.

Beleid

Maasdriel staat open voor intergemeentelijke en regionale samenwerking. Een samenwerking wordt alleen aangegaan als daar een publiek belang bij betrokken is en/of daarmee een doelstelling, zoals opgenomen in de begroting, wordt gerealiseerd. Inmiddels wordt in de regio het belang van monitoring en sturing op verbonden partijen breed gedragen. Een steeds groter deel van gemeentelijke (beleids)doelstellingen worden extern gerealiseerd. Onder meer door de Kring

van gemeentesecretarissen Rivierenland en de Griffierskring. Men is van mening dat een regionale aanpak voor alle partijen meerwaarde heeft. Concreet denkt men daarbij aan een vorm van toezicht (toezichtsarrangementen) en het inrichten van een vorm van opdrachtgeversoverleg voor elke verbonden partij.

Gemeenschappelijke regelingen

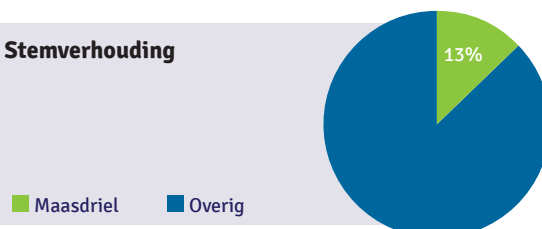
1. Regionaal Archief Rivierenland (RAR)
2. Stadsgewest 's-Hertogenbosch
3. Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal
4. Belastingssamenwerking Rivierenland (BSR)
5. Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)
6. Regio Rivierenland
7. Projectbureau herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard
8. Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)
9. GGD Gelderland-Zuid
10. Werkzaak Rivierenland
11. Avri
12. Bedrijfsvoeringseenheid Bommelerwaard (BVEB)

Vennootschappen en coöperaties

13. Vitens NV
14. Bank der Nederlandse gemeenten (BNG, NV)
15. Logistieke Hotspot Rivierenland

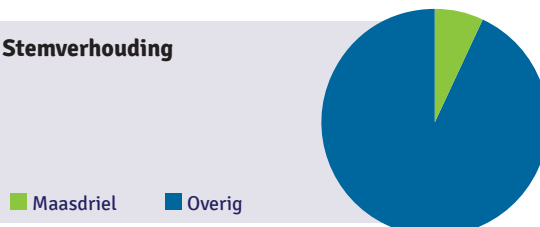
Naam verbonden partij	Regionaal Archief Rivierenland
Bronnen	GR Regionaal Archief Rivierenland
	Jaarrekening 2017 Regionaal Archief Rivierenland
	Begroting 2019 Regionaal Archief Rivierenland
Vestigingsplaats	Tiel
Doel en openbaar belang	Het gemeenschappelijk beheer van de archiefbewaarpplaatsen in het werkgebied van de naar die archiefbewaarpplaatsen overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers. Uitgangspunten daarbij is de gemeenschappelijke bestuurlijke verantwoordelijkheid voor alle naar die archiefbewaarpplaats overgebrachte archiefstukken, het verlenen van diensten aan het publiek en de deelnemers en het toezicht op het beheer van de niet naar de archiefbewaarpplaatsen overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers.
Deelnemers	Buren, Culemborg, Geldermalsen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel en Zaltbommel
Zeggenschap	De leden van het algemeen bestuur worden aangewezen door de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. Elke gemeenteraad wijst 2 leden en tevens 2 plaatsvervangende leden aan.
Veranderingen in het jaar	De relatie met het Regionaal Archief Rivierenland is niet gewijzigd.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 471.412
	EV per 31-12-2018: € 259.507
	EV per 31-12-2019: € 196.257
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 9.186.039
	VV per 31-12-2018: € 9.365.719
	VV per 31-12-2019: € 9.219.839
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € 14.121
	Verwacht resultaat 2018: € 0
	Verwacht resultaat 2019: € 0
Financieel belang van de gemeente	Bijdrage 2017: € 237.652
	Bijdrage 2018: € 242.344
	Bijdrage 2019: € 248.268
Risico's	N.v.t.
Ontwikkelingen	N.v.t.

Stemverhouding

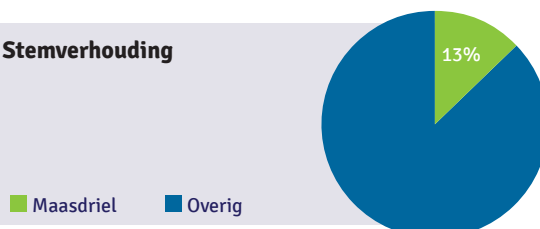
Naam verbonden partij	Stadsgewest 's Hertogenbosch (1998)
Bronnen	GR Stadsgewest 1998
	Jaarrekening 2017 Stadsgewest
	Begroting 2019 Stadsgewest
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Deelnemers	Boxtel, Haaren, 's-Hertogenbosch, Heusden, Maasdiel, Schijndel, St. Michielsgestel, Vught
Doel en openbaar belang	Taken Stadsgewest: - Het voeren van budgetbeheer als bedoeld in het besluit Woning gebonden Subsidies; - De coördinatie van het lokaal openbaar busvervoer in de gemeenten 's-Hertogenbosch, Vught en Heusden; - Het beheer van de gesloten stortplaats De Vlagheide, alsmede behartiging van de belangen van het Stadsgewest, alsmede de zogeheten contractgemeenten binnen de Bestuursraad van het Provinciale Nazorgfonds; - Toezicht op de uitvoering van de garantstellingen inzake de aanlevering van huishoudelijk afval en vertegenwoordiging van het Stadsgewestgemeenten in de Vereniging van Contractanten Afvalsturing Brabant. De gemeente Maasdiel neemt alleen deel aan de taken die betrekking hebben op de Afvalverwerking
Zeggenschap	De raad uit elke deelnemende gemeente wijst uit zijn college van burgemeester en wethouders een persoon aan als lid van het algemeen bestuur. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt op de dag waarop de zittingsperiode van de gemeenteraden afloopt. Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering één stem.
Veranderingen in het jaar	De relatie met het Stadsgewest 's-Hertogenbosch is niet gewijzigd.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € - 6.323.000
	EV per 31-12-2018: € - 6.323.000
	EV per 31-12-2019: € - 6.337.000
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 7.236.000
	VV per 31-12-2018: € 6.427.000
	VV per 31-12-2019: € 6.503.000
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € - 965.000
	Verwacht resultaat 2018: € 0
	Verwacht resultaat 2019: € -14.000
Financieel belang van de gemeente	Bijdrage 2017: € 0
	Bijdrage 2018: € 0
	Bijdrage 2019: € 0
Risico's	In 2017 heeft Maasdiel een voorziening gevormd van € 155.000 voor de afwikkeling van Vlagheide. Daarnaast wordt rekening gehouden met een risico van € 400.000. Dit risico is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. Een grotere aanpassing in het doelvermogen welke nodig is voor de nazorg van de stortplaats de Vlagheide kan leiden tot nog een hogere bijdrage voor de gemeente Maasdiel.
Ontwikkelingen	De exploitanten, waaronder het Stadsgewest, hebben aan de gedeputeerden gevraagd om het bestuurlijke overleg dat gepland was in september 2018 uit te stellen. Afspraak was dat professor Vorst zou kijken naar een notitie (een schaduw ALM-studie gedaan door Ortec, een gerenommeerd adviesbureau in deze sector), die tot een heel andere uitkomst leidt dan het "provinciale" rapport van Zanders, met de vraag of in beide onderzoeken de gelijke uitgangspunten zijn gehanteerd. Er is nog geen definitieve reactie van zijn kant. De conclusie van die schaduw-studie is dat er geen enkele reden is om de rekenrente te verlagen. Al met al reden voor verzoek om uitstel. Dat verzoek is gehonoreerd. Verwachting is nog 2018 het beoogde bestuurlijke overleg kan plaatsvinden.

Stemverhouding

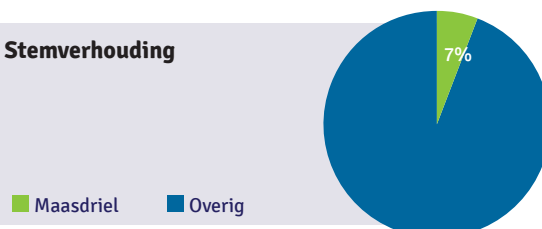
Naam verbonden partij	Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal
Bronnen	GR Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal Jaarrekening 2017 Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal
Vestigingsplaats	Tiel
Doel en openbaar belang	De behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openluchtrecreatie en het toerisme in het gebied, zulks met bescherming van het landschappelijk karakter.
Deelnemers	Buren, Culemborg, Druten, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Wijchen, West Maas en Waal
Zeggenschap	Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemende gemeenten bedraagt, met dien verstande dat per deelnemende gemeente een lid en een plaatsvervangend lid worden aangewezen. De leden en plaatsvervangende leden van het algemeen bestuur worden door de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten uit hun midden, de burgemeesters en de wethouders inbegrepen, aangewezen. Van elke aanwijzing geven burgemeester en wethouders binnen acht dagen kennis aan de voorzitter.
Veranderingen in het jaar	De relatie met het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal is niet gewijzigd.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 0 EV per 31-12-2018: NNB
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 6.853 VV per 31-12-2018: NNB
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € 0 Verwacht resultaat 2018: NNB Verwacht resultaat 2019: NNB
Financieel belang van de gemeente	In de jaarrekening is nog uitsluitend verantwoord de waarde van de deelnemingen in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied en Avezaath B.V. Alle operationele activiteiten met financiële consequenties worden door de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied uitgevoerd zodat er in de administratie geen mutaties meer plaatsvinden
Risico's	N.v.t.
Ontwikkelingen	N.v.t.

Stemverhouding

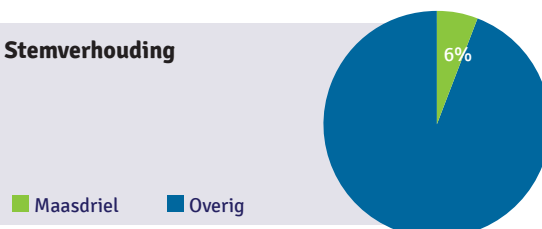
Naam verbonden partij	Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR)
Bronnen	GR Belastingsamenwerking Rivierenland 2007
	Jaarrekening 2017 Belastingsamenwerking Rivierenland
	Begroting 2019 Belastingsamenwerking Rivierenland
Vestigingsplaats	Tiel
Doel en openbaar belang	In het kader van deze gemeenschappelijke regeling worden de belangen van de deelnemers, elk voor zover het hun grondgebied en hun belangen betreft, behartigd op het gebied van: - De heffing en de invordering van belastingen; - De uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) waaronder tevens wordt begrepen de administratie van vastgoedgegevens en het verstrekken van vastgoedgegevens aan deelnemers en derden; - De inrichting en/of het beheer van andere basisregistraties.
Deelnemers	De deelnemers zijn de gemeenten: Culemborg, Geldermalsen, IJsselstein, Lingewaal, Maasdriel, Montfoort, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal, Wijk bij Duurstede, het Waterschap Rivierenland en de Avri.
Zeggenschap	Aan het hoofd van de BSR staat een algemeen bestuur dat bestaat uit net zoveel leden als deelnemers, met dien verstande dat het aantal leden uit het Waterschap Rivierenland bestaat uit 2. Elke lid van het AB heeft één stem, met de uitzondering voor de leden van het Waterschap Rivierenland met twee stemmen.
Veranderingen in het jaar	De relatie met de BSR is niet gewijzigd.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 266.000
	EV per 31-12-2018: NNB
	EV per 31-12-2019: NNB
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2016: € 12.552.000
	VV per 31-12-2017: NNB
	VV per 31-12-2018: NNB
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € 0
	Verwacht resultaat 2018: € 0
	Verwacht resultaat 2019: € 0
Financieel belang van de gemeente	Bijdrage BSR 2017: € 303.000
	Bijdrage BSR 2018: € 316.000
	Bijdrage BSR 2019: € 342.000
Risico's	N.v.t.
Ontwikkelingen	De Waarderingskamer heeft op 8 september 2016 het besluit genomen om met een overgangstermijn van vijf jaar alle gemeenten en uitvoeringsorganisaties de woningen verplicht te laten taxeren op basis van de gebruiksoppervlakte. Daarnaast wordt de gebruiksoppervlakte ook gebruikt in de basisregistraties. Door deze uitspraak van de waarderings zal de BAG administratie van Maasdriel aangepast moeten worden.

Stemverhouding

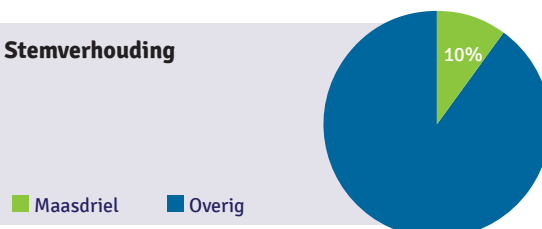
Naam verbonden partij	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
Bronnen	GR Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
	Jaarrekening 2017 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
	Begroting 2019 Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
	Website: www.vrgz.nl
Vestigingsplaats	Nijmegen
Doel en openbaar belang	De Veiligheidsregio behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op de volgende terreinen: - Brandweerzorg; - Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR); - Rampenbestrijding en crisisbeheersing; - Ambulancezorg; - Sociale Veiligheid, voor zover het gaat over onderwerpen waarover regionale afstemming gewenst is. - Het voorzien in de meldkamerfunctie.
Deelnemers	Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Berg en Dal, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, West Maas en Waal, Wijchen, Zaltbommel
Zeggenschap	De burgemeesters van de deelnemende gemeenten zijn lid van het algemeen bestuur en bezitten allen gelijk stemrecht. Besluiten betreffende de begroting, de wijzigingen daarvan en de rekening en besluiten tot het doen van een uitgaaf voordat de begroting of de begrotingswijziging waarbij deze uitgaaf is geraamd is goedgekeurd, alsmede besluiten betreffende het regionaal beheers programma worden genomen op basis van gewogen stemrecht, waarbij elke gemeente voor iedere 20.000 inwoners of gedeelte daarvan één stem heeft. Het stemgewicht voor elke gemeente wordt jaarlijks bepaald op basis van het inwonertal op 1 januari van het voorafgaande jaar zoals dit is opgenomen in de bevolkingsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek.
Veranderingen in het jaar	De relatie met de GR Veiligheidsregio is niet gewijzigd.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 4.030.000
	EV per 31-12-2018: € 3.731.000
	EV per 31-12-2019: € 3.731.000
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 66.214.000
	VV per 31-12-2018: € 75.372.000
	VV per 31-12-2019: € 76.142.000
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € - 1.379.000
	Verwacht resultaat 2018: € -214.000
	Verwacht resultaat 2019: € 0
Financieel belang van de gemeente	Bijdrage 2017: € 1.121.923
	Bijdrage 2018: € 1.623.097
	Bijdrage 2019: € 1.631.401
Risico's	N.v.t.
Ontwikkelingen	N.v.t.

Stemverhouding

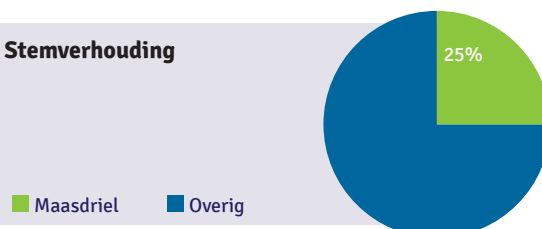
Naam verbonden partij	Regio Rivierenland
Bronnen	GR Regio Rivierenland
	Jaarrekening 2017 Regio Rivierenland
	Begroting 2019 Regio Rivierenland
Vestigingsplaats	Tiel
Doel en openbaar belang	Samenwerkingsverband voert taken uit op het gebied van milieu, afval, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, onderwijs, educatie, economie en arbeidsmarkt, volksgezondheid en zorg en verkeer en vervoer. Daarnaast heeft de Regio Rivierenland als doel de gemeenschappelijke belangen van zijn gemeenten te behartigen, op basis van het principe 'verlengd lokaal bestuur'. Daarmee wil de Regio Rivierenland een bijdrage leveren aan een evenwichtige ontwikkeling van de regio. Dit ook in relatie tot het betreffende provinciaal- en rijksbeleid.
Deelnemers	Maasdriel, Culemborg, Zaltbommel, West Maas en Waal, Neerijnen, Lingewaal, Geldermalsen, Tiel, Buren, Neder-Betuwe.
Zeggenschap	Het algemeen bestuur bestaat uit tien (10) leden, elke gemeente heeft één zetel. Daarnaast wordt er een gezamenlijk lid aangewezen door de meerderheid van de gemeenteraden. De leden hebben in de vergaderingen van het algemeen bestuur stemrecht in de omvang waarin het inwonertal van de gemeente die hem/haar heeft aangewezen zich verhoudt tot het inwonertal van alle deelnemende gemeenten.
Veranderingen in het jaar	De relatie met de GR Regio Rivierenland is niet gewijzigd.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 2.065.000
	EV per 31-12-2018: € 1.516.000
	EV per 31-12-2019: € 1.215.000
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 5.463.000
	VV per 31-12-2018: € 4.667.000
	VV per 31-12-2019: € 4.283.000
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € 172.000
	Verwacht resultaat 2018: € -172.000
	Verwacht resultaat 2019: € -301.000
Financieel belang van de gemeente	Bijdrage 2017: € 169.000
	Bijdrage 2018: € 165.000
	Bijdrage 2019: € 197.000
Risico's	N.v.t.
Ontwikkelingen	Uit de Programmabegroting 2019 van de Regio Rivierenland blijkt dat de reserves de komende jaren worden afgebouwd en ingezet voor de dekking van lasten waarvoor ze zijn gevormd. Dit betekent dat er een geleidelijke verschuiving van financiering met eigen financieringsmiddelen (reserves) naar externe financiering plaatsvindt. Hierdoor nemen de (externe) rentelasten toe. Zolang de marktrente op de huidige lage stand blijft, zal het effect op de gemeentelijke bijdrage beperkt blijven. De GGD heeft het pand dat van de regio werd gehuurd verlaten met als gevolg een hogere gemeentelijke bijdrage. Regio Rivierenland is bezig met een eigen verhuizing naar het pand waar de ODR nu gehuisvest is (ook eigendom van Regio Rivierenland). Het pand waar Regio Rivierenland nu gevestigd is, wordt aan de ODR verkocht. Deze exercitie verloopt budgetneutraal. De regio is betrokken bij de oprichting van een nieuwe GR gericht op een glasvezelnetwerk in het buitengebied welke waarschijnlijk in 2019 wordt opgericht.

Stemverhouding

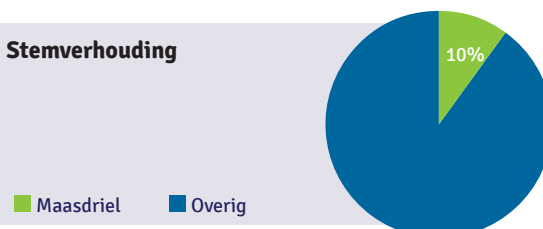
Naam verbonden partij	Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard
Bronnen	GR Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard
	Jaarrekening 2017 PHTB
	Begroting 2019 PHTB; website www.PHTB.nl
Vestigingsplaats	Zaltbommel
Doel en openbaar belang	Realisatie van de gezamenlijke doelen in het kader van de herstructurering van de glastuinbouw en de paddenstoelenteelt in de Bommelerwaard.
Deelnemers	Provincie Gelderland, gemeente Zaltbommel, gemeente Maasdriel, Waterschap Rivierenland
Zeggenschap	Het algemeen bestuur bestaat uit acht leden, waarin elk van de bovenstaande leden twee vertegenwoordigers heeft. De vertegenwoordigers van de provincie Gelderland hebben ieders twee stemmen en alle overige leden hebben één stem.
Veranderingen in het jaar	De relatie met het projectbureau is niet gewijzigd.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 14.604.000
	EV per 31-12-2018: € 15.517.000
	EV per 31-12-2019: € 15.572.000
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 772.000
	VV per 31-12-2018: € 772.000
	VV per 31-12-2019: € 772.000
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € 0
	Verwacht resultaat 2018: € 0
	Verwacht resultaat 2019: € 0
Financieel belang van de gemeente	Bijdrage 2017: € 77.000
	Bijdrage 2018: € 77.000
	Bijdrage 2019: € 77.000
Risico's	N.v.t.
Ontwikkelingen	De komende jaren staan met name in het teken van structurerende wijzigingsplannen (uitvloeisel van het PIP) en specifiek voor Maasdriel actieve herstructurering binnen de Grote Ingh.

Stemverhouding

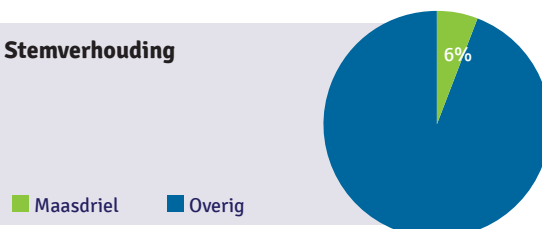
Naam verbonden partij	Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)
Bronnen	GR Omgevingsdienst Rivierenland
	Jaarrekening 2017 Omgevingsdienst Rivierenland
	Begroting 2019 Omgevingsdienst Rivierenland
Vestigingsplaats	Tiel
Doel en openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.
Deelnemers	Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal, en Zaltbommel, provincie Gelderland
Zeggenschap	Iedere deelnemer levert één lid voor het algemeen bestuur. De leden van het algemeen bestuur die zijn aangewezen door de deelnemers en waarbij de deelnemers zowel de milieutaken als bouw- en RO-taken inbrengen hebben ieder 2 stemmen, de overige leden hebben ieder 1 stem.
Veranderingen in het jaar	De relatie met de ODR is niet veranderd.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 1.476.342
	EV per 31-12-2018: € 636.786
	EV per 31-12-2019: € 620.861
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 2.469.874
	VV per 31-12-2018: € 2.483.711
	VV per 31-12-2019: € 2.484.020
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € 775.386
	Verwacht resultaat 2018: € 0
	Verwacht resultaat 2019: € 0
Financieel belang van de gemeente	Bijdrage 2017: € 1.592.694
	Bijdrage 2018: € 1.628.184
	Bijdrage 2019: € 1.600.510
Risico's	N.v.t.
Ontwikkelingen	De ODR is met een verhuizing naar het pand waar de Regio Rivierenland nu gevestigd is. Het pand komt in eigendom van de ODR. Deze exercitie verloopt budgetneutraal. Verder vindt er in 2019 een volledig overgang plaats van input- naar outputfinanciering.

Stemverhouding

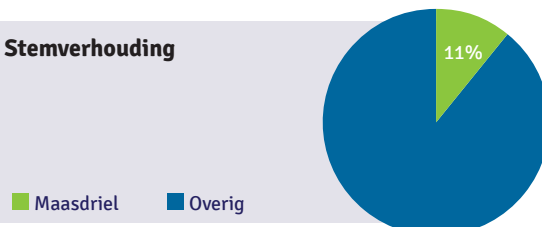
Naam verbonden partij	GGD Gelderland-Zuid
Bronnen	GR GGD Gelderland Zuid
	Jaarrekening 2017 GGD Gelderland Zuid
	Begroting 2019 GGD Gelderland Zuid
Vestigingsplaats	Nijmegen
Doel en openbaar belang	De GGD voert namens de gemeente de wettelijke taken uit van de Wet Publieke Gezondheid (WPG). Volgens deze wet heeft de gemeente een taak op het gebied van de preventieve volksgezondheid. Daarnaast voert de GGD de taak Veilig Thuis uit.
Deelnemers	Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Groesbeek, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Millingen aan de Rijn, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, Ubbergen, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.
Zeggenschap	Het algemeen bestuur van de GGD Gelderland-Zuid bestaat uit 18 leden. Elke gemeente heeft voor iedere 20.000 inwoners één stem, voor de gemeente Maasdriel komt dit neer op 2 van de 36 stemmen.
Veranderingen in het jaar	De relatie met de GGD is niet veranderd.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 785.000
	EV per 31-12-2018: € 786.000
	EV per 31-12-2019: € 741.000
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 5.408.000
	VV per 31-12-2018: € 6.438.000
	VV per 31-12-2019: € 6.476.000
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € - 1.252.000
	Verwacht resultaat 2018: € 0
	Verwacht resultaat 2019: € 45.000
Financieel belang van de gemeente	Bijdrage 2017: € 733.769
	Bijdrage 2018: € 740.569
	Bijdrage 2019: € 825.724
Risico's	N.v.t.
Ontwikkelingen	Na uitvoering van het verbeterplan is de situatie bij Veilig Thuis Gelderland Zuid (VT) sterk verbeterd en is het verscherpt toezicht door de inspecties beëindigd. Wel is er blijvend aandacht nodig voor de risico's op de doorontwikkeling van VT en de samenwerking met de gemeenten.

Stemverhouding

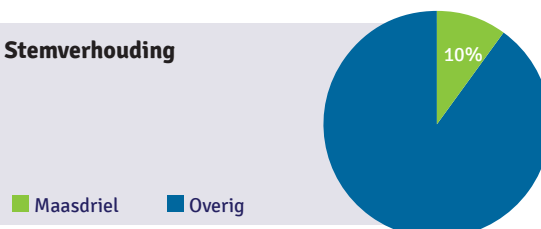
Naam verbonden partij	Werkzaam Rivierenland
Bronnen	GR Werkzaam Rivierenland
	Jaarrekening 2017 Werkzaam Rivierenland
	Begroting 2019 Werkzaam Rivierenland
Vestigingsplaats	Tiel en Geldermalsen
Doel en openbaar belang	Werkzaam voert namens de gemeente Maasdriel de Participatiewet uit (voorheen Wet werk en Bijstand, WSW en Wajong) voor mensen uit fase 1-3 en het inkomensdeel voor fase 4. De activering van fase 4 is een taak van de individuele gemeenten. Het gaat hier om personen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt die zorg nodig hebben. De organisatiedoelen van Werkzaam zijn als volgt geformuleerd: - Uitstroom uit de uitkering (langer dan 6 maanden) door het vinden van werk - Groei van het aantal plaatsingen bij werkgevers - Groei van het aantal grote werkgevers (> 4 plaatsingen) - Maximaal 50% van de meldingen voor een Participatiewetuitkering leidt tot een (toegekende) aanvraag levensonderhoud.
Deelnemers	Buren, Culemborg, Geldermalsen, Maasdriel, Neerijnen, Neder-Betuwe, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel.
Zeggenschap	Het algemeen bestuur bestaat uit 9 leden en elke deelnemer heeft één stem.
Veranderingen in het jaar	De relatie met Werkzaam Rivierenland is niet gewijzigd.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 5.241.000
	EV per 31-12-2018: NNB
	EV per 31-12-2019: NNB
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 36.162.000
	VV per 31-12-2018: NNB
	VV per 31-12-2019: NNB
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € 327.000
	Verwacht resultaat 2018: € 0
	Verwacht resultaat 2019: € 0
Financieel belang van de gemeente	Bijdrage 2017: € 6.520.000
	Bijdrage 2018: € 6.973.000
	Bijdrage 2019: € 6.484.000
Risico's	De baten zijn gebaseerd op een inschatting van de huidige omstandigheden. Zo is een inschatting gemaakt van het SW-gat en van de netto omzet uit de markt. Geen rekening is gehouden met te verwachten rijksmaatregelen en de uiteindelijke verdeling van de rijksbudgetten in het kader van de P-wet. De gemeente zijn risicodragers in het kader van de grote geldstromen
Ontwikkelingen	De overgang naar loondispensatie en bijbehorende loonaanvullingsregeling vergen wijziging van de Participatiewet. Het Regeerakkoord gaat uit van invoering per 1 juli 2019.

Stemverhouding

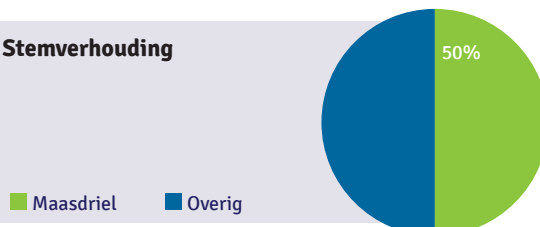
Naam verbonden partij	Avri
Bronnen	GR Avri
	Jaarrekening 2017 Avri
	Begroting 2019 Avri
Vestigingsplaats	Geldermalsen
Doel en openbaar belang	Avri geeft invulling aan de afvalzorgplicht van tien gemeenten in Regio Rivierenland. Avri verzorgt de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen, ontwikkelt het gemeentelijke afvalstoffenbeleid, handhaaft de afvalstoffenverordening en zorgt voor voorlichting over afval. Bij het inzamelen van grondstoffen staat hergebruik voorop.
Deelnemers	Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel.
Zeggenschap	Het algemeen bestuur bestaat uit 10 leden en elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem.
Veranderingen in het jaar	De relatie met de Avri is niet gewijzigd.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 1.482.000
	EV per 31-12-2018: € 1.576.000
	EV per 31-12-2019: € 1.199.000
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 36.260.000
	VV per 31-12-2018: € 44.538.000
	VV per 31-12-2019: € 44.677.000
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € 0
	Verwacht resultaat 2018: € 0
	Verwacht resultaat 2019: € 0
Financieel belang van de gemeente	Opbrengst voor gemeente 2017: € 230.521
	Opbrengst voor gemeente 2018: € 214.984
	Opbrengst voor gemeente 2019: € 220.899
Risico's	N.v.t.
Ontwikkelingen	Door het Algemeen Bestuur van de Avri is het nieuw afvalbeleidsplan vastgesteld. Het nieuwe afvalbeleid is met name gericht op het stimuleren van afvalscheiding door middel van inzameling van grondstoffen aan huis, in combinatie met ondergrondse wijkvoorzieningen voor restafval. In 2019 wordt dit systeem ingevoerd. Dat houdt in dat inwoners hun restvuil zelf in ondergrondse containers moet gooien. In 2018 worden hiervoor de voorbereidingen getroffen, zoals het plaatsen van de ondergrondse containers in de kernen. Verdeling van verantwoordelijkheden met betrekking tot de uitvoering staan nog ter discussie.

Stemverhouding

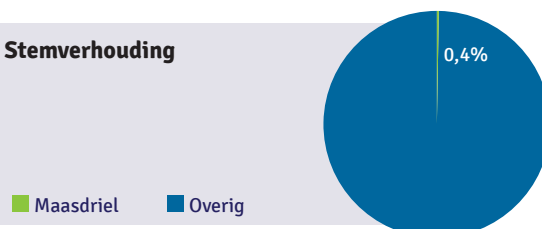
Naam verbonden partij	Bedrijfsvoeringseenheid Bommelerwaard (BVEB)
Bronnen	GR Bedrijfsvoeringseenheid Bommelerwaard
	Jaarrekening 2017 BVEB
	Begroting 2019 BVEB
Vestigingsplaats	Kerkdriel en Zaltbommel
Doel en openbaar belang	De Bedrijfsvoeringseenheid Bommelerwaard voert voor de gemeente Maasdriel en Zaltbommel de bedrijfsvoeringstaken uit op het gebied van Financiën, Informatisering en Automatisering, Juridische Zaken en Human Resource Management.
Deelnemers	Maasdriel en Zaltbommel
Zeggenschap	Het bestuur bestaat uit 4 leden en elk lid van het bestuur heeft 1 stem. Zaltbommel en Maasdriel hebben beiden 50% zeggenschap waardoor zij het eens moeten zijn voordat een besluit kan worden genomen.
Veranderingen in het jaar	N.v.t.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 172.000
	EV per 31-12-2018: € 0
	EV per 31-12-2019: € 0
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 4.543.000
	VV per 31-12-2018: € 3.611.000
	VV per 31-12-2019: € 2.953.000
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € 115.000
	Verwacht resultaat 2018: € 0
	Verwacht resultaat 2019: € 0
Financieel belang van de gemeente	Bijdrage 2017: € 3.571.000
	Bijdrage 2018: € 3.728.000
	Bijdrage 2019: € 3.640.000
Risico's	N.v.t.
Ontwikkelingen	Om te voldoen aan de AVG is een Privacy Officer en een Functionaris Gegevensbescherming binnen de BVEB aangetrokken die voor de organisaties werkzaamheden uitvoeren. De kosten hiervan zullen op basis van een verdeelsleutel verdeeld worden over Maasdriel en Zaltbommel.

Stemverhouding

Naam verbonden partij	Vitens NV
Bronnen	Jaarrekening 2017 Website: www.vitens.nl
Vestigingsplaats	Arnhem
Doel en openbaar belang	De uitoefening van een publiek (drink)water bedrijf en alle taken die met de publieke watervoorziening verband houden.
Deelnemers	5 provincies, 105 gemeenten.
Zeggenschap	De aandeelhouders van Vitens NV zijn provincies en gemeenten. Maasdriel is een van de vele gemeenten die aandeelhouder is. Aandeelhouders hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken. Een raad van commissarissen houdt toezicht en twee keer per jaar is er een aandeelhoudersvergadering.
Veranderingen in het jaar	De relatie met Vitens is niet gewijzigd.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 533,7 miljoen EV per 31-12-2018: € 537,1 miljoen EV per 31-12-2019: € 552,9 miljoen
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 1.194 miljoen VV per 31-12-2018: € 1.240 miljoen VV per 31-12-2019: € 1.294 miljoen
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € 47,2 miljoen Verwacht resultaat 2018: € 20,5 miljoen Verwacht resultaat 2019: € 14,0 miljoen
Financieel belang van de gemeente	Maasdriel heeft 21.364 gewone aandelen a € 1 (0,37% van het totaal). Op basis van het aandelenbezit van de aandeelhouders wordt dividend uitgekeerd. De dividenduitkering over 2017 bedraagt: € 70.715 (€ 3,31 per aandeel) De verwachte dividenduitkering 2018: € 30.337 (€ 1,42 per aandeel) De verwachte dividenduitkering 2019: € 20.723 (€ 0,97 per aandeel)
Risico's	N.v.t.
Ontwikkelingen	Op basis van de verkregen informatie van Vitens is geconcludeerd dat de dividenduitkering de komende jaren aanzienlijk daalt. De dividenduitkering voor Maasdriel in 2017 is ruim € 70.000 en wordt uitbetaald in 2019. De verwacht dividenduitkering over 2018 (uitbetaald in 2019) en 2019 (uitbetaald in 2020) is € 30.337 respectievelijk € 20.723.

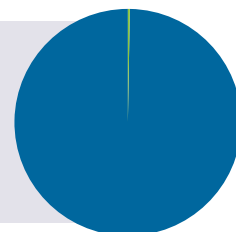
Stemverhouding

Naam verbonden partij	Bank der Nederlandse Gemeenten (BNG)
Bronnen	Jaarstukken2017 BNG
Vestigingsplaats	Den Haag
Vestigingsplaats	
Doel en openbaar belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Deelnemers	Gemeenten, provincies en Staat.
Zeggenschap	De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van € 2,50).
Veranderingen in het jaar	N.v.t.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € 4.953 miljoen
	EV per 31-12-2018: NNB
	EV per 31-12-2019: NNB
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 135.072 miljoen
Financieel resultaat	VV per 31-12-2018: NNB
	VV per 31-12-2019: NNB
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € 393 miljoen
	Verwacht resultaat 2018: NNB
	Verwacht resultaat 2019: NNB
Financieel belang van de gemeente	Maasdriel heeft 20.770 aandelen. Jaarlijks wordt van de BNG dividend ontvangen:
	Dividend in 2017: € 53.000
Risico's	N.v.t.
Ontwikkelingen	BNG Bank gaat uit van een ongewijzigde strategie voor de komende drie tot vijf jaar.

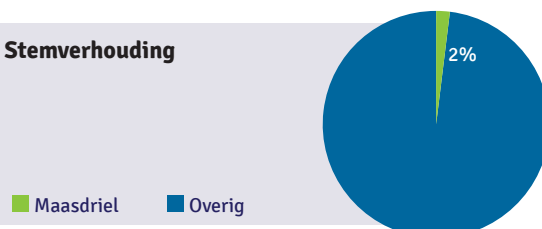
Stemverhouding

■ Maasdriel ■ Overig

Naam verbonden partij	Logistieke Hotspot Rivierenland
Bronnen	Jaarrekening 2017
	Begroting 2019
	Website: www.logistic-hotspot.nl
Vestigingsplaats	Tiel
Doel en openbaar belang	Het doel van deze samenwerking is het verkrijgen en administreren van aandelen in het kapitaal van de B.V. Logistieke Hotspot Rivierenland, het uitoefenen van financiële rechten en vermogensrechten op deze aandelen en het uitoefenen van de zeggenschapsrechten op deze aandelen. Iedere deelnemer krijgt certificaten van aandelen, die uitgegeven worden door de Stichting LHR. Er is geen directe relatie tussen de BV en certificaathouders.
Deelnemers	Het bestuur bestaat uit zes verschillende 'bloedgroepen'. De groep gemeenten, de Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland N.V., de groep bedrijven logistiek, de groep ontwikkelaars, bouwbedrijven, installatiebedrijven, de agro-bedrijven en de groep financiële instellingen en overige partijen.
Zeggenschap	Elke groep heeft het recht van één bestuurslid in de Stichting. Het gewicht van de stem van de groep van tien gemeenten is 20% van het totaal aantal stemmen. De groep gemeenten heeft 2% (2.000) van de uitgegeven certificaten. Elk deelnemende gemeente bezit 200 certificaten. De certificaten geven geen vergaderrecht in de Algemene vergadering van de B.V. Elk certificaat heeft een waarde van € 6,75.
Veranderingen in het jaar	N.v.t.
Eigen vermogen	EV per 31-12-2017: € - 4.719
	EV per 31-12-2018: NNB
	EV per 31-12-2019: NNB
Vreemd vermogen	VV per 31-12-2017: € 28.892
	VV per 31-12-2018: NNB
	VV per 31-12-2019: NNB
Financieel resultaat	Resultaat 2017: € -/- 37.538
	Verwacht resultaat 2018: NNB
	Verwacht resultaat 2019: NNB
Financieel belang van de gemeente	Bijdrage 2017: € 0
	Bijdrage 2018: € 0
	Bijdrage 2019: € 0
Risico's	Maximale risico voor Maasdriel is het verlies van het aandelenkapitaal ad € 1.350. Risico doet zich voor als de positionering van de LHR verandert.
Ontwikkelingen	In 2018 wordt gewerkt aan de wijziging en positionering van de LHR.

Stemverhouding

De paragrafen

Grondbeleid

Kaderstelling

De wet Wro verplicht gemeenten te beschikken over een structuurvisie. Hierin zijn de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van het grondgebied van de gemeente en de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid beschreven. De Structuurvisie en plan-MER Maasdriel is in 2011 door de gemeenteraad vastgesteld. De structuurvisie is voor het grondbeleid van belang omdat het een integrale visie weergeeft op de lange termijn ontwikkeling van de gemeente. Dat biedt een basis voor het stellen van locatie-eisen, verhalen van bovenwijkse kosten en eventueel vestigen van voorkeursrecht. Conform artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet de paragraaf grondbeleid onder andere een visie geven op het grondbeleid in relatie tot de wijze waarop wordt geprobeerd de doelstellingen, zoals opgenomen in de structuurvisie, te realiseren. Ook moet in de paragraaf worden aangegeven op welke wijze de gemeente haar grondbeleid uitvoert.

Afbakening begrippen

De volgende begrippen worden gehanteerd binnen het grondbeleid:

- Bouwgronden in exploitatie;
- Strategische gronden;
- Kostenverhaal bij plannen van derden (faciliterend grondbeleid);

Bouwgronden in exploitatie (BIE)

Gronden zitten in het transformatieproces vanaf het moment dat de gemeenteraad de grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Grondexploitaties zijn gronden die zich in het transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd. Er is dus sprake van actief grondbeleid.

Strategische gronden

Op basis van de BBV is per 1 januari 2016 de categorie 'niet in exploitatie genomen gronden' (NIEGG) afgeschaft. Zolang gronden nog niet te kwalificeren zijn als bouwgrond in exploitaties, worden deze op de balans onder de materiële vaste activa (MVA) als 'strategische gronden' geplaatst.

De doelstelling hierbij is om ruimte te beperken om gronden in een (te) vroeg stadium als toekomstige exploitatiegrond aan te merken met bijbehorende ruimere waarderingsmogelijkheden. Dit heeft in de afgelopen jaren namelijk tot grote afboekingen geleid. Ook biedt deze wijziging een duidelijke afbakening van grondexploitaties in de fiscale sfeer en aanleiding tot opschoning van (onduidelijke en onzekere) NIEGG-posities. Wel blijft inzicht gewaarborgd doordat strategische gronden in de jaarrekening een separate categorie onder de MVA vormen, mede vanwege het risicoprofiel.

De waardering van de strategische gronden vindt plaats op basis van verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde (onder de huidige bestemming). Dit is conform de bestaande waarderingsgrondslagen voor gronden en terreinen onder de MVA. Verder is het toerekenen van rente en andere kosten niet langer toegestaan voor gronden die (nog) niet in exploitatie zijn genomen.

Kostenverhaal bij plannen van derden

De gemeente maakt ook kosten bij het realiseren van plannen door derden. Er is dan geen sprake van een gemeentelijk project, maar van kostenverhaal.

De financiële sturing hiervan is vergelijkbaar met eigen projecten (toerekenen van uren en externe kosten aan een project). Veelal is er sprake van een samenwerkingsovereenkomst, waarin afspraken zijn gemaakt over de financiering.

Vennootschapsbelasting

Verslaggevingsregels

De Europese Commissie heeft bepaald dat gemeentelijke grondbedrijven vanaf 2016 net als bedrijven maximaal 25 procent vennootschapsbelasting (VPB) moeten gaan betalen over hun eventuele winst. Volgens Brussel is nu sprake van oneerlijke concurrentie door gemeenten die actief zijn op de vastgoedmarkt ten opzichte van particuliere vastgoedondernemers. Commerciële activiteiten van overheden worden daarom op dezelfde manier belast als die van ondernemers.

De VNG, de Vereniging van Grondbedrijven (VvG) en de Belastingdienst zijn in overleg om afspraken te maken over wat er in het kader van grondexploitaties wel en niet onder de vennootschapsbelasting valt. En welke kosten toegerekend kunnen worden. Vooruitlopend daarop had de commissie BBV nieuwe verslaggevingsregels aangekondigd. Deze regels gingen op 1 januari 2016 in. Deze verslaggevingsregels hangen niet alleen samen met de invoering van de VPB, maar ook met de forse afboekingen van gemeenten op grondposities

in de afgelopen jaren, de aanbevelingen uit het rapport Vernieuwing BBV over transparantie en vergelijkbaarheid en de nieuwe Omgevingswet.

De wijzigingen hebben, onder andere, betrekking op:

- De bepaling van de rekenrente;
- Afschaffing van de categorie NIEGG;
- Waardering strategische gronden;
- Toerekenen van rente en andere kosten.

Fiscale openingsbalans

Op basis van de nieuwe verslaggevingsregels moet per 1 januari 2016 een fiscale openingsbalans worden opgesteld ('nulmeting'). Elke verbetering c.q. verslechtering t.o.v. deze 'nulmeting' leidt tot fiscale winst of verlies. Er wordt fiscaal niet per grondexploitatie afgerekend, maar voor alle grondexploitaties tezamen. Dit betekent dat negatieve exploitaties en positieve exploitaties elkaar kunnen compenseren. Indien er voor de grondexploitaties tezamen nog sprake is van een fiscale winst, dient afhankelijk van de grootte van het fiscale resultaat, 20% c.q. 25% vennootschapsbelasting te worden afgedragen.

Parameters

In de BIE wordt gebruik gemaakt van verschillende uitgangspunten (parameters). De belangrijkste parameters worden hieronder kort toegelicht.

Parameter

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 e.v.
Rekenrente	1,92%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%
Kostenstijging	0,00%	0,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Opbrengstenstijging	0,00%	0,00%	0,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%

Rekenrente

Vanaf 2016 schrijven de nieuwe BBV-regels voor dat de rente gebaseerd moet zijn op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. De activa van de gemeente zijn zowel met leningen als met eigen vaste financieringsmiddelen gefinancierd. Daarom mag slechts het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille van de

gemeente, naar verhouding van het vreemd vermogen ten opzichte van het totale vermogen, worden toegerekend.

- Voor het jaar 2017 is het rentepercentage vastgesteld op 1,40%;
- Voor de jaren 2018 en verder is rekening gehouden met hetzelfde rentepercentage van 1,40%.

Kostenstijging

De kostenramingen van de totale projectenportefeuille heeft voor het overgrote deel betrekking op civieltechnische kosten. Bij het beoordelen van de jaarlijkse kostenstijging is aansluiting gezocht bij indexcijfers voor grond-, weg- en waterbouw (GWW). De algemeen geaccepteerde bouwkostenindexen zijn de 'Index CBS', 'Indexbureau Documentatie Bouwwezen' en 'Index Bouwkostenkompas'. De gemiddelde indexcijfers van deze bouwindexen zijn voor kosten GWW circa 2% per jaar.

Opbrengstenstijging

De economische crisis had grote gevolgen voor de afzet van bouwrijpe percelen binnen Maasdriel. De woningmarkt liet zien dat niet alleen de vraag naar kavels voor nieuwbouw sterk gedaald is, maar dat de effecten op de bestaande woningmarkt (onder andere prijsdaling als gevolg van vraaguitval en toename aanbod) ook grote impact hebben op prijzen en afzet voor nieuwbouw. Sinds 2017 is er sprake van sterk economisch herstel en deze is ook zichtbaar in de verkopen van kavels in Maasdriel. Hierdoor is in de berekening van de grondexploitaties rekening gehouden met een prijsstijging van 1% vanaf 2019. De grondprijzen voor particuliere woningbouw zijn voor 2018 al in de grondprijzenbrief verhoogd.

Uitvoering grondbeleid 2016

Op 14 april 2016 is het woningbouwprogramma 2015-2025 door de gemeenteraad vastgesteld. Als gevolg van de herijking van het woningprogramma was in voorgaande jaren een voorziening gevormd voor de bouwgronden in exploitatie. Op basis van de nieuwe ontwikkelingen rondom grondexploitaties en de BBV bedraagt de voorziening ultimo 2017 € 1.277.685. De voorziening is noodzakelijk om geprognosticeerde tekorten in de komende jaren op te vangen.

Bij nieuwe initiatieven wordt met de initiatiefnemers een projectprotocol gesloten waarbij de kosten van voorbereiding worden verhaald. In een eventueel te sluiten samenwerkingsovereenkomst worden vervolgens, overeenkomstig de plankostenscan van

het Rijk, de plankosten verhaald. Hierdoor is dekking van de ambtelijke inzet verzekerd. Bij deze vorm is sprake van faciliterend grondbeleid.

Stand van zaken per project

De vier bouwgrondexploitaties zijn voor de jaarrekening 2017 geactualiseerd waarbij alle nieuwe ontwikkelingen zijn verwerkt.

Overzicht actuele boekwaarden per 31 december 2017.

Bouwgrond in exploitatie	BW 31-12-2017
Hedel, Kampen Noord	1.657.613
Kerkdriel, Kersenbuurt	3.475.337
Kerkdriel, Perenbuurt	7.553.679
Hurwenen, Wielewaallaan	1.526.221
Totaal	14.212.850

Hieronder zijn de mutaties in de bouwgrond in exploitatie meer gedetailleerd weergegeven. Verder wordt er per bouwgrond een korte toelichting gegeven.

Kampen Noord, Hedel

De gronden binnen het project zijn bouwrijp en grotendeels verkocht. Op de kavels zijn of worden de bedrijfsgebouwen gerealiseerd. De projectperiode is ongewijzigd gebleven en loopt tot en met 2020. De verwachting is dat de definitieve inrichting van de openbare ruimte in 2020 kan worden afgerond.

Kersenbuurt, Kerkdriel

Het herziene bestemmingsplan voor dit plandeel is in 2015 vastgesteld en met ingang van 1 januari 2016 onherroepelijk. Op basis van dit bestemmingsplan zijn circa 165 woningen toegestaan, in diverse categorieën en allemaal grondgebonden. Op 22 woningen na zijn alle projectmatige woningen gerealiseerd of in aanbouw. Van de vrije kavels is al een substantieel deel verkocht en de inschatting voor toekomstige verkopen is positief. In de grondexploitatie is er rekening mee gehouden dat alle verkopen uiterlijk 2020 zullen plaatsvinden. In 2021 zal het project naar verwachting afgesloten worden.

Perenbuurt, Kerkdriel

Voor dit plandeel wordt gewerkt aan een nieuwe verkaveling met eveneens allemaal grondgebonden woningen. Het streven is, anders dan in de Kersenbuurt, ook een aantal sociale huurwoningen te realiseren. Aangezien in het plangebied nog particuliere gronden zijn gelegen, waarvoor het (nog) niet gelukt is overeenkomsten te sluiten, dient ook een exploitatieplan te worden opgesteld. Onteigening is niet uit te sluiten. De grondexploitatie loopt daarom door tot en met 2026.

Hurwenen, Wielewaallaan

In 2018 is een bouwkaavel verkocht. Mede in verband hiermee wordt het resterende gedeelte bouwrijp gemaakt. Er zijn nog kavels te koop.

Strategische gronden

De waardering van strategische gronden vindt plaats op basis van verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde (onder de huidige bestemming). Dit is conform de bestaande waarderingsgrondslagen voor gronden en terreinen onder de MVA.

Faciliterend grondbeleid

Bij faciliterend grondbeleid treedt de gemeente vooral op als overheid, die de plannen van private partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is. In het kader van zo'n bestemmingswijziging moet de gemeente vaak allerlei kosten maken, zoals onderzoek, de aanleg van voorzieningen en dergelijke. Deze kosten moeten op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) op derden, die daarvan profijt hebben, worden verhaald.

Strategische gronden

	Aantal m2	Prijs per m2
Kerkdriel, De Akker	19.614	7
Ammerzoden, Onderwaard	20.075	5,89
Ammerzoden, Bufferzone Uilecoten II	29.000	4,69
Veldriel, Klompenmakershof II	5.395	36,36

Beleid ten aanzien van risicobeheersing en reserve grondbeleid

Er wordt onderscheid gemaakt in twee soorten risico's ten aanzien van grondexploitaties:

1. Voorzienbare risico's (risico's op planniveau ten aanzien van afzet en invulling)

Een berekening van de risico's op planniveau wordt jaarlijks, bij het opstellen van de jaarrekening, gemaakt. Hiertoe vindt actualisering van de in exploitatie genomen gronden plaats. Voor de voorzienbare risico's op verliezen binnen de grondexploitaties wordt in de jaarrekening een voorziening gevormd.

2. Onvoorzienbare of algemene risico's (conjuncturele of marktrisico's)

Onder onvoorzienbare risico's kunnen risico's worden verstaan die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen, waardoor de gronduitgifte over de hele linie stagneert. Hierdoor treden rentenadelen op, veelal in combinatie met lagere uitgifteprijsen. Voor deze risico's worden risicoscenario's van de grondexploitaties opgesteld. Met de eventuele extra tekorten die hieruit naar voren komen, wordt rekening gehouden binnen het weerstandsvermogen.

Ontwikkelingen ten aanzien van de risico's

De projecten in de (meerjaren)begroting staan onder druk. Het blijft een risico dat er nog een verdere vertraging in de woningbouwproductie optreedt bovenop de uitgifte waar we binnen de grondexploitaties al rekening mee houden. Dit ondanks de ontwikkeling dat de woningmarkt op onderdelen inmiddels uit het dal lijkt te kruipen. Deze risico's zijn verder toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Bezoekadres

Kerkstraat 45
5331 CB Kerkdriel

Postadres

Postbus 10.000
5330 GA Kerkdriel

Contact

Bel: 14 0418
info@maasdriel.nl

